

# MASON

NEZVANIČNI GLASNIK BALKANSKIH SLOBODNIH ZIDARA \* LETO 6014. \* BROJ 4.





# MASON



NEZVANIČNI GLASNIK BALKANSKIH SLOBODNIH ZIDARA \* LETO 6014. \* BROJ 4.

## SADRŽAJ:

- 02 .... UVODNA REČ
- 03 .... BUDUĆNOST SLOBODNOG ZIDARSTVA
- 11 .... TRI VELIKA SVETLA SLOBODNOG ZIDARSTVA
- 13 .... FEJSBUK I DOBRI LJUDI NA DOBROM GLASU
- 16 .... DAMIR I ZRAČNI LET
- 17 .... PRVA FASCINACIJA PRIJEMA DUHA
- 19 .... PESMA REGIUS TJ. RUKOPIS HALLIWELL
- 21 .... SLOBODNOZIDARSKI RED ATELSTANA
- 23 .... U POTRAZI ZA IZGUBLJENIM SVETLOM
- 25 .... IZA SIMBOLA
- 32 .... LAGANO RAZMIŠLJANJE NA TEMU EZOTERIČNE MASONERIJE
- 41 .... UMJETNOST SKRAJINGA
- 44 .... KRATKO HERMENAUTIČKO PUTOVANJE....
- 54 .... HIJERARHIJA, EZOTERIČNI PRISTUP
- 58 .... VELIKI ARHITEKTA UNIVERZUMA
- 61 .... BAZILIKA SEN SERVIN U TULUZU

Broj 4. Privatno elektronsko izdanje.  
Svi tekstovi su © vlasništvo autora.  
Letnji Solsticij 2014.e.v.

## UVODNA REČ



Slobodno Zidarstvo, ... Kraljevska umetnost, Bratstvo koje putem simbola i alegorija uči dobre ljude da postanu još bolji. Raznim imenima i definicijama se objašnjava ovo društvo, katkad tajno, karkad javno... nekada ni samo ne zna kakvo želi biti.

Tokom vremena ova organizacija, društvo, Red, prolazilo je kroz različite faze egzistencije. Često se to poredi sa sazrevanjem čoveka,... prvo ide začecje, pa „trudnoća“, pa rođenje – dakle nastanak Lože ili Velike Lože, pa odrastanje, od puzanja i sisanja palca, do odbijanja od majčinih grudi, do učenja samostalnog hodanja, raznih faza razvoja ... stiže do punoletstva, pa zri, raste... ima svoje uspone i padove, stiče snagu, troši se na korisne i beskorisne životne situacije.

Kao i za svakog čoveka u Mazoneriji postoji njena stvarna Priroda, a ona je definisana simbolima, poukama o istima, o posebnim ceremonijama i predstavama koje se doživljavaju tokom prijema, unapređenja i uzdizanja,... a ponekad i tokom uzleta u viša nebesa...

Mazonerija se razvija, stalno možemo videti različita ispoljavanja, kako mi koji smo „unutar“ tog Bratskog lanca, a zatim i kroz raznolika ispoljavanja u medijima i literaturi... u delima...

Neke Lože nastaju, neke se razvijaju, neke stagniraju, neke se čak i gase... sve je to odraz povezanosti Društva sa stvarnim životom – jer to društvo čine LJUDI. Neki od tih ljudi su „ličnosti“, Velike ličnosti, neki su izuzetni, neki malo manje, većina je zaista vredna, inteligentna (kakve god da je „struke“ i „porekla“), neki su tu potpuno zalutali... naravno Mazonerija se često susreće i sa zlonamernima, kako spolja tako i iznutra... takav je život.

*Kako Bratstvo utiče na svet? Jednostavno – svoj smisao prenosi kao pouku svakom članu pojedinačno, i onda ta dobra osoba (čiji su kvaliteti provereni pre samog prijema) ima mogućnost da sebe razvije u „boljega“ i na taj način da smislenije deluje u svom okruženju. Neki mogu to da primene samo na sebe, neki to čine u okviru porodice, neki u bližem okruženju, neki deluju na društvo u celini... neki uspeju da budu primećeni i kao evidentni uticaji planetarnih razmera. Jasno je da u onim državama gde je Mazonerija razvijenija i ima dužu tradiciju, ima i uspostavljenog kvalitetnijeg sistema funkcionisanja društva, što uzrokuje i viši „standard“ življenja. Mazonerija definitivno deluje na svet – ne baš na način kako poklonici šašavih teorija zavera zamišljaju, ali uticaj postoji.*

*Masoni nauče, kroz shvatanje zidarskih alata, kako da sebe postave u okruženju... Visak nam kaže da treba da imamo svoj integritet, stabilnost i postojanost, da budemo samouvereni (to pretpostavlja da čovek bude svestan sebe i onoga šta mu jeste priroda, tada nema sumnje u sebe); Libela podučava da smo svi ravnopravni (da, zaista Masoni u to veruju), postoji opšta tolerancija i poimanje da Ljudska Prava moraju biti svima zagarantovana i da svako ta prava može da iskoristi za uspostavljanje svog integriteta (libele, sigurne u ruci); Šestar pravi opseg ličnog angažovanja i dometa,... ono šta je izvan kružnice čoveka nedostižno mu je, Uglomer postavlja pravilne odnose među ljudima.*

*Vrlo važan detalj jeste čuveni Kamen, kojega dleto obrađuje, usavršavajući ga do savršene Kocke, usavršenog čoveka, kvalitetnog za ugradnju u Veliki Hram Čovečnosti. Pasivnost, neznanje, neodlučnost, konfuzija – nisu aspekti koji omogućavaju razvoj – bilo čoveka, bilo društva. RAD je ključ uspeha, angažovanje svih ljudskih snaga i mogućnosti u emanaciji kvaliteta ljudskih nastojanja – koja pak treba da poteknu od inteligencije i Razuma – koji su pak, vođeni i izvesnom Duhovnom aspiracijom – jer postoji gotovo mistično zadovoljstvo u onim srcima koje uspevaju da Masonsko Znanje pretoče u Delo, a potom i Veliko Delo – Življenje u Duhu Slobodnog Zidarstva.*

*Slobodnozidarsko znanje čoveku ne nameće dogmu, ono predočava sistem iz kojega sami donosimo svoje zaključke, svoje ideje realizujemo – za dobrobit svih, a Bratski i Sestrinski lanac Mazonerije se razvija Radom koji svi vrše na sebi.*

*... zato, na ovim stranicama koje slede nećete saznati o onima koji su preuzeli na sebe ovaj Rad, već ćete, u njihovoj želji da služe dobrobiti svih, saznati više i jasnije o Slobodnom Zidarstvu.*



# BUDUĆNOST SLOBODNOG ZIDARSTVA



*Savremeno slobodno zidarstvo zainteresovano je za rušenje postojećeg mita i borbu protiv pogrešnog shvatanja Saveza*

*Kako nam se bliži tristogodišnjica od osnivanja Ujedinjenih Velikih Loža Engleske, osetili smo potrebu da se ova prilika obeleži jednom snažnom i otvorenom debatom o tome šta znači biti slobodni zidar u savremenom društvu, te šta će to značiti budućim generacijama. Kao najstarija bratska organizacija na svetu, slobodno zidarstvo se zasniva na principima dobrote, poštenja i pravičnosti - vanvremenskih vrednosti koje su itekako relevantne za današnji svet, kao što su bile i pre tri stotine godina. Ovi su ideali ostali nepromenjeni kroz istoriju masonerije a, nadamo se, da će opstati i dalje sve dok Savez napreduje. Ipak, važno je napomenuti da iako ovi osnovni ideali i dalje žive, slobodno*

*zidarstvo dvadeset prvog veka postalo je spoj starog i novog, tradicije i inovacije, i stoga se dobro uklapa u savremeni svet. Današnji slobodni zidari su spremni da odagnaju mitove i zablude koje su dugo okruživale Savez. Da bi se situacija nepristrasno procenila, bilo je jasno da je pomoć jednog nezavisnog tela neophodna tako da smo, na taj način, očekivali da se oblikuje diskusija koja bi bila ne samo otvorena, već i transparentna u pogledu na slobodno zidarstvo onima izvan Saveza, ali takođe i da se pruži sveže gledište i onima u njemu. Sa ovim ciljevima na umu, zamolili smo Centar za istraživanje društvenih pitanja (SIRC – Social Issues Research Centre) da preduzme ovo istraživanje. Pored antropološke ekspertize, koja formira veći deo pozadine izveštaja, prikupljeni su stavovi i slobodnih zidara i onih koji to nisu, te je iz svih stavova izveden poprečni presek. "Budućnost*



slobodnog zidarstva" pruža pronicljiv i pravovremeni komentar, ne samo Saveza koji je predmet istraživanja, već i složenih interakcija, percepcija i vrednosti samog savremenog društva. Pogledom na sledećih tri stotine godina, ovaj izveštaj će činiti značajan deo naših diskusija o tome na koji bi način slobodno zidarstvo moglo da evoluiru zadržavajući istovremeno svoj osoben, prepoznatljiv karakter i ideale, koji su vekovima privlačili članove, a nadamo se da će to činiti i u budućim vremenima.

**Nigel Brown**

Veliki Sekretar

Ujedinjena Velika Loža Engleske

## Izveštaj Centra za istraživanje društvenih pojava

Godina 2012.

### REZIME

Centar za istraživanje društvenih pitanja (SIRC – Social Issue Research Centre) sa zadovoljstvom je prihvatio predlog Velikog Sekretara Ujedinjene Velike Lože Engleske (UGLE – United Grand Lodge of England) da istraži ulogu i relevanciju slobodnog zidarstva u društvu današnjice i njegovu perspektivu u budućnosti.

U preliminarnom istraživanju konsultovali smo savremene tekstove o slobodnom zidarstvu, kao i onlajn resurse da bismo odredili centralne teme istraživanja. Ono što je u samom početku istraživanja bilo jasno jeste poimanje slobodnog zidarstva kao "tajnog društva", što je svakako neprikladno. U delu Slobodno zidarstvo: Realnost Tobiasa Churtona, na primer, pronašli smo, manje-više, sve što treba da se zna o glavnim načelima Saveza i rituala u vezi sa njim, a iznenadio nas je i njegov zaključak po kom:

*"Slobodno zidarstvo ne može zauvek biti povezano sa sindromom tajnog društva. Ono nije tajno društvo, mada kad se postane predmet progona, razumno je biti diskretan. Zdravo društvo, međutim, unese veću otvorenost i razumevanje za sve. Za slobodno zidarstvo nije dobro da se krije; nema više zanatskih tajni koje treba braniti".*

Brojne druge knjige otvorile su svet slobodnog zidarstva za ispitivanje, uključujući i detalje rituala inicijacije. John Hamill, u svom delu Slobodnozidarski zanat dao je veoma korisna objašnjenja o poreklu i istorijatu slobodnog zidarstva u Engleskoj razbijajući niz mitova o masonstvu, dok se u delu Slobodno zidarstvo: Proslava zanatstva koje su zajednički uredili Hamill i Robert Gilbert ilustruju „ideali" i „vrline" slobodnog zidarstva. Pored

navedene osnovne literature, konsultovan je i veb-sajt Ujedinjene Velike Lože Engleske (<http://www.ugle.org.uk>) koji sadrži niz podataka i mišljenja iz pera slobodnih zidara na višim položajima.

Odgovor Velikom Sekretaru počeo je da se formira. Predložili smo da se ispita relevancija dva glavna načela slobodnog zidarstva u 21. veku u Velikoj Britaniji - "bratske ljubavi" i "potpore" - prevedene na popularniju terminologiju društvenih nauka kao "pripadnost" i „altruizam" - i ono što ih okružuje, tj. muške veze i milosrđe. Takođe smo istražili da li postoji želja za izvesnim stepenom ritualnosti u savremenom životu. Porazgovarali smo sa članovima loža širom zemlje, a temu smo usmerili na diskusiju o tome u kojoj meri, po njihovom mišljenju, može / treba da se slobodno zidarstvo razvija u 21. veku? Da bi do ovih rasprava moglo doći, morali smo ispitati koliko slobodno zidarstvo pretenduje na otvorenost i transparentnost.

Pored toga smo ispitali vezu između slobodnog zidarstva i šire zajednice putem fokus grupa sa učesnicima koji, prema našim saznanjima, nisu bili masoni. Tu smo se bavili istim pitanjima kao i u razgovorima sa slobodnim zidarima. Ispitali smo, na primer, prisustvo ili potrebu za elementom ritualnosti u svakodnevnom životu, našu potrebu za pripadnošću, načine na koje izražavamo velikodušnost prema drugima kao i stepen u kojem su ritualni postupci uključeni u naš svakodnevni život. Koliko se slobodni zidari razlikuju od drugih po tim pitanjima? U kojoj meri slobodno zidarstvo ispunjava večne, vanvremenske potrebe i želi da svi mi, u manjem ili većem obimu, to i delimo?

Ovaj izveštaj je, koliko znamo, prva studija koju je neko slobodnozidarsko telo naručilo od neke nemasonske organizacije. Niko od članova SIRC-a uključenih u projekat nije slobodni zidar. Članove loža koje smo upoznali ta je činjenica iznenadila, ali su je smatrali i dobrodošlom. Mnogi su to videli kao priliku da široj publici prenesu „o čemu se u masonstvu radi" i obezbede dokaz, ako je potrebno, o preovlađujućoj otvorenosti u slobodnozidarskom bratstvu. Kao svetovnjaci, nismo naravno, iskusili iz prve ruke šta znači biti slobodni zidar u današnjem pluralističkom društvu, koje se, u osnovi, veoma razlikuje od onog koje je preovlađivalo u 18. veku, kada je formirano slobodno zidarstvo. Suočili smo se sa dilemom socijalnog antropologa koji, kako reče jedan slobodni zidar, može samo da „zagrebe površinu" plemenskih običaja (normi i vrednosti), koje su predmet njegovih studija.

### Korišćeni metodi

Uzimajući u obzir sva ograničenja etnografskih istraživanja ovog tipa, metodima koje smo koristili nameravali smo da dobijemo i „emičku" perspektivu (ono što izražavaju „insajderi") i „etički" okvir, iskazan od strane onih koji su van. Intervjuisali smo oko





pedeset slobodnih zidara raznih stepeni, a njihove izjave, koje smo snimili, i sami su nakon zajedničkog preslušavanja, potvrdili. Analizu smo vršili uz pomoć softvera MAXODA, kojim se obrađuju kvalitativni podaci i služi za efikasnu identifikaciju glavnih tema i utvrđivanje konsenzusa i divergencije. Materijal dobijen intervjuom nemasona podvrgnut je sličnoj analizi. Delove izjava obeju grupa koristili smo slobodno, na način koji oslikava ravnotežu njihovih stavova.

## **Izveštavanje**

Prezentacija perspektiva usmeravana je kroz razgovore sa Velikim Sekretarom Najdželom Braunom, njegovom vizijom, koju dele vodeći članovi njegove Organizacije, o smeru u kojem bi savremeno slobodno zidarstvo trebalo da ide da bi moglo da demonstrira svoju istinsku ulogu i relevantnost u savremenom društvu. Rušenje mitova koji već dugo prate Savez, suprotstavljajući se raširenom nerazumevanju i demonstriranje istinske otvorenosti su samo neki aspekti tranzicije koja je već u toku.

Na kraju našeg izveštaja pokušali smo, na osnovu dokaza koje smo prikupili, da identifikujemo promene u okviru slobodnozidarskog Saveza, koje su se desile u poslednje vreme, te u čemu bi najbolje mogle da se kriju prilike za demonstriranje otvorenosti i transparentnosti, kojima se Savez toliko ponosi. Uradili smo to iz neutralne, nepristrasne perspektive onih van Saveza vođeni, međutim, našim razumevanjem „insajderskih“ pogleda.

## **Vezivanje u društvo**

Potencijal snažnih afilijacija i formiranje trajnih prijateljstava je ono što svi slobodni zidari ističu kao jedan od najjačih magnetna slobodnog zidarstva.

Među ljudima postoji vanvremenska potreba da se pripada grupi. To je jedna od najosnovnijih potreba od koje su važnije samo fiziološke potrebe preživljavanja - za vazduhom, vodom, hranom i snom. Bez vezivanja za društvo, čovek je lišen samopoštovanja i mogućnosti da dostigne svoj puni potencijal. Potreba za pripadnošću i vezivanjem je jedna od osnovnih ljudskih faktora motivacije. Prekidom ili slabljenjem bliskih društvenih veza čovek počinje da sumnja u svoje društvene vrednosti. Aristotelova sentenca „Čovek je društvena životinja“, i pored svoje banalnosti, pokazuje se tačnom kroz sva vremena.

U slobodnom zidarstvu se, međutim, potreba za vezivanjem pokazuje kao isključivo „muška“, otelotvorena u „bratskoj ljubavi“. U savremenom društvu, istopolne institucije su uglavnom stvar prošlosti, te je „bratstvo“ kao takvo postalo anahrono, ostatak starijeg kamenog doba od pre 40-ak hiljada godina kada se

zapravo umnogome formiralo ponašanje i način razmišljanja u ljudskom društvu, tzv. „bihejvioristički modernizam“, koji se samo neznatno promenio za svo ovo vreme. Uloge žena kao sakupljača divljeg bilja i muškaraca kao dobavljača proteina ostvarene se pre više desetina hiljada godina i takva podela je uglavnom ostala do današnjih dana. Muškarcu su stekli taj položaj zbog neznatne prednosti u snazi i mobilnosti, te su na toj osnovi formirana društva starijeg kamenog doba. U današnjem društvu, ta je podela opstala u mnogim oblicima.

To ne znači da među ženama ne postoji potreba vezivanja u društvo. Pored današnjih bratstava postoje i sestrinstva. Iako Ujedinjena Velika Loža Engleske ne prima žene u svoje redove, postoje dve ženske obedijencije koje koriste uglavnom iste rituale kao i muškarcu oslovljavajući se sa „brate“. Takođe, žene su daleko od toga da bi bile isključene iz mogućnosti posećivanja muških loža, kako ćemo kasnije videti.

## **Vezivanje – stav javnosti**

Ispitali smo mišljenje javnosti kroz stavove fokus grupa i slobodno možemo reći da nije bilo iznenađenja, s obzirom da neka naša ranija istraživanja kao izvore osećaja društvenog identiteta navode porodicu i prijatelje, kao i profesionalne afilijacije i timske sportove, što je potvrđeno i u ovom istraživanju.

Za neke je osećaj pripadnosti bio snažno vezan za porodicu, a kod većine je to bila i društvena mreža prijatelja, koja nije davala samo priliku za druženje već i za samousavršavanje, u oba smera. Koncept suštinskih prijatelja reflektovao se i kod slobodnih zidara. To su one sigurne, bliske veze sa kojima nije neophodno ostvarivati svakodnevnii kontakt, izgrađene na deljenju istih iskustava i vrednosti kao i situacija. Neki su, kao najvažnije za njihov osećaj pripadnosti, isticali lokalnu zajednicu i posebne mreže prijatelja.

Kao što smo i očekivali, bilo je znatnih razlika između „pridruženih“ i „nepridruženih“, tj. onih koji su se aktivno uključili u rad organizacija i onih koji su preferirali neformalne mreže.

Sve je to bilo manje-više poznato. Problemi su se javili tek kad smo prešli na ispitivanje istopolnih grupa. Neki od pripadnika muških grupa su glatko odbili mišljenje da ih je u članstvo privukla baš ta činjenica da se radi o grupi istog pola, dok su drugi izjavili da je „biti sa momcima“ dosta staromodno. Kod muških ispitanika, bilo je i jasnog osećaja političke ispravnosti, verovatno iz bojazni da ih proglaše za muške šoviniste ako preferiraju društvo istog pola. Kada su stavovi takvih ispitanika stavljeni pod znak pitanja, većina je priznala istinu da „to (traženje društva istog pola) naprosto tako funkcioniše“. Žene su, međutim, nerado priznavale efikasnost funkcionisanja grupa itog pola.

## Afilijacija – slobodnozidarski stav

Dok su mišljenja izražena u fokus grupama reflektovala snažnu i stalnu sklonost ljudskih društava ka osećaju pripadnosti i društvenom identitetu, bilo je znatnih razlika u tome kako to ostvariti. Među slobodnim zidarima, međutim, bilo je znatno manje nedoumica. Veliki Sekretar UVLE je istakao da je slobodnozidarstvo prvenstveno društvena organizacija, što su potvrdili i ostali ispitanici iz redova slobodnih zidara, navodeći da ih je u članstvo privukla mogućnost širenja kruga prijatelja i snažne društvene veze koje, po njihovom mišljenju, obezbeđuju lože.

Mnogi su i rituale stavljali u kontekst jačanja društvenih veza. Neki su isticali atmosferu poverenja koju slobodnozidarska loža daje i koja se pruža i van njenog fizičkog okvira. Značajno je bilo i mišljenje o „transformaciji“ koju pojedinac doživljava u slobodnozidarskoj loži, gde sada može bez nervoze i slobodno da govori pred grupom ljudi.

Jedan od slobodnih zidara nam je spomenuo i porast svoje tolerantnosti, dok su drugi isticali poboljšanje svoje društvene komunikacije i porast samopouzdanja. Doduše, postoje razlike koje se objašnjavaju ukupnom dužinom provedenog vremena u loži. Neki nisu prisutni na više od tri do pet sastanaka godišnje, dok oficiri loža posvećuju znatno više vremena gornjem, ali se svi slažu da je osećaj razvoja sopstvene ličnosti upadljivo značajan.

Pred slobodne zidare smo postavili i pitanje vezanosti tj. „bratske ljubavi“. Većina je izjavila da oseća potrebu da jedan delić svog vremena posveti „čisto muškom“ društvu, kojima se jačaju međusobne veze, ali ih to ne odvraća od motivacije i sposobnosti kontakata sa suprotnim polom – kroz porodicu, radno mesto ili širu društvenu zajednicu. Primer toga je „bela trepeza“, gde su prisutne supruge ili ženski članovi masonskih porodica kao i dani otvorene lože, koje su se odomaćile u mnogim ložama.

Kao još jedan pozitivan aspekt loža istaknut je prelaz tradicionalne demarkacije socijalnog i finansijskog statusa, gde loža igra ulogu „nivelatora“. Kad su svi u crnim odelima, kecljama opasanim oko struka i belim rukavicama, teško je reći ko se čime bavi, pogotovo ako je pred vratima lože ostavio svoje profane razgovore, političke stavove i verska opredeljenja.

Iako je navodeno mnoštvo razloga pridruživanja, najčešće su se spominjali sledeći: neko iz ranijih generacija porodice bio je slobodni zidar, slučajni susret sa nekim od članova slobodnozidarskog Saveza koji je hvalio prednosti članstva, a za većinu je to bila korist od širenja mreže prijatelja. Masonske organizacije ne vrše proaktivno proširivanje članstva, ali im je

svaka prilika dobrodošla za predstavljanje svog Saveza onima koji su van njega.

Za većinu slobodnih zidara, privlačnost Saveza krije se u njegovom društvenom aspektu. Nekolicina ispitanika spomenula je i ritual kao aspekt privlačnosti, bez obzira kako to čudno zvučalo. Učešće u malom pozorišnom komadu, što ritual za njih predstavlja, veoma ih je veselilo, a isto je istakao i Veliki Sekretar: „Zajednički faktor za masonstvo je da bi ono trebalo da bude zabavno i da se radi sa uživanjem. Ne trebaju nam ljudi koji sebe ili samo masonstvo shvataju preozbiljno.“ Takav stav svakako iznenađuje ne samo profani svet već i same slobodne zidare, s obzirom na prošlost i tradiciju masonstva, regalije, rituale itd.

## „Problem“ altruizma

Altruizam, spremnost da se radi na korist drugih, a na svoju štetu, je kontradiktoran biološkom biću živog sveta, uključujući i čoveka, gde je reproduktivna moć tj. „sejanje svojih gena“ primarni pokretač. Sa aspekta evolucije skoro je nemoguće objasniti zašto su neki spremni da se odreknu dela sebe u korist drugih. Neko će reći da evolucija ne važi više za ljudski rod jer se rukovodimo prvenstveno moralnim principima, pa tek onda bazičnim instinktima, ali takvo ponašanje evidentno je i u životinjskom svetu, pogotovo kod onih životinja koje žive u grupama, jatima, stadima ili rojevima. Takvo altruističko ponašanje je, s druge strane, jedna od osnovnih odlika „civilizovanog“ ljudskog društva.

Ovo je izazivalo iznenađenje i kod samog Darwina čija teorija prirodne selekcije ili „opstanka najспособnijih“, kako se najčešće tumači, stavlja pojedinca u prvi plan. Sledeća Darwinova rečenica iz Porekla vrsta, međutim, stavlja sve na svoje mesto: „Pleme je, uključujući mnoge pripadnike koji, posedujući, u velikoj meri, duh patriotizma, vernosti, poslušnosti, hrabrosti i saosećanja, uvek bilo spremno da se uzajamno pomaže i da se žrtvuje za opšte dobro te tako nadvlada druga plemena; to bi bila prirodna selekcija“. Znači, grupa je ta, a ne individua, koja izvlači korist od onih koji imaju više „darodavnih gena“, sve dok su takvi u većini jer i u životinjskom i u ljudskom društvu postoje „slobodni strelci“, kojima je cilj da se okoriste blagodetima altruizma ostalih. Sve u svemu, pleme ili grupa tako postaje jača, vitalnija i lakše ostvaruje svoje ciljeve.

Na individualnom planu, altruista se oseća mnogo bolje nakon davanja i percipira samog sebe u boljem svetlu. Najnovija istraživanja takve osećaje pripisuju biološkim faktorima jer je otkriveno da se nakon humanitarnih dela u mozgu aktiviraju centri nagrađivanja kao i oni koji su povezani sa emocijama i društvenim ponašanjem, a na mikro-hemijskom planu raste nivo dopamina, hormona „sreće“. Dakle, altruizam nije nešto što smo „izmislili“ već je mehanizam koji je biološki prisutan.



## Dobročinstvo – stav javnosti

Istraživanja pokazuju da se Britanci nalaze u vrhu svetske liste nacija po dobročinstvu (Srbija je 2010. godine bila na 150. mestu od 153 zemlje, dok smo 2013. godine uspeali da se popnemo na 123. mesto od 145. Balkanske zemlje su, inače, uglavnom na začelju, iza nekih najsiromašnijih zemalja ove planete – prim. autora). Takođe se pokazalo da se u zemljama u kojim je indeks sreće visok (ne prevashodno bogate zemlje), gen davanja prisutniji i snažniji. U Velikoj Britaniji se visok stepen dobročinstva ogleda kako u donacijama u novcu, tako i u posvećivanju vremena humanitarnim aktivnostima.

Naše istraživanje je pokazalo da postoje razlike između muškaraca i žena. Žene su spremnije da pružaju pomoć na porodičnom i lokalnom nivou, dok su muškarci isticali veću spremnost da pomažu velike humanitarne organizacije širom sveta.

U fokus grupi su mnogi isticali i sumnju u prave namene prikupljenih humanitarnih sredstava, kao i domaćinsko trošenje istih. Smatrali su da veliki deo nestaje kroz administrativne troškove i plate zaposlenih. Navedena grupa je bila mišljenja da je značaj nagrade koja proizilazi iz angažmana u humanitarnim aktivnostima manji, a većina je isticala korist koju primaoci dobrih dela imaju u finansijskom smislu. Jedan ispitanik je okarakterisao osećaj po izvršenom dobrom delu kao „filantropsku korist“. To, u velikoj meri, potvrđuje psihološku teoriju koja se odnosi na pitanje altruizma.

## Dobročinstvo – slobodnozidarski stav

Veliki Sekretar je o masonskom dobročinstvu rekao sledeće: „Da bi nam bilo potpuno jasno, dobro zajednici ne čini slobodno zidarstvo, jer ono nije politička organizacija i nema takav uticaj. Ja bih to pitanje postavio ovako. Postoji li u toj zajednici pristojan pojedinac koji u celosti ispunjava svoju ulogu? ... to može da bude neko crkveno lice, ili neko na čelu nekog komiteta ... Na primer, postoji takav neki pojedinac koji živi u nekoj zajednici ili pripada nekoj grupi, i može da se desi da je i slobodni zidar.“

Ovo blago svođenje masonstva na dobrotvornu organizaciju je razumljivo s obzirom na „potpomaganje“ kao centralnu vrlinu – „dobrotvorno davanje i aktivnosti u cilju potpomaganja dobrobiti slobodnih zidara i cele zajednice“. Tu se naglasak stavlja na moralnu odgovornost pojedinca, a ne celog Saveza. U Velikoj Britaniji, slobodnozidarski priloz, koji potiču isključivo iz džepova samih članova, a ne javnog prikupljanja sredstava, predstavljaju, posle državne lutrije, najznačajniji izvor humanitarne pomoći. Oko 50% sredstava koji se prikupe od slobodnih zidara koristi se u dobrotvorne svrhe.

Neki ispitanici, slobodni zidari, smatrali su da ih je taj filantropski aspekt i privukao u članstvo. Veliki Sekretar, međutim, smatrao je da je to pitanje malo složenije: „... članom se ne postaje iz želje za dobročinstvom. Mi ovde tražimo džentlmene (što nije rang u društvu) koji vode računa o potrebama drugih. Afilijacijom se ostvaruje napredak u tom smislu – razmišljanje o potrebama drugih dovodi do dobročinstva, i u finansijskom pogledu i u odnosu na stručnost i vreme koji se ulažu jer mi ne vršimo prikupljanje sredstava“.

Prema tome, na dobročinstvo se gleda kao na nešto što slobodno zidarstvo pospešuje i ne predstavlja razlog afilijacije. Neki od ispitanika su istakli i to kao prednost, pored zadovoljstva davanja, da se preko slobodnozidarskog dobročinstva može tačno znati gde novac odlazi. Ovo je dalo prilike i izjavi nekolicine ispitanika da se tako „vidi da masoni ne misle samo o sebi“, smatrajući da dobrotvorne aktivnosti slobodnih zidara, nažalost, javnost baš i ne priznaje. Većina je smatrala da slobodno zidarstvo nikako ne treba da se hvališe svojim dobročinstvom, što je potvrdio i Veliki Sekretar, dok su neki smatrali da masonstvu treba da se prizna filantropska uloga, iako to ne trebalo „rastrubiti“.

## Ritualni

Jedan od elemenata koji slobodno zidarstvu čini drukčijim od ostalih, sem verskih grupa, je ritual i to oblik prezentovanja i kompleksnost koji novak treba da primi da bi naučio simboliku koja će ga voditi u njegovom kasnijem radu. Sve se to čini čudnim u kontekstu 21. veka, zaostatkom ranijih vekova, pa čak i izvesnim sujeverjem.

Takav stav, međutim, zaobilazi činjenicu da su rituali itekako prisutni u savremenom životu. Bez razumevanja značenja povezanih sa svakodnevnim životom i društvenim postupcima nikad ne bismo mogli da objasnimo društveno ponašanje ili shvatili suštinu društvenog bića. Simbolički interaktivizam, kojeg je razvio Herbert Bloomer još 1930. godine ističući da ljudska bića „definišu“ međusobne postupke bez da prosto reaguju na njih. „Reakcija“ se ne bazira direktno na akciji, već na značenju koje se određenoj akciji pridaje.

Ovo fokusiranje na značenje ponašanja, a ne na same fizičke postupke, naveo je još Shakespeare pre više od četiri veka: „Čeo svet je pozotnica, i svi muškarci i žene samo glumci, imajući svoje ulaze i izlaze, a svaki čovek istovremeno igra više uloga.“

„Sačuvati obraz“ u ovoj konstelaciji igra značajnu ulogu, ali, u osnovi, tu leži priznanje ritualizovane prirode naizgled trivijalnih elemenata društvenih interakcija koje realno nisu uopšte trivijalne. Uzmimo na primer pozdravljanje: „Kako si?“ nije pitanje već





ozbiljno rasipivanje o zdravstvenom stanju onoga kome se obraćamo, uvod u dalju razmenu misli i informacija i interakciju. Rituali su sastavni deo života i u njima koristimo sve osnovne vidove komunikacije: govor tela, tonalitet i reči propuštajući ih kroz „filtre“ koji funkcionišu u određenoj društvenoj sredini, a koje smo i mi usvojili kao modalitet ponašanja u toj sredini.

Sveprisutnost rituala u svakodnevnom životu najočiglednija je u određenim prilikama i svečanostima: venčanje, rođenje, razna dostignuća, smrt, Uskrs, Božić, i drugi praznici u zavisnosti od verskog opredeljenja. Iako sve manje ljudi oseća istinsku privlačnost navedenim ritualima, društvena interakcija u tim situacijama još uvek se smatra potrebom zbog učvršćivanja veza među pripadnicima određenog društva. Tu je i ritualizovano ponašanje na radnom mestu ili u edukativnom sistemz kroz koji prolazimo.

Rituali u drugim delovima sveta čine nam se i očiglednijim, s obzirom na njihovu različitost u odnosu na naše sopstvene. Rituali inicijacija mladih u svet odraslih u mnogim delovima sveta ima ne samo istu simboličku osnovu sa krštenjem i krizmanjem u hrišćanskom društvu već i sličnu funkciju. Promene su ipak evidentne. Danas, na primer, nije uobičajeno da se na venčanju mlada obavezuje da „poštuje i sluša“ svog supruga.

### **Rituali i rutine – stav javnosti**

Pored ceremonijalnih postoje i neborjeni privatni rituali čija je pretežna uloga da obezbede osećaj sigurnosti. Kod mnogih ispitanika utvrdili smo vezu između verskih i njihovih svakodневnih rituala, gde su verski rituali služili kao osnova uspostavljanja osećaja euforije, kako je jedan ispitanik opisao osećaj, i jedinstva sa grupom.

Iznenadjuće mnogo rutina i rituala povezano je sa spavanjem, ukazujući na osećaj sigurnosti koji se postiže ponavljanjem određenih radnji pre no što se dostigne onaj stepen mira koji je potreban da se utone u san. Mnogim rutinama, međutim, nedostaje stepen simbolizma koji bi ih izjednačio sa ritualima.

Najviše rutina i rituala kod naših ispitanika, otkrili smo kod muškaraca koji se bavili sportom ili imali neke veze sa njim, iako se ovde mora povući jasna crta između rituala i sujeverja. Rutinom se može nazvati niz radnji koje jedan sportista obavlja verujući da će mu pomoći u postizanju boljeg rezultata, dok se element sujeverja, u ovom slučaju, krije u tome da se veruje da je dobar rezultat postignut zbog niza postupaka, pa se ti isti nanovo izvode u nadi da će se isti takav rezultat postizati i dalje.

Mora se napraviti razlika između rutina i rituala. Po nekim autorima, rutinama nedostaje osećajni element rituala i po

završetku nema „emocionalnih ostataka“ kao kod rituala. Međutim, rutine mogu prerasti u rituale ako se od čisto funkcionalnih postupaka krene u pravcu simboličkih radnji - ako pre nastupa na primer, fudbaler vezuje pertle na određen način, čime simbolički iskazuje verovanje u sebe kao efikasnog igrača. Nešto slično postoji i kod navijača u obliku klupskih himni, postupaka, uzvika, ritmičkog pljeskanja čitave grupe, koji imaju za cilj stvaranje visokog emocionalnog naboja i snaženje veza među pripadnicima iste strane. Kao primer svakodневnih rituala navedeni su i postupci u nekim kompanijama u Japanu, gde zaposleni svakog jutra, pre započinjanja redovnih aktivnosti zajednički meditiraju ili izvode joga vežbe.

Stoga, simboličke, a ne samo funkcionalne rutine, duboko su ukorenjene u svakodnevni život savremenog čoveka. U ovom prednjače kalendarski rituali koji se tradicionalno obeležavaju u krugu porodice i/ili prijatelja i koji snažno deluju na osećajni svet pojedinca. U današnjem kibernetičkom svetu, postoje i druge mogućnosti ostvarivanja društvenih kontakata, od fejsbuka i tvitera do mobilnih telefona, ali oni ne mogu da zamene kontakte oči-u-oči. „*Jesi li raspoložen da se nađemo ... u 8,30?*“ je još uvek najčešća poruka. Naša potreba simboličke razmene sa drugima, čime se jačaju društvene veze evidentna je u istoj meri kao što je to bilo i ranije. Rituali svakodnevog života, kao i uočljiviji simbolizam „posebnih prilika“ i dalje žive kroz razne medije i oblike komunikacije.

### **Rituali – slobodnozidarski stav**

Iako su slobodnozidarski rituali donekle poznati i onima van Saveza, njihova simbolika nije. Kakav im je cilj i šta predstavljaju? Veliki Sekretar UVLE nam odgovara: „*ceremonijalni deo je naš veliki diferencijator... ali to su samo predstave ... zaista lepe predstave ... to su alegorije... i sasvim su otvorene za javnost. Snimci su u prodaji svuda... Oko njih nema tajni*“.

Slobodnozidarski ritual je zapravo teatarska verzija rituala inicijacije, koji je oduvek bio jedna od osobina ljudskog društva pa, prema tome, to je i dandanas, čak i u sredinama koje su prihvatile zapadnjačke norme. U ovom istraživanju, usredsredili smo se na privlačnost slobodnozidarskih rituala kao razloga afilijacije pojedinaca. Da li je ritualni aspekt bio isto toliko važan, ili važniji od vezivanja i izgradnje prijateljskih mreža u odluci pojedinca da se pridruži Savezu?

Iznenadjuće činjenica da su veći značaj ritualima pridavali mlađi slobodni zidari. S obzirom na nedostatak formalnosti u svakodnevnom životu, na rastuću ležernost u situacijama koje su donedavno bile primeri formalnosti (odlazak u crkvu, formalna večera, venčanje, pa čak i sve raširenija ležernost u odevanju na

radnom mestu) osećali su potrebu za nekom vrstom „pompe“. Stoga, mnogi vide ritual kao sredstvo prenošenja moralnih kodova tj. alegorijsko iskazivanje mogućnosti „da se postaje bolji čovek“.

Mnogi su istakli da su mehaničkim ponavljanjem složenih i tajanstvenih fraza i dijaloga poboljšali svoje samopouzdanje prilikom držanja prezentacija ili govora u javnosti. Do transformacije u „boljeg čoveka“ nije dolazilo preko noći, a ni napredovanjem u slobodnozidarskoj hijerarhiji, već kroz dramske aspekte i kasnije refleksije na pravo značenje antičkih fraza koje su naučili da koriste u ritualima. Dakle, većina je ogroman značaj pridala dramskom elementu i moralnim poukama koje on prenosi.

Sve to dovelo je do diskusija o tome koje promene se moraju izvršiti u slobodnom zidarstvu da ono ne bi gubilo na privlačnosti ni u 21. veku. Dok su nekim slobodnim zidarima ritual i mehaničko ponavljanje bili pomalo rutinski, te im je glavna privlačnost masonstva bila u nečem drugom, drugi su bili ponosni što se rituali u njihovim ložama izvode besprekorno, dok su u drugima iste okarakterisali kao „pomalo aljkave“.

U toku svoje 300-godišnje istorije slobodno zidarstvo je otvaralo vrata svim veroispovestima. Iako verske rasprave moraju da ostanu van vrata lože, slobodno zidarstvo se oduvek ponosilo takvom demokracičnošću. Svih tih vekova, ono je imalo dobre odnose sa svim crkvama izuzev katoličke koja je anatemisala slobodno zidarstvo još 1737. godine. U dvadesetom veku toj anatemi pridružila su se i neka evangelistička krila anglikanske crkve. Papski edikt iz spomenute godine 18. veka slobodnom zidarstvu je prebacivao tajnovitost, a anglikanci su u 20. veku optuživali masonstvo da navodi pojedinca da spasenje traži „dobrim delima“, a ne preko Isusa Hrista, kao dobri hrišćani, te da spominjanjem Velikog Arhitekta Univerzuma zapravo štuje jednog drugog, masonskog boga.

Slobodno zidarstvo žestoko odbija takve optužbe ističući da nedostaju osnovni elementi vere: nema teološku doktrinu, ne nudi pričešće, ali traži da svaki mason veruje u „božansko biće“. Dok je veliki broj ispitanih slobodnih zidara bio aktivnim pripadnikom raznih kongregacija, priznali su da dosta od masonskih rituala u sebi sadrži kvazi-verska učenja i reference na Knjigu svetog zakona, što je, u Engleskoj, zapravo Biblija kralja Džemsa. Takođe su oštro razgraničili ložu i crkvu.

### **Budućnost slobodnog zidarstva**

Videli smo da slobodno zidarstvo ima svoje korene, moralne pouke i način ponašanja koji nije u suprotnosti sa vladajućim društvom. Takođe se ne dovodi u pitanje želja slobodnih zidara da budu „najbolji ljudi“, što se često ogleda u volonterskom radu sa manje

privilegovanim članovima društva. Videli smo i to da tradicionalni rituali nisu takvi da bi udaljili slobodno zidarstvo od tokova savremenosti, iako su „razrađeniji“ od ostalih rituala kojima se rukovodi profani svet. To su alegorije, fiktivne priče koje se izvode sa ciljem da pouče.

Koja je onda budućnost slobodnog zidarstva i šta bi ono još moglo da učini da bi se porušio mit koji o njemu vlada već toliko dugo da bi se njegova relevantnost u savremenom društvu razumela i priznala?

Velika većina je istakla potrebu za većom otvorenošću i transparentnošću. To je bilo ono što smo čuli i sa najviših slobodnozidarskih instanci. Takođe su istakli da su zainteresovani da lokalnim zajednicama prestave svoju ložu i da ista igra aktivniju ulogu u neposrednom okruženju. Mnogi su poduprli takav stav, ali su se ogradili od suviše velikih promena suviše brzo, a čula su se i mišljenja da bi slobodno zidarstvo tako izgubilo svoj osobeni karakter, pogotovo u odnosu na svoje jedinstvene rituale i tradiciju, kao i osnovna načela.

S druge strane, iskazana je zabrinutost u vezi privlačnosti masonstva za nove generacije. Da bi predupredili ovaj problem, pre dve godine je uveden sveopšti mentorski sistem na celoj teritoriji UVLE, neka vrsta „tihe revolucije“ sa ciljem da se pospeši porast i učešće novog članstva. Sistem karakteriše pomoć iskusnijih slobodnih zidara (mentora) mladim i neiskusnim članovima u njihovom napredovanju na masonskoj lestvici. Sistem je značajno sprečio odliv članstva u prve dve do tri godine.

Da bismo na pravi način osenili budućnost slobodnog zidarstva, potrebno je da se uputimo u prošlost, u 18. vek kada je UVLE formirana. Bilo je to doba razuma, naglog razvoja prirodnih nauka i preispitivanja verskih dogmi. Isak Njutn je još bio živ, a bili su tu i Henri Kevendiš i Majkl Faradej, koji su umnogome pomogli da se dogmatsko razmišljanje „stare škole“ napusti. Filozofija je dobila takav zamah da se poistovećivala sa „naučnom“ misli doba prosvetiteljstva. U toj filozofskoj konstelaciji, centralno mesto su zauzimale sloboda, demokratija i, iznad svega, razum, koji se nadvio nad bukvalnom biblijskom interpretacijom kao što je „božansko pravo kraljeva“. Istinski moral je tada, po prvi put u ljudskoj istoriji, postao predmet rasprave.

Danas, naravno, uzimamo nauku i racionalizam zdravo za gotovo u ovom veku besprimernih tehničkih pronalazaka i razvoja uopšte. Međutim, u 18. veku, na UVLE se gledalo kao na ribežište za „slobodne mislioece“ a loža je bila oaza mira i spokojstva u vreme političkih i verskih trvenja. Smatralo se da dolazi vreme kada će humanizam i racionalizam proterati sva zla fanatizma i netolerantnosti iz srca čoveka.



Nažalost, fanatizam i netolerancija su i dalje sa nama i oko nas u mnogim vidovima, od terorizma, ekstremizma do sektaštva, podsećajući nas na krhkost političkih sistema zasnovanih na dogmi i elitizmu, a ne slobodi, demokratiji i razumu. Transformacije u ekonomskom poretku su još evidentnije, a sve nas to može dovesti do pitanja relevantnosti slobodnog zidarstva danas. Veliki Sekretar Nigel Brown nas podseća: *„Radost slobodnog zidarstva se ogleda u činjenici da članstvo predstavlja sve rase, veroispovesti, društveno-ekonomske slojeve stanovništva, gde svi sede jedan do drugoga u miru i harmoniji ... možemo se nadati da će sadašnji nemiri dovesti do novog, stabilnijeg i mirnijeg svetskog poretka.“*

U Ruzveltovom centru za izučavanje građanskog društva kažu: *„U odsustvu plemenitih javnih ciljeva, poštovanih vođa i respektivnog takmičenja ideja, postoji bojazan da će građansko društvo rapidno da zahvati erozija...“*

Pogled u prošlost vodič je za razumevanje sadašnjosti, ističu u Centru:

*„Na izvoru modernog građanskog društva slobodno zidarstvo je postojalo kao jedina organizacija u kojoj su se slobodno mogle voditi rasprave bez bojazni od cenzure i autoritarne kontrole.“* Ono što Veliki Sekretar UVLE ističe o ulozi slobodnog zidarstva kao „nivelatora“ društvenih kretanja je odsustvo razgovora o veri, politici i poslovnim odnosima u loži jer su skupovi u loži forumi gde se otvoreno, pošteno i prijateljski razgovara bez bojazni od rekriminacije. Staviše, Centar predlaže da bi slobodno zidarstvo moglo da bude stalna sila u kontekstu društvenog razvoja kroz pomoć u vođenju diskusije i debati – kao i slušanju – sa učešćem mnogih širom sveta, te zaključuje: *„Slobodno zidarstvo se bavi filozofijom i mišlju, tolerancijom prema drugima i filantropijom, te može da da doprinos globalnom dijalogu, kao što je to činilo i u 18. veku. S druge strane, slobodno zidarstvo mora mnogo da nauči o animiranju šire društvene sredine kako se to uspešno činilo u doba Prosvetiteljstva, privlačeći i unapređujući kulturu čitanja i pospešujući slobodan i otvoren protok informacija.“*

Pitanje otvorenosti i transparentnosti, gde se dosta postiglo, ključ je dalje relevantnosti slobodnog zidarstva u 21. veku. Kako smo ranije videli, ono zadovoljava iskonske potrebe čoveka za pripadnošću grupi. Skoro svi ispitanici su istakli da ovo danas čini ceo Savez relevantnijim nego ikad pre jer se time obezbeđuje jedinstvena kombinacija prijateljstva i strukture u današnjem takmičarskom i rastrzanom društvu. Budući više „hobi“ nego zanimanje, slobodno zidarstvo, po rečima Velikog Sekretara, ne

sprečava slične čvrste veze i van lože. Kao i u drugim organizacijama, članstvo se podstiče da porodicu, posao i svoju zajednicu stavlja iznad svojih slobodnozidarskih obaveza.

Humanitarni rad i dobročinstvo je takođe snažan element delovanja slobodnog zidarstva, prvenstveno samih slobodnih zidara, u društvu. Sasvim je moguće da pripadnost Savezu podiže svest o potrebi pomaganja onih u svojoj okolini kojima je pomoć preko potrebna, ali na kolektivnom nivou činjenica je da su prilozima Saveza jedan od najznačajnijih izvora humanitarne pomoći, a polovina od prikupljenih sredstava koristi se u nemasonske svrhe i u zemlji i u inostranstvu.

Korist od takvog rada mora se posmatrati u kontekstu inicijative sadašnje koalicione vlade pod nazivom „Veliko društvo“. Bez obzira na politička opredeljenja pojedinaca, jasno je da će to smanjiti priliv državnih sredstava u humanitarne fondove i podstaći nevladine organizacije i pojedince da se aktivnije pozabave međusobnim potrebama u svojim sredinama. Prvi rezultati se već osećaju. Osećaj „dužnosti“ i volja pojedinca da pomaže ne može se izdejstvovati državnim regulativom, već je to nešto što je proizvod dubokih društvenih i porodičnih veza sa ljudima sa kojima se dele iste ideje i moralni principi. U tom smislu, dobročinstvo i odbijanje svake netolerancije, što slobodno zidarstvo neguje od svojih početaka, verovatno ga čini relevantnijim u današnjem ekonomski i društveno nesigurnom vremenu.

Različiti su razlozi iz kojih ljudi postaju slobodni zidari. Za neke je to prijateljstvo i osećaj pripadnosti, dok je za druge to podsticaj da se u život unese više altruizma. Nekima su rituali presudni element. Međutim, kao i sami rituali, slobodno zidarstvo zaslužuje detaljnije ispitivanje da bi se potpunije mogla razumeti njegova uloga u društvu današnjice. Ako samo slobodno zidarstvo uspe da sprovede svoju „tihu revoluciju“, uz zadržavanje glavnih osobina i „duha“ masonstva, onda mu budućnost može biti osigurana, barem u sledećih sto-dvesto godina.

*Sa engleskog teksta prilagodio i pripremio Br. K.H.*





# TRI VELIKA SVETLA SLOBODNOG ZIDARSTVA - JEDNO EZOTERIČNO VIĐENJE



Mačonoša na početku Rituala prvog stepena pristupa Oltaru i redom na njega postavlja tri Velika Svetla SZ: Knjigu Svetog Zakona, Šestar i Uglomer. Posle toga, udaljava se od Oltara, Ritual ide svojim tokom i često smo skloni da zaboravimo na ovu jednostavnu radnju, a ona ima dubok i suštinski smisao i bez nje rada dalje kao da ne bi ni bilo... ili bi on bio i funkcionalno i simbolički i stvarno veoma osiromašen i bio bi samo rad običnog „zanata“.

Šamo za trenutak da se osvrnem na pređašnju opasku da su Šestar i Ugaonik na određeni način povezani sa stepenovima SZ, i da još jednom naglasim kako je ČS ukazao na njihovu povezanost sa „nižim“ i „višim“ stepenovima. Da vidimo kako su ovi alati , ova Svetla , postavljena i pokazana radom Mačonoše u ritualu prvog stepena:

- Na Oltar se najpre postavlja Knjiga Svetog Zakona:

- Preko nje se postavi Šestar otvoren na 66 stepeni;
- Preko toga se položi Ugaonik.

Gledajući obrnutim redosledom, Ugaonik nam je najbliži u fizičkom smislu, on je povrh ova tri Velika Svetla i njega možemo prvog da dodirujemo. To nas podseća da je rad prva tri stepena, ili Plave Lože, ono što je prvi korak na stazi SZ i da ga svi moraju preći, jer oni nas podsećaju na elementarne činjenice da smo svi rođeni, da živimo, i da nam valja umreti u ovom telu i na ovom svetu- to je naša ljudska priroda, naš usud i naš tok; da bismo valjano prošli kroz ove tri velike Inicijacije dobijamo odgovarajuća znanja, instrukcije, predočeni su nam određeni kvaliteti kojima treba da stremimo i dobijamo određene alate da to možemo i da postignemo. Ko u tome zaista istraje i usavrši se, postaje potpuni Majstor.

Pravi Majstor Mason, po svom slobodnom izboru i po pozivu



starijih Sestara i Braće, može da napreduje kroz sistem viših ili bočnih stepenova Masonstva. U zavisnosti od Reda kome se Mason posveti, zavisi kroz koji sistem tih stepenova će proći- naš Red suštinski čini Drevni i prihvaćeni škotski obred od 33 stepena-, i kroz njih stiže dalja znanja i filozofske pouke koje ucelovljuju i stabilizuju znanja prva tri stepena. Na ovaj način, školovanje se upotpunjuje i biva omogućeno da Majstor postane nosilac čitavog sistema i Reda i njegov prenosilac ka budućim generacijama, da se pomeri od posebnog ka opštem i da da svoj doprinos na jednoj široj ravni, i u aktuelnom trenutku u kroz vreme.

Ispod ova dva alata nalazi se Knjiga Svetog Zakona. Ona je tu kao stalni činilac, kao konstanta, da predstavi ono što je nepromenljivo, ono što je večno. Prolazeći kroz stepenove Plave Lože, Šestar i Ugaonik su u dinamičnom odnosu, oni se međusobno prepliću, menjaju mesto, ulogu; oni su aktivni principi, ono su ono što je ljudsko, promenljivo, što predstavlja rast, razvoj, sazrevanje, nas same. Knjiga Svetog Zakona je tiha, ne pomera se, ona je osnova koja je omogućila ove promene, pokazuje izvor iz koga su potekle sve ideje, misli i akcije. Govoreći jezikom prirodnih brojeva, na Oltaru su položena tri predmeta; govoreći jezikom proširenog skupa prirodnih brojeva, jezikom apstrakcije, Knjiga Svetog Zakona bila bi bliža izlasku iz sveta realnih brojeva, ona bi bila biža nuli, jer predstavlja ono što je idealno, što je apstraktno, ljudskom umu neshvatljivo. Često su mistici svih vremena Boga opisivali samo negativnim terminima, odričući svaku mogućnost preciznih atributa, jer je ljudski um nemoćan da shvati Njegove transcendentne kvalitete. U tom smislu, i Knjiga Svetog Zakona mogla bi da bude ta apsolutna transcencija, nula koja prethodi svemu i iz koje izvire čitav niz kreacije prirode, a koja je svojom krajnjom suštinom nama nepojmljiva. Šestar i Ugaonik, koji stoje nad njom, koji izviru iz nje, koji su neodvojivo spojeni sa njom, su prvi principi koji su proistekli činom stvaranja, koji su osnova sveta u kome živimo, i koji stalno postoji u odnosima dualnosti i polarnosti; oni su u odnosu na Božansko čovek koji mu stremi na početku staze, kao Učenik masonstva, ovde simbolizovan Ugaonikom, ili kao onaj ko je sprema da mu se preda šireći istinu i noseći Red na svojim plećima, kada je kadar da opiše sopstveni krug šestarom kao izraz ličnog savršenstva i postignuća kome Masonstvo idealno teži na kraju sistema. Poznavaoci orijentalne filozofije u ovom odnosu mogli bi da prepoznaju Tao kao neopisivi izvor svih stvari, i Jin i Jang koji čine prvu dijadu i osnovu Univerzuma kroz sva vremena.

Ako se kao Knjiga Svetog Zakona koristi Biblija, što je u Masonstvu uobičajeno, i najšire prihvaćeno – mada nije apsolutni zahtev – ona se otvara na Jevandlje po Jovanu, najmističnijem deo Novog Zaveta. To je ono Jevandlje koje počinje objavom :”Na početku beše Reč, i Reč beše u Boga, i Bog beše reč”. To je ona reč, koju je Bog objavio na početku stvaranja i koja je glasila „ Neka bude svetlost“... i svetlost bi.... otvaranjem Knjige na ovom poglavlju,

rad u Loži biva usaglašen sa božanskim principom Velikog Arhitekta Univerzuma, usaglašava se sa prvobitnom vibracijom stvaranja i vraća nas u taj trenutak, na sam početak vremena i prostora. Loža na taj način postaje kreacija samog Tvorca, biva uključena u stvarnost jednog višeg reda, i kada na kraju rituala otvaranja ČS kaže da se nalazimo na posvećenom mestu, on ne govori samo ritualnu frazu; ako smo razumeli ovaj gest donošenja Knjige Svetog Zakona na Oltar kao istinski duhovni čin, on može biti činilac istinske transformacije u Hramu.

Svetlost koja je sinula ovim činom prenosi se kroz sve masonske rangove, svih obreda, i svih Loža, kroz sve sestre i braću masone, podjednako one koji su simbolizovani Šestarom i Ugaonikom. Šestar je, barem na početku masonskog putovanja ovoj Svetlosti bliži- tako je simbolizovano njegovim položajem na početku rada prvog stepena- ali će se taj položaj vremenom promeniti. U trećem stepenu, šestar je u drugačijem položaju, Svetlost je primljena u potpunosti od strane inicijata, on može slobodno da gleda u nju direktno, bez posledica, i da bude neko ko će tu svetlost moći da prenosi drugima. Reč, koja je proistekla direktno od Velikog Arhitekta Svemira, dopria je do nas uprkos svim teškoćama, uprkos svim nedaćama koje su pretile da ona bude izgubljena ili zaboravljena, i preneti je do nas čak i uprkos činjenici da su Majstori koji su je čuvali u proteklim vremenima zbog svoje odanosti Zanatu i Reči samoj bili prinuđeni da polože i svoj život u njenu odbranu. Ona je sigurna na našim Ložama, u našem Radu i u našim srcima, na dobro mnogih budućih generacija. Iako su modaliteti te reči mogući, zbog različitih aktuelnih varijeteta, njena kreativna suština je trajna i predstavlja jednu od osnovnih i poslednjih Tajni Masonstva.

Ako posmatramo Tri Velika Svetla Slobodnog Zidarstva na ovaj način, ako vidimo u njima obraćanje krajnjim vrednostima svega što jeste, ako vidimo u njima obraćanje Velikom Arhitekti Svemira i njegovog odgovor koji je dozvolava da učestvujemo u prenosu ove kreativne siline kao delovi neprekidnog lanca inicijacije od samog početka vremena, onda nećemo zaboraviti da je Oltar u Loži receptor i reflektor istinskog Svetla i istinske Reči. Kada sa ovom svešču pristupimo radovima, i kada dozvolimo da ova svetlost uđe i u nas same, tada istinski ulazimo u dramu i u misterije stvaranja samog, i postajemo oni koji rade na preobražaju sebe samih i svog okruženja, što i jeste prava duhovna evolucija. Svi masonski alati, sve lekcije, i svo znanje, osvetljeni ovom Svetlošču, postaju alati, lekcije i poznavanje Duha samog, pa na taj način moćni alati istinske transformacije i transmutacije.

Na taj način, stojimo kao most ka Svetlosti, kao spona između nasleđa drevnih vremena, i budućnosti.

Br. ` . N.D.



# FEJSBUK I DOBRI LJUDI NA DOBROM GLASU

*Izazovi novog informatičkog okruženja i novog korpusa ljudskih prava teraju nas da razmislimo o novom načinu tumačenja osnovnih slobodnozidarskih principa*

Najčešća i najprihvaćenija odrednica ili definicija Slobodnog Zidara je - "dobar čovek na dobrom glasu". Takođe, ova fraza na (naizgled) jednostavan način obuhvata uslove potrebne za prijem u Bratstvo. Nove okolnosti 21. veka, gde se dobar deo društvenog života odvija u sajber sferi, tera nas da makar porazmislimo, ako već ne i ponovo evaluiramo neke od osnovnih masonskih postulata.

## Sve je jasno... Ili nije?

U pokušaju da istražimo šta fraza "dobar čovek na dobrom glasu" znači danas, krenućemo od semantičkog tumačenja.

**DOBAR:** dobrotom u ovom kontekstu nećemo smatrati samo unutrašnji moralni sklop pojedinca, u svetlu njegovog odnosa prema Dekalogu, 10 Božijih zapovesti ili nekim drugim drevnim opšte prihvaćenim pravilima ponašanja, već moramo u obzir uzeti i dobro obavljanje posla, dužnosti i zadataka iz profanog okruženja.

**ČOVEK:** ovu reč možemo shvatiti u užem značenju - kao muškarca, odraslog pripadnika muškog roda, ili širem - kao pripadnika ljudske vrste (muškarac, žena, dete). Naizgled, ovde će nam biti lako da odredimo značenje. Ali nedavni slučaj Olivier-a Chaumont-a, koji je kao muškarac primljen u Veliki Orijent Francuske, da bi kasnije promenio pol i postao **Olivia Chaumont**, ukazuje da je ovom terminu potrebno ukazati posebnu pažnju. Rezultat ovog poznatog slučaja koji je 2010. uzdrmao svetsku masonsku zajednicu je da od tada VOF u svoje redove prima i žene, čime je jedan značajna slobodnozidarska organizacija odustala, ili drugačije protumačila, jedan od osnovnih masonskih postulata.

**DOBAR ČOVEK:** ovaj spoj moramo shvatiti kao sveukupnost našeg ponašanja u svim društvenim sferama: porodični život, poslovno znanje i status, ponašanje u lokalnoj zajednici i drugim mikro sredinama, delovanje u političkoj i drugim makro sferama, i u poslednje vreme - javno delovanje u sajber prostoru preko internet sajtova i društvenih mreža. U svim ovim sferama se zahteva ponašanje koje odgovara standardu "dobrog čoveka".

**DOBAR GLAS:** generalno, ovde se misli na ugled, koji za razliku od časti, koja predstavlja naš lični unutrašnji osećaj,

predstavlja sliku koju drugi imaju o nama. Ugled je takođe segmentiran. Neko može biti ugledan kao npr. odličan auto-mehaničar, ali neugledan kao npr. *pater familias*, koji se opija, tuče decu i zanemaruje porodicu. I ovde se zahteva sveukupnost ugleda, tj. dobrog glasa. Međutim, moramo uzeti u obzir da je glas nešto što se širi. Sire ga drugi, ali i mi sami, posebno danas putem novih i svima dostupnih globalnih medija, poput Fejsbuka, Tvitera...

## Istorijsko redefinisanje

Jasno je da gotovo sve moralne norme dobijaju različito značenje u različitim vremenskim epohama i društvenim sistemima. Takođe, i u okviru jedne epohe, određene posebne okolnosti mogu delimično ili apsolutno suspendovati neku izuzetno jaku normu (npr. "Ne ubij" se suspenduje u slučaju rata, samoodbrane, pa čak i krajnje nužde).

U 18. veku pojedinac koji je bio na glasu kao najbolji lovac u regionu, sigurno je mogao računati da će ga pratiti dobar glas. Međutim danas, u eri promovisanja prava životinja i drugih ekoprava, može se desiti da takav kandidat dobije crne kuglice od Braće koja pripadaju pokretu zelenih ili se bave zaštitom životinja. U Srbiji 19. veka su u Bratstvo primani nepismeni pojedinci, jer im to tada nije smetalo da budu na dobrom glasu. Danas ima Braće koja javno zagovaraju da bi minimum institucijalnog obrazovanja morala biti fakultetska diploma. Kao što vidimo, negde se "lestvica spušta", a negde "diže", što moramo prihvatiti kao apsolutno normalno, pa čak i preporučeno masonsko ponašanje, koje nastaje u svetlu promovisanja novih ljudskih prava i prihvatanja društvenih promena, koje u velikoj meri iniciraju ili sprovode upravo Masoni.

## Dobre i loše strane Fejsbuka

Dobre strane društvenih mreža su apsolutno jasne, uostalom i časopis "Mason" je nastao kao potreba za javnim delovanjem ljudi udruženih upravo preko Fejsbuka. Današnje doba koje karakteriše mnogo izraženija borba za opstanak (nego pre 20-50 godina, u doba "države blagostanja"), ne ostavlja nam mnogo vremena za društvene kontakte uobičajne za prethodne epohe (sedeljke, odlazak na kafu, izlazak u restoran i sl.), pa se veliki deo ljudske potrebe za komunikacijom, sticajem okolnosti, seli u sajber sferu. Da li je to dobro, drugo je pitanje... Takođe, Fejsbuk i slične društvene mreže omogućavaju pripadnicima različitih manjinskih grupa da nađu istomišljenike širom planete, i time eliminišu osećaj izdvojenosti ili odbačenosti u svojoj lokalnoj sredini.





Danas je sve - tržište. Posao tražimo preko tržišta radne snage, devojku/ženu na tržištu slobodnih dama, političke opcije nam se nude na partijskom tržištu, u masonski savez stupamo preko tržišta masonskih organizacija... Nametnuta nam je obaveza vidljivosti, izloženosti na "tržišnoj tezgi". Najogoljeniji primer potrebe za vidljivošću nalazimo kod lokalnih pevaljki, koje znaju da ne postoje ako ih nema u medijima, ili kao što je Bregović davno rekao: "Piši o meni šta hoćeš, samo mi objavi sliku". Potreba **socijalne vidljivosti** nas tera da otvaramo FB profile i da se na njima "samoreklamiramo" (i dokazujemo da postojimo), stavljajući svoje uspele fotografije, pozitivne biografske detalje i sve drugo što nas predstavlja u lepom svetlu. Međutim, tu se granice (o)lako prelaze. Po ličnom mišljenju autora ovog teksta, postavljanje slika svoje maloletne dece, u eri pedofilije i kidnapovanja dece, ne predstavlja odgovorno ponašanje, a upravo odgovornost je bitan segment onoga što nas čini "dobrim ljudima" i onoga što nas dovodi na "dobar glas".

## Fejsbuk Masoni

Svakom Masonu je dozvoljeno da javno obelodani svoje pripadništvo Bratstvu, uz ogradu - ako time ne ugrožava više interese Slobodnog Zidarstva. Veliki broj Masona to radi i na Fejsbuku, stavljajući opštih masonskih simbola. Neko to radi na direktniji, neko na prikriveniji način, i to je stvar naše lične odluke. Pre oko godinu dana jedna ovdašnja obedićenja je pokušala da zabrani stavljanje masonskih simbola na Fejsbuk profile svojih članova. Pošto je odluka bila u suprotnosti sa opšte prihvaćnim masonskim načelima, nije zaživela u praksi. Ipak, sa aspekta autorskog prava moramo naglasiti da je svaka neovlašćena upotreba simbola, logoa, žigova... zabranjena. Tako da treba prihvatiti da je zabranjeno stavljanje simbole velikih loža i loža, jer se time krše zakoni, a Masoni poštuju zakone svoje zemlje.

Sledeći primeri, takođe iz realnog života, nas takođe teraju da se zamislimo oko sopstvenog ponašanja na Fejsbuku. Kao što smo rekli, za sebe možemo obznaniti da smo u Bratstvu. Ali šta ako neko, za koga je opšte poznato, pa i na FB obznanjeno da je Mason, na svoj profil stavi slike na kojima su, pored njega, i druga Braća u crnim odelima, ili u pozama i mestima koje nagoveštavaju da su i oni članovi Bratstva? Ako ima njihovu dozvolu, jasno je - može da stavlja takve slike. Ali šta ako nema? Da li je svestan da time čini veoma ozbiljan prekršaj koji može dovesti i do izbacivanja iz Bratstva?! Takođe, primećuje se da se u otvorene (pa i zatvorene) FB grupe neselektivno primaju pojedinci za koje nije pouzdano utvrđeno da su Masoni (nismo ih "prepoznali kao Braću", pa često ni pokušali da ih prepoznamo). U mnogim grupama se nalaze i "ne-Masoni", koji letimičnim pregledom liste članova mogu saznati da su ostali članovi Masoni, a gotovo je sigurno da makar

neko od članova takvih grupa ne želi da svoj masonski status javno obelodani.

## Guglovanje i fejsbukovanje

Već par godina je ustaljena praksa da se poslodavci pre prijema novih zaposlenih bave "guglovanjem" kandidata, tj. preko interneta prikupljaju informacije o potencijalnim budućim radnicima. Slično rade i advokati prilikom istraživanja suprotne strane (pa čak i svog klijenta), a o državnim bezbedonosnim službama da ne pričamo. Njima je prikupljanje informacija jedan od glavnih zadataka, i tu se Fejsbuk pokazuje kao prava riznica podataka. Dobar psiholog, pa čak i iskusan "Fejsbukovac" može gotovo bez greške sastaviti psihološki profil "mete". A "meta" se, prečesto, i sama trudi da pomogne "lovcu", ostavljajući tragove svog kretanja i interesovanja u svim sferama, kao i bitne podatke iz svog socijalnog života.

Odgovorna loža će "proguglati" i "profejsbukovati" budućeg kandidata, tako da različiti ekstremistički, pornografski, ili generalno neodgovorni stavovi mogu inicirati po koju crnu kuglicu. Autor ovog teksta lično smatra da svaki Mason mora imati adekvatan odnos prema umetnosti (ne samo Kraljevskoj, već i muzici, slikarstvu, filmu...). Postavljanje šund novokomponovanih **kafanskih pesama** (osim ako ih ne prati neki pojašnjeni Kemp concept) ukazuje da je kulturni nivo takvog pojedinca ispod svakog primerenog nivoa. Mason nije Mason samo za vreme ritualnog rada u loži. On je to tokom 24 časa, pa čak (ili pogotovo) na Fejsbuku.

Posebno je značajno ponašanje u **posebnim situacijama**, kada se menjaju prihvatljivi standardi ponašanja. Nedavne poplave koje su devastirale ex-SFRJ region, su bile dobra prilika da promenimo mišljenje o nekoj Braći. Preterano politikanstvo, širenje neproverenih (dez)informacija, podleganje panici ili apatiji, kačenje muzičkih spotova ili fotografija obnaženih pripadnika lepšeg roda (kad im vreme nije) - sigurno se ne može podvesti pod ponašanje odgovornog pojedinca u datoj situaciji. A bez takvog ponašanja nema ni "dobrog čoveka" ni "dobrog glasa".

## Ja imam pravo...

Kroz razgovore i/ili četovanje sa Braćom, primećuje se da im nije jasan koncept, značaj i suština Fejsbuka, pa se prečesto čuju komentari: "Ja mogu na SVOJ fejs zid da stavljam i pišem šta JA hoću". Ovo jednostavno nije tačno, jer to ne može ni vlasnik štampanih medija ili TV stanica. Fejsbuk je specifično javno glasilo. Postavljanjem postova, slika, pesama... na svoje javne i otvorene profile mi svesno šaljemo poruku najširoj javnosti i na taj način delujemo na stvarnost. Veliki broj krivičnih dela može se izvršiti i preko Fejsbuka, i to većina nas još uvek ne shvata. Mnoga Braća

smatraju da je njihov FB zid zaštićen "pravom privatnosti", što nije tačno. Pravo privatnosti štiti njihov omalterisani **unutrašnji sobni zid**, na kome mogu žvrljati šta im se hoće (na spoljnjem zidu - fasadi, to već ne mogu). Fejsbuk zid predstavlja javnu sferu delovanja, i svaki klik koga bez puno promišljanja učinimo može nam stvoriti gomilu problema. Takođe, sankcionisanje određenog nepriličnog ponašanja na Fejsbuku ne predstavlja kršenje "slobode govora", jer je ova sloboda, kao i svaka druga, ograničena pravima drugih. Zabranjeno je svako ponašanje zbog koga se neko može osetiti ugroženim ili povređenim, i to treba shvatiti i usvojiti.

Pa kako onda odrediti **granice ponašanja** na Fejsbuku? Jednostavno - nemojte na Fejsbuku činiti ono što i inače ne biste u realnom životu, na javnim skupovima, ili u društvu koje prevazilazi okvire porodice ili najbližih prijatelja. Ovakvo "uskraćivanje prava" koje ćemo morati da prihvatimo, dovodi do ogorčenosti kod pojedine Braće. Sa jedne strane, to je normalna reakcija kada vam se uskraćuju neka prava, ali sa druge strane - ta prava niste ni imali, samo vam to nije na vreme razjašnjeno. Fejsbuk je takođe služio kao svojevrsni "**ventil**" kroz koji su ispoljavane emocije koje ne možemo ili ne smemo da izražavamo u realnom životu. I ovakvo ponašanje je pogrešno, jer sajber sfera je odavno postala deo "realnog života", hteli mi to prihvatimo ili ne.

### **Svevremenost masonskih normi**

Kako se postaviti prema Braći koja se neprilično ponašaju na Fejsbuku? Ova situacija je odavno pravno regulisana, i odgovor se

može naći u *Ahiman Rezon*-u i mnogim drugim masonskim aktima i regulacijama (od 18. veka pa na dalje, a i ranije), na sledeći način: Ako se neki brat ponaša izrazito neprilično (ali ne baš toliko da bi bio izbačen iz Bratstva), legitimna masonska reakcija je **izopštavanje**, koje može biti gradirano od distanciranja, preko ignorisanja, do otvorenog bojkota. Mason koji se nađe pod takvom sankcijom ne gubi osnovna prava. I dalje može posećivati radove, glasati, koristiti humanitarne fondove i dr. Ako ga ovakva reakcija Braće ne vrati na "pravi put", može uslediti i isključenje.

Primenjujući drevnu sankciju moralne osude na današnje okolnosti, dolazimo do rešenja na gore postavljeno pitanje. Bratu prvo treba na miran način ukazati na neprilagođeno ponašanje, a zatim ga treba izbrisati sa liste prijatelja ili isključiti iz FB grupa. Uostalom, ako baš ima jako izraženu potrebu za neuobičajnim ponašanjem, uvek može otvoriti "lažni profil" pod pseudonimom, i na taj način neće svojim ponašanjem unižavati ugled i "dobar glas" celokupne masonske zajednice.

Dobar glas koji se nekad formirao u lokalnim sredinama, garnizonima, radnim mestima, kafanama i "čaršijama", danas se u velikoj meri formira na Fejsbuku, Tviteru, Maj Spejsu... Vodimo o tome računa, ako smo stvarno dobri ljudi na dobrom glasu.

B.R., MKU, or. Beograd





# DAMIR I ZRAČNI LET!

Hladna jesen prelazila je u umjerenu zimu te 6010. godine. Vanjsko se već smirilo, a unutarnje je tražilo Svjetlo. MI je već danima, od kraja ljeta, prizivao neku promjenu. Nedavno je napustio Utočište i nedostajao mu je Rad u Templu. Ni kontakti s braćom i sestrama nisu se održali. Velika je to bila samoća nakon mnogih godina provedenih zajedno. Mada već formirani mistik, ipak je osjećao zemaljski.

Odlučio je; pokrenuo je Zračne sile i, jednostavno je s neba nešto moralo pasti. Mirnu i hladnu zimsku noć, tamnu kao crno poremeti tračak svjetla. Na traženje MI, iz dalekih prostranstava pristiže DA. U tom trenutku spojiše se dvije luči u jedno, promišljajući kako će dalje, i u daljinu sjati. Njihove zajedničke kontemplacije potrajale su satima. Radeći krugove u mrkloj noći započinjali su spirale svjetla prema nebu koje su odlučili slijediti u narednim vremenima. Sklopljen je Savez, donesena je odluka, započeta je promjena, u njihovoj nutрини, u dubini tamne i hladne zimske noći postavljen je temelj. Osnovna ideja, cilj kojem će težiti kako bi se svjetlo širilo i raslo. Bilo je to vrijeme Ivanjskog krijesa.

U dijelove te ideje već je bio upućen RO, ali nije odavao toliku sinergiju ni prema ideji, ni prema DA, mada ih je oboje zdušno podržavao.

Tek što je Ideja dobila kompletnu mentalnu formu, a dva se pretvorilo u tri, sva trojica krenuše u njenu materijalizaciju. Slijedio je mukotrpan rad, putovanja, napredovanja, ali i stagniranja. Kako je DA već bio odmakao u stjecanju znanja i vještina, pružao je RO i MI izuzetnu podršku spram njihovih napredovanja unutar Reda kojem su pristupili i kroz kojeg su željeli pronesiti i prenositi Svjetlo, do krajnjih granica. Forma je postignuta, sva trojica ponikli u jednom Utočištu našli su novo, rastuće, bogatije i perspektivnije, puno ljubavi, nade i vjere. Loža u kojoj su radili, koja ih je primila bila je kao maternica, sigurna i dobronamjerna sredina, prepuna braće i sestara punih podrške u njihovim nastojanjima.

Gotovo da je došlo proljeće, a male luči od jeseni i zime postale jedan plamen, spreman svijetliti na svom nebu samostalno. No, do samostalnog rada valjalo je intenzivno proći razine koje to omogućuju. Cijelo proljeće, dio ljeta te jesen RO i MI usavršavali su svoja znanja i vještine, uz braću i sestre Lože kojoj su još uvijek pripadali. Bližio se kraj 6011. godine. Ideja, koja je krenula po spirali svjetla prije godinu dana višestruko je premašila i najoptimističnija predviđanja. Pogurnuti iz materinske Lože, i uz njenu pomoć postavljen je Trokut, kao embrij nove Lože.

Došlo je vrijeme za rekapitulaciju i nove ideje. Ezoterni rasadnik ukazao se u braći i sestrama koji su nekoć pripadali starom Utočištu ili su još uvijek njegovi pripadnici. Valjalo je iz nečeg u nestajanju napraviti nešto u nastajanju i trajanju. Ideja za formiranje vlastite Lože dolazi u plan i realizaciju. Ivanjski je krijes.

Dok su se DA i RO bavili drugim poslovima, MI se prihvatio zadaće probuđivanja svjetla u potencijalnoj braći. IR je pristala odmah podupirati nastojanja sve trojice. Ubrzo zatim su i DI te MA potaknuti na suradnju od MI. DA je animirao KA, a MK se je jednostavno „prelila“ u novonastalo okrilje, koje su joj predložili MI i IR, puna entuzijazma. Paralelno sa širenjem Svjetla prema budućoj braći i sestrama, intenzivno se pripremao Templ gdje će se razbuktati Vatra novonastale Lože. Cijela zima tinjala je i bujala u iščekivanju proljeća, i Ivanjskoga krijesa!

Došao je i taj trenutak, prijam naše nove, dobrodošle braće i sestara u Red. Materinska Loža nam je priskočila u pomoć. Proljeće je, i započeo je rast naše Lože. Kako su braća i sestre također godinama ritualno radili u prethodnom Utočištu, njihov je rad brzo napredovao. Naporno smo radili kroz jesen i zimu, i na materijalnoj i na duhovnoj razini kako bi podupirali Svjetlo, i njegov sjaj.

U proljeće, 6013. godine dosegnuta je razina za povijesni trenutak i prvu Krunu ideja planiranih davne zime 2010. Oformljena je prva mješovita Loža na ovom prostoru u povijesti i u nju je uneseno Svjetlo materinske Lože. Već tada mnoge su dušice čule za te aktivnosti i strpljivo su čekale pred vratima LOŽE.

Od tada pa do danas, proljeće 2014. godine, mnogo se lijepih stvari izdogađalo u toj Loži i sve je zapisano u arhivima Reda. Ona je ravnopravni član Velike Lože i poznata u bližem i daljem okruženju kao uzorni promicatelj Svjetla. Osim osnovne razine izgrađuje i više te visoke stupnjeve mistične nadogradnje. Takve solidne reference svakodnevno privlače nove aspirante. Dakle, u ovoj fazi kada se završava ovaj kratki rad, u bliskoj nam se budućnosti smiješi DAMIIR i njegov Zračni let ka drugoj Kruni, koju nose trojica, Hermes, Merkur i Toth.

Treća Kruna, kruna je svih kruna! Bude li Ljepote, Snage i Mudrosti, svih podupiratelja ispravnog djelovanja i Istine, samo Nebo nam je granica...uistinu ćemo ostaviti Ljubav za sobom!

*Or. Zagreb, svibnja 6014. S. "P. "R. ".+ . ". M. ".*





# PRVA FASCINACIJA PRIJEMA DUHA

im pružiti užitek putovanja u nove svetove, otkrivanja i naših i njihovih unutarnjih dvorana. Put se u početku pokazao teško savladivim. Vegetacija je prekrila obrise staze i jedina uzdanica daljem napredovanju bila nam je intuicija. Išli smo zatvorenih očiju, ali širom otvorenih ostalih čula - i gle, sada smo se obreli ispred kovčega sa blagom – 84 dužnih metara dokumenata koji nas uvode u polumračne lože naših predaka u kojima misteriozno titraju svetlosti njihovog duha.

Prijavili smo se, objasnili da smo mi ti koji su se tako uporno zanimali za temu koja je donedavno bila tabu za sve neupućene. Primljeni smo najjubaznije, ispostavljena nam je članska karta i dobili korisna uputstva o kućnom redu i najbržem i najcelishodnijem načinu da uronimo u more starih rukopisa. Pred nama se sada prostreo život loža dalekih vremena sa svom energijom onih koji su svoje zapise i pisanija namenili ne samo svojim suvremenicima, već i nama koji će, u ko zna koje vreme, nabasati na svedočanstva o njihovom postojanju i najstojanju da i nama prenesu pokoji zračak svetlosti i duha. Bio je tu segedinski *Arpad*, neka vrsta praoca masonstva naših severnih krajeva, vršačka *Aurora*, kao i *Egalitas*, somborski venčić *Filantropija* i loža *Budućnost*, bajsko *Domoljublje*, koje su obnovili Somborci, novosadski venčić *Nepokolebljivo*, zrenjaninski *Tales*, loža škotskog rituala, zemunska, pa pančevačka, *Stella Orientalis*, beogradski *Pobratim*, subotičko *Stvaranje*, bačko-palanačka *Stražarska vatra*, novosadski *Libertas*, belockrvanski *Život*, i zrenjaninski *Svet*. Bili su tu sa svojim pravilnicima, konstitucijama, kućnim redovima arhitektonskim tablama, godišnjim izveštajima, izjavama, biografijama, balotiranjima, izveštajima garanata, planovima, inicijativama, pisanijama članova, svečanim govorima, filantropskim i filozofskim aktivnostima, molbama, žalbama, razrešnicama i časnim otpustima.

U prvi mah smo bili u iskušenju da se poredimo sa Ali Babom, ali nas je ta grešna pomisao brzo napustila. Nismo bili ništa njemu nalik, već zajednički medij koji će energiju zaspalog duha primiti i probuditi kroz doživljaj trenutka i saznanja.

Teško je opisati osećaj koji simultano primamo kroz sva čula, pa čak i čulo ukusa (na neki interpoliran način), osećajući vibriranje u prve 4 vruće tačke, i energiju koja se uliva u naše biće i istovremeno emanira popunjavajući okolni prostor. Reklo bi se da smo se utopili, saobrazili, stopili sa okolinom, otvorili se potpuno, postigavši duševni mir neophodan za istinsko doživljavanje fascinacije novog saznanja.



8 sati osmojanuarskog jutra. Zora velegrada koji se polako budi kroz diskretne zvuke: sitni koraci tipkaju po trotoaru, točkovi bicikla poskakuju na izlizanoj kaldrmi. S vremena na vreme tišinu prekidaju kočnice gradskih autobusa i crni kosovi koji radosno objavljuju pronalazak preostalih bobica na ukrasnom šiblju obližnjeg parkića. Sunce je tek izašlo osvetlivši vrh katedrale i krovove kuća na višim položajima. Koračamo ona i ja, čutke, primajući magiju navirućeg dana, udišući vlažan, prohladan vazduh. Gornja se tačka čela mreška kako se približavamo. U blagoj izmaglici, nazire se naš cilj – ogromna stara trospratnica širokih lučnih prozora, turobnog, ali i svečanog, izgleda okićena sa dve zastave iznad ulaza. Iako bez reči, pogledima smo se saglasili da nam je uzbuđenje dostiglo onaj stepen koji širom otvara sva vrata duše osećajući da ne može ništa drugo da usledi nego potpuno predavanje misteriji „prvog puta“, bezgraničnoj spremnosti prijema duha kroz plemenit doživljaj.

Dugo, dugo smo tražili „skriveno tajne“ za naša saznanja o slobodnom zidarstvu proslavljajući detinjom radošću svaki sitni podatak do kojeg smo dolazili u toku prethodnih meseci. Hteli smo da sve to sakupimo u neki zgodan oblik kojim bismo delili oduševljenje sa svima koji su željni novih saznanja. Možda ćemo



Komunikacija sa ljudima jednog drugog vremena počela je naglo, još u toku razvezivanja prve fascikle. Iznenada smo osetili prisustvo duha onih koji su nam prenosili sebe i svoje vreme. Videli smo ih već u naslovu prvog dokumenta, „Arhitektonska tabla od 02. januara 1898. godine“. Zapahnuo nas je miris stare hartije, napunivši nam nozdrve suvim, ustajalim, pomalo mirišljavim a naglo oslobođenim jedinjenjima drevnosti – pravom alhemijom običnog, i danas nestajućeg, medija komunikacije.

Promicala su imena, mesta, prostori, začuli su se glasovi govornika, mirni, odmereni svađalački, svečani, čuo se žamor, vika, bat koraka, kratko ritmično trenje cipela o pod, udarci čekića, svečani poj, zveckanje čaša, tanjira, noževa i viljušaka - tišina. Rasprostirao se miris voska i diskretnog, nepoznatog parfema. Povremeno je povorka emanacija zastala, verovatno da bi nam dala priliku da pospremimo utiske i da se na tren uputimo i u neka dalja vremena; da se zapitamo o putu kojim je sve to stiglo do svog odredišta. Zastali smo, meditirali o poreklu, o hemiji koja je stvorila vreme koje je ležalo pred nama u svom dvodimenzionalnom obliku, koje je ustalo, oživelilo i zatalasalo se takvom energijom da smo morali da zanemarimo vreme, koje se zamreškalo, rasplinulo i povuklo nas u svoje večno carstvo. Tu smo osetili bezgraničnu slobodu letenja i prelaženja iz jedne epohe u drugu. Prošlost i budućnost postale su relativne; proste definicije nepostojećeg zarad nezasićene ljudske potrebe za određivanjem.

Vračali smo se mrko-žučkastim dokumentima pisanim sveotkrivajućim rukopisima sinova udovice. Većina imena bila nam je nepoznata, ali „Ime nije ništa; ono što nazivamo ružom, slatko bi mirisalo da se drugim imenom zove“, uzvikuje Šekspirov Romeo. Duh je bio tu sjedinjen, snažan i uticajan, a mi smo ga prihvatili sa namerom da ga pronosimo dalje. Neka su nam imena, na veliko iznenađenje, zasjala jačom svetlošću, ispunila nas posebnim poštovanjem i razumevanjem. Vidali smo ih na našim grobovima: pravoslavnim, katoličkim, jevrejskim: zaboga, njihovi potomci su naši drugari, sa njima smo odrastali, delili nestalnosti života, radosti, igru, tugu i znoj putovanja. Neke očeve i očeve očeva smo i lično poznavali i sada shvatili njihovu filantropiju, ljubav i razumevanje za nesavršenosti svoje sredine, osetili hemiju njihovog sveta, koju su stvarali za oplemenjivanje nekog budućeg sveta.

O, učitelju duha, ti koji sve prožimaš i začinješ iskrinu saznanja, hvala ti za ovaj kaleidoskop vremena i svetlo koje nas vodi na našem duhovnom putu. Sada znamo da ćemo tvoj večni plamen pronalaziti gdegod da smo i kuda god krenuli i da ćemo ga nesebično, istinski i otvorenog srca pronositi i deliti sa svima koji god imaju potrebu da ga prihvate, na slavu tvoju i njihovu, a zadovoljstvo naše.

Br. K.H.





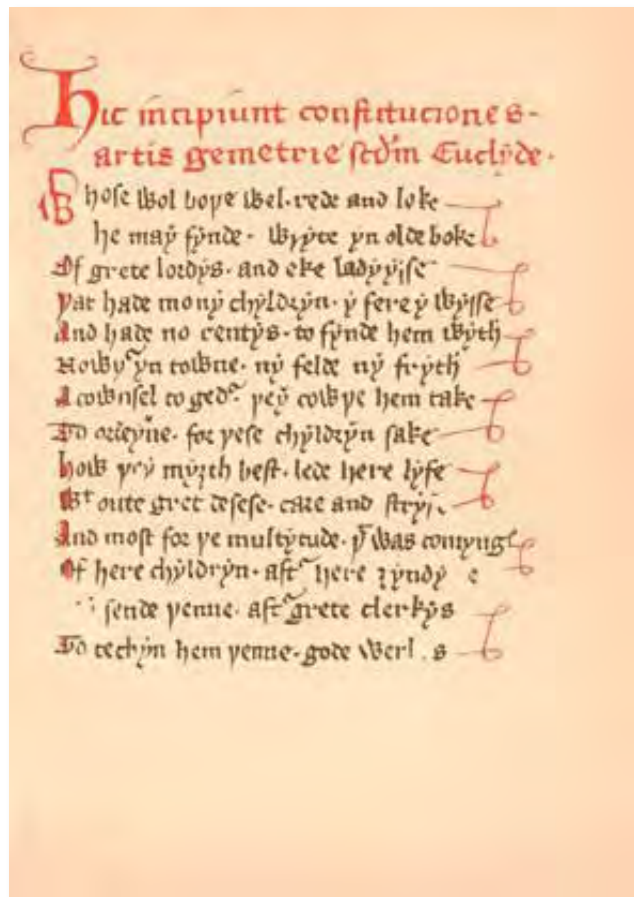
# PESMA REGIUS tj. RUKOPIS HALLIWELL

Ovo se smatra prvim dokumentom o "Starim dužnostima". Original se sastoji od 64 stranice teksta pisanog u rimovanom stihu na srednje-engleskom jeziku, koji je nastao normanskim osvajanjem Engleske nakon bitke kod Hastingsa 1066. godine, i bio u upotrebi do, otprilike 16. veka, kada prerasta u "moderni" engleski, jezik Šekspira i njegovih suvremenika.

Pesma počinje opisom kako je Euklid "imitirao", tj. "krivotvorio", zapravo odredio, geometriju i nazvao je zidarstvom, u cilju zapošljavanja dece plemenitih u starom Egiptu. Potom se opisuje širenje geometrije po "raznim zemljama". Dokument se odnosi na dospeće nauka zidarstva u Englesku u toku vladavine kralja Atelstana (924-939). U tekstu se kaže kako su svi zidari došli do kralja po uputstva za dobra pravila vladanja i kako da, zajedno sa plemstvom i zemljoposjednicima, izrade 15 članova i petnaest dopunskih propisa kojima će se rukovoditi. Nakon ovih sledi petnaest članova koji se odnose na majstora zidara koji se tiču moralnog ponašanja (ne davaj utočište lopovu, ne primaj mito, pohađaj službe božje redovno itd.), kao i radova na gradilištu (ne daj da ti učenik/kalfa radi noću, učenike svoje uči pravilno, ne prihvataj se poslova koje ne možeš da uradiš itd. ). Tu je i 15 tačaka namenjenih zanatlijama izrađenih po sličnoj šemi. Upozorenja onima koji krše naredbe prate odredbe održavanja godišnjih skupština. Potom sledi legenda o **Četiri krunisana mučenika**, jedan niz aforizama o moralu, a sve se završava blagoslovom.

Oko porekla teksta ima jako puno nedoumica i neslaganja. Rukopis je zabeležen u različitim ličnim popisima pre nego što je dospao u posed Kraljevske biblioteke, koju je donirao Britanskom muzeju 1757. godine kralj Džordž II sa namerom da se formira nukleus Britanske biblioteke. Slobodni zidari su na dokument obratili pažnju znatno kasnije, zbog činjenice da je David Kejsi, koji je opisao spomenuto delo kao "Pesmu o moralnim dužnostima", kada je vršio njenu katalogizaciju 1734. godine. Tek je na sastanku Kraljevskog društva 1838-39. godine Džejs Halivel (James Halliwell), koji nije bio slobodni zidar, napisao rad na temu "Rana istorija slobodnog zidarstva u Engleskoj", na osnovu Regiusa, koja je objavljena 1840. godine. Rukopis je datiran 1390. godinom, poduprt autoritetima toga doba (Vudford, Hjuan). Bilo je mišljenja da je manuskript nastao skoro 50 godina kasnije, (Edvard Augustus Bond, kustos Britanskog muzeja), ali je takvo mišljenje odbačeno. Misli se da ga je napisao neki sveštenik. Savremena istraživanja potvrdila su Bondovo datiranje, pa se smatra da je rukopis nastao u drugoj četvrtini 15. veka, a da je pisan negde u grofoviji Šropšajr. Ovo datiranje podupire hipotezu da je sastav

dokumenta, a posebno priča o autoritetu kralja na godišnjim skupštinama imao za cilj da potkopa statut iz 1425. godine koji je zabranjivao takve skupove.



Stranica originala pesme REGIUS





## Ovim počinjju pravila umetnosti Euklidove Geometrije

1. Svako ko pročita i pogleda dobro,
2. Drevna knjiga ova zboriče mu mudro
3. O gospodarima i o damama slavnim,
4. O njihovim potomcima mnogo krasnim;
5. Koji prihoda nemaše da ih sprave,
6. Na službu gradu, polju il' šumi stave;
7. Savete su mogli potomstvu da daju,
8. I odrede, u njihovom nastojanju,
9. Da se mladi život najbolje povede,
10. Bez velikih boljki i briga sprovede,
11. I velikog mnoštva dolazećeg koba,
12. Decu što snađe posle očevo doba,
13. Šaljući njima velike znalce sjaja,
14. Da uče radov' ma dobrih običaja;
15. Moleć' za decu slavi Boga velikog,
16. Rukama njinim rada podarit nekog,
17. Čime bi oni za život zaradili,
18. Dobro, iskreno i bezbedno delali.
19. U to vreme, kroz dobru geometriju,
20. Poštenu, dobru zanatsku zidariju,
21. Određenu i načinjenu prirodno,
22. Skovanu je od svih znalaca zajedno,
23. Molbom Bogu, geometriju sazdaše,
24. Te je imenom zidarstvo nazvaše,
25. Najpoštenijim naukom zemlje ove.
26. Deca gospode ljubavlju je naslove,
27. I kroz geometriju Njega spoznaju,
28. Čime znanja želju svoju prepoznaju,
29. Kroz molitve očeva i majki udeo,
30. Tako On ih svetlom nauku priveo.
31. Ko nauk savladaše i pošten beše,
32. Kalfinske ga veštine potpuno zaneše,
33. Zanatski ispit dobro je položio,
34. Poštovanje veće sebi zaslužio.
35. Velikom učitelju Euklidom zvan,
36. Naslov je širom s divljenjem izgovaran.
37. Veliki učitelj odredi i više
38. No što sam stepen promoviše,
39. Pouči druge osnovnoj mudrosti toj
40. Da veštinu drže u savršenosti svoj;
41. Te da svi jedni od drugih nauk uče,
42. Primer ljubavi sestre i brata prouče.
43. Štaviše, odredi on pravilo ovo,
44. Majstorom da bude njegovu slovo;
45. Da bi njega širom mnogo poštovali,
46. Te tako ga stalno i svuda prozvali;
47. Ne bi zidar trebao tako da zove
48. Drugove on svoje u zanatu tome,
49. Ni člana niti slugu, dragi moj brate,
50. Ni kada on manje od drugoga znade;
51. Svako treba onog drugog drugom zvati,
52. Jer sve njih na svet je donela mati.
53. Tako, preko mudrosti geometrije,
54. Počeo je prvi nauk zidarije;
55. Učitelj Euklid tu mudrost pronađe,
56. Kad u Egiptu geometriju nađe.
57. Širom Egipta mudrost tu predavaše,
58. A i drugim krajevima zemlje naše.
59. Mnogo sam godina posle razumeo,
60. Kak' se nauk u zemlji ovoj izmeo.
61. Nauk u Englesku prispe, zboriš nama,
62. U dane dobrog kralja Atelstana;
63. Načini on palatu i odmorište,
64. Visoke hramove, svog Boga stanište,
65. Da ga vesele u sve dane naredne,
66. I prinosi Bogu molitve obredne.
67. Dobri gospodar nauk voleo je tako,
68. Da naumi da ga osnaži svakako,
69. Zbog raznih grešaka u nauku otkriv;
70. Po zemlji svojoj razasla on poziv
71. Svim zidarima plemenitog nauka,
72. Da preda njim se pojave bez jauka,
73. Te dopunama mudrim isprave mane
74. Savetima dobrim preduprede stanje.
75. Skupština je tad' mogla biti sazvana
76. Od razne gospode u zemlji sazdana,
77. Od vojvoda, erlova i barona svih,
78. Vitezova i zemljaša mnogovrsnih,
79. Kao i građanstva svakolikog grada tog,
80. Istog stepena kao i položaja svog;
81. Billi su prisutni svi do jednog uvek,
82. Da o posedu zidarskom brinu navek,
83. Tražeći, smislili su pameću svojom;
84. Kako da učine upravu divnijom.
85. Petnaest članova osmisliše oni,
86. Od petnaest napisaše se zakoni.

Prevod: Br. K.H.



# SLOBODNOZIDARSKI RED ATELSTANA



Kako kroz predanja, tako i u stvarnosti, slobodno zidarstvo je oduvek bilo pod zaštitom kraljevskih kuća. Naime, tokom istorije kraljevi, prinčevi, vojvode i ostali članovi kraljevskih porodica bili su strastvene pristalice Zanata a u mnogim slučajevima su i sami postajali članovi Bratstva.

Prvi zapis o pokrovitelju slobodnog zidarstva kraljevskog ranga potiče iz rukopisa REGIUS iz 926. godine u kojem se spominje kralj Atelstan i njegova značajna uloga u uspostavljanju formalne organizacije operativnih kamenorezaca. Priča rukopisa je poznata kao „Legenda iz Jorka“.

Atelstan je, navodno, voleo kamenoresce više nego svog oca, Kralja Edwarda. Izučavao je geometriju i pozivao mnoge stručnjake toga nauka da dođu u njegovu kraljevinu. Sazvao ih je na godišnju skupštinu, darivao ih poveljom kojom im obezbeđuje pravo da sami otkrivaju one koji u nauku geometrije nisu dovoljno stručni. Generalnu skupštinu svih kamenorezaca iz svoje kraljevine sazvao je u Jorku, uzdižući mnoge u nevedeni rang i poverava im ozbiljnu dužnost da razmotre sve propise koji se odnose na zidarstvo. Međutim, o tom zaslužnom zaštitniku zidarstva znamo veoma malo.

Britanski istoričari smatraju Atelstana (895-939 n.e.) prvim pravim saksonskim vladarem cele Engleske. Čitati i pisati naučio je u ranoj mladosti a, kao i svi anglo-saksonski plemići toga doba, obučavan je i u ratnim veštinama. Veruje se da je takođe bio strastveni čitalac i čovek od velikog ugleda.

Atelstan je postao istaknuti i hrabar ratnik koji je uspeo da proširi granice svog kraljevstva više nego iko pre njega. 927. godine, povratio je Jork od Danaca, konačno se otarasivši vikinških pljačkaša. Takođe je primorao Škotlandane i druge severne oblasti da mu se potčine. Na jugu, da bi izbegli da ratuju sa njim, svih pet velikih kraljeva pristalo je da mu plaća znatan godišnji danak.



Atelstan, sprovođenjem proširenih zakonskih propisa ojačao je kontrolu nad svojim velikim carstvom. Takođe je pokrenuo programe za otklanjanje inflacije preko kontrole lokalne monete i uveo smernice za nov način merenja srebra i zlata. Za nepoštovanje propisa uvedene su rigorozne kazne za sve prekršioce, bez razlike. U cilju podsticanja razvoja gradova, osmislio je nove građevinske projekte širom zemlje, stanovnicima gradova uveo povoljne poreske stope i kontrolu cena prehrambenih artikala i drugih potrepština.

Nije mnogo jasno kome je tačno Atelstan poverio da na skupštinama vodi Zanat. Smatra se da je imao sina po imenu Edvin, kome je predata kraljevska povelja, što je malo verovatno, jer se Atelstan nikada nije ženio (sem, ako mu je sin, kako se pričalo, bio nezakonit).

Atelstan je umro 939. godine, na vrhuncu svoje moći. Analitičari toga doba nazivali su njegovu vladavinu zlatnim dobom, besprimernim i u kasnijim vekovima. Sahranjen je za njega najpogodnijem mestu, u Opatiji Malmsberi, s obzirom da ju je usrdno pomagao i bio jedan od glavnih ktitora.



Masonski Red Atelstana izrastao je iz zajedničkih interesa brojnih istomišljenika o poreklu slobodnog zidarstva. Njihova istraživanja kulminirala su u nizu stepeni zasnovanih na Saksonskim hronikama i životu i simbolici kralja Atelstana.

Ritual je potekao iz mnogih istorijskih dokumenata i otkrića starog zanatstva i drugih masonskih rituala, izrađen je nacrt, te je začet Veliki Dvor slobodnozidarskog reda Atelstana.

Red se zasniva na zapisima o životu i legendi kralja Atelstana i usređuje se na prikazivanje veze sa ranim razvojem spekulativnog slobodnog zidarstva.

Masonski Red Atelstana otelotvoruje priču o Majstoru Zidaru koga pozivaju u Jork 926. godine n.e. da od kralja primi Drevnu dužnost. Ritual je umnogome simboličkog karaktera i još se praktikuje u nekim ložama, iako se u drugim danas ne primenjuje. Ritual kulminira istorijskim govorom koji vodi kandidata kroz razvoj različitih Velikih loža završavajući se u 1813. godini formiranjem Ujedinjene Velike Lože Engleske .

Kao i u drugim masonskim ceremonijama, koriste se mnoge legende da bi se govorilo o moralnim vrednostima. Centralna tačka rituala je legenda o skupštini u Jorku 926. godine n.e., koja se koristi kao okvir i sredstvo. Majstor Zidar biva pozvan u Jork na Skupštinu da primi dalja „uputstva“ masonskih rituala i simbolike te, na taj način, prati istorijski razvoj Zanata tokom narednih vekova.

Cilj masonskog Reda Atelstana je da podstakne i navede na dalja istraživanja i izučavanja. Kao takav, svaki kandidat se pažljivo bira u skladu sa njegovim zanimanjem za istoriju slobodnog zidarstva, te tako i biva „instruisan“ u Red. Od samog svog formalnog početka Red označava razne stvari za razne ljude. Za neke je istorijski i edukativan, a za druge je bogat simbolizmom i sredstvo za obezbeđenje daljeg života starog rituala, a neki drugi smatraju ga sastajalištem dobrih prijatelja gde oni dele znanje, svoja razmišljanja, prijateljstvo, i osećaj dobrog druženja.

Članstvo se ostvaruje po pozivu, a od članova se očekuje široko zanimanje i posvećenost svim aspektima slobodnog zidarstva. Stoga moraju da budu majstori plave lože kao i članovi (kompanjoni) kapitularnog slobodnog zidarstva tj. prvog dela rituala Jorka (Royal Arch Chapters – bukvalno, dvorane kraljevskog luka).

Ako potencijalni kandidat poseduje te neophodne kvalifikacije može da bude pozvan na sastanak Svečanog odbora i svi će ga toplo pozdraviti. Namera je da se tako upozna sa Redom bez da mu se otkrivaju ritual i radovi Reda.

Unutrašnji radovi Eminentnog Piora bave se prenošenjem najranijih ceremonija vela i kabalističkim objašnjenjem četiri predvodnika Kraljevskog luka. Unutrašnji radovi Uvaženog Starešine ili Velikog Majstora spekulativnog slobodnog zidarstva zasnivaju se na izdaji Atelstana od strane princa Edvina i konačne nagrade, ulazak u Red grimiznog plašta za one vitezove koji su predano služili Redu i njegovom Dvoru.

Red grimiznog plašta je komemoracija strogo zasnovana na nagradi zasnovana na proizvođenju Atelstana u viteza od strane svog dede, kralja Alfreda Velikog (prva zapisana investitura u Engleskoj).

Navodi se da je Atelstan, nakon što je dobio titulu viteza, primio grimizni plašt. Članovi Reda koriste inicijale KSM (Knight of the Scarlet Mantle – vitez grimiznog plašta), KCSM (Knight Commander of the Scarlet Mantle - Vitez komander grimiznog plašta) ili GCSM (Grand Cross of the Scarlet Mantle – Veliki krst grimiznog plašta) posle svog imena i prirodno je da mogu da ih koriste samo u kontekstu masonskog Reda Atelstana.



Britanska ostrva u 10. veku





# U POTRAZI ZA IZGUBLJENOM SVETLOSTI



Jednom davno, moj prijatelj Platon, rekao mi je da treba da se probudim iz letargije ovozemaljske misli i da počnem da tragam za izgubljenom Svetlosti koja se nalazi u meni.

„Vidi na šta ličiš! Izgledaš kao kip vezan lancima koji sedi u pećini i gleda samo ispred sebe! Mrzi te da se okreneš levo i desno i iza

sebe. Samo zuriš napred i sve što vidiš jesu senke onih koji iza tebe prolaze. Ličiš na neke likove iz filma Nemanje Kusturice „Underground“-ne interesuje te šta se zbiva na gornjem spratu. Zbog toga ne možeš da vidiš pravi oblik tih senki. Zar nemaš hrabrosti da napneš snagu i raspukneš sve okove koji nisu ništa



drugo, do tvoja inertnost i nezanimanje za dublje upoznavanje sebe same?!"

Shvatila sam da je hteo da mi kaže da postoji jedan put kojim treba da krenem kako bi, **pre svega, upozнала samu sebe**. Počela sam da razmišljam, čitam, slušam. Počela sam da razumevam da se taj put krije iza pitanja Odakle dolazim?, Šta sam?, Gde idem?

Setila sam se da sam, kada sam imala 25 godina, svoju filozofiju života nazvala „Taman filozofija“ ili „Filozofija ravnoteže“. Govorila sam: „Imam 25 godina, nisam ni stara ni mlada, nisam ni iskusna ni neiskusna, mnogo znam ali mnogo i ne znam. Da, baš taman!“ Mnogi su mi govorili: „Ajde, ne filozofiraj!“ Neki su mi se smejali, smejala sam se i ja. Ali, negde u dubini duše znala sam da sam na dobrom putu, da treba da stremim tome da jezičak na vagi koji meri količinu ispravnosti mojih misli i dela bude u ravnoteži, odnosno, ukoliko ispravno radim, mislim, živim, može da me dovede do duboke duhovnosti.

Tu i tamo pojavljivali su se odgovori-iskre svetlosti. Moje ubeđenje u duhovne moći koje leže u meni samoj počele su da dobijaju oblik.

Jedna od novih promena desila se na mojim putovanjima. Nekada, kao i većina ljudi, posećujući razne predele i gradove, obilazila sam najvažnija mesta u jednom gradu, spomenike, zgrade, muzeje... i bila sam zadovoljna. Onda je naišao trenutak kada sam se toga zasitila. Počela sam da osluškujem oko sebe. Moja putovanja su postala druženje s ljudima, razgovori s njima. Jer, razgovor s nekim je, u krajnjoj liniji, preispitivanje samog sebe-naravno i drugog- odnosno traganje za ravnotežom na svim poljima.

Otkrila sam kako se naša svest uzdiže iz pojavnosti i stremi ka nepojavnosti. Otkrila sam da disciplinovanje moje volje, kontrola mojih osobina, cele sebe koja sam sastavljena od tkanice vatre, vode, vazduha i zemlje, omogućava saznavanje dubljih nivoa duhovnosti.

Shvatila sam da je **izvor ili ideja** početak Božjih promisli iz koje proističe misao; **iskazana**, ona sama je začetak **akcije**, a akcija je **otelovljenje** te prvotne ideje; razumela sam da postoji praroditelj od koga je sve poteklo i u koga se sve vraća; da postoje određeni zakoni koji vladaju svemirom i da čovek prema njima diše, misli, jede i stvara nov život.

Shvatila sam da je moj duh **kap u beskraju Božjeg mora** i da me vodi gore i dole, da bi se na kraju vratio u to more. Naučila sam da je moj cilj da razvijem sposobnosti koje su se pritajile u meni: da vidim veliki zakon o setvi, žetvi i da se uverim da je sve vidljivo

samo izraz onog nevidljivog, da sve ima svoj izvor u nevidljivom i da, na kraju, treba da upoznam kraljevstva koja sada ne vidim.

Moj put je „Velika vožnja“ koja bi trebalo da me odvede k tom cilju, najviše preko spirale, zajedno s planetom zemljom, zvezdama, ka sve produhovljenijim fazama postojanja. Ja sam Vozač koji vozi Kola koja vuku dva konja. Jedan je beo, dugog vrata, dobrog soja, dobro istreniran, koji juri bez biča. On predstavlja racionalni ili moralni impuls ili pozitivni deo moje prirode. Drugi konj je crn, kratkog vrata, od lošeg soja, problematičan, i samo ga bič može ustrojiti. Crni konj predstavlja iracionalne strasti, apetite i požudu čovekove prirode.

Vozač predstavlja moj intelekt ili deo duše koji me vodi ka istini. Ja Vozač upravljam celim Kolima, pokušavam da zaustavim konje da ne idu različitim putevima I da ih povedem prema svetlu. Moram da brinem da mi se zloćudni konj ne otrgne izvan nadzora i ne pobegne ka čulnom. S druge strane, plemenitom konju treba da dam potporu pri uzdizanju ka istinskim vrednostima.

Moj plan traži da iz sebe iskorenim svako zlo ili nisko u meni i da razvijam plemenite sposobnosti. Spirala kojom se spuštam i penjem sve je lakša i lepša što su moje misli čistije. Moram da imam veru, da skupljam mudrost i pouku, da je tražim od mudrijih. Moji motivi treba da budu čisti, bez koristljublja, sebičnosti, i najstrašnijeg od svega-želje za moći.

Trudim se da volim. Sve i svakoga.

Možda ću zahvaljujući svemu ovome stići do potpune Istine. To mora da bude moja Istina, onako kako sam je ja shvatila. Želim da vidim uzrok i posledice onih stvari koje sam doživljavala u prošlosti, koje proživljavam danas a koje ću možda živeti u daljoj budućnosti; Želim da vidim niti sudbine, sve svoje živote, da u potpunosti upoznam samu sebe.

U tome mi pomaže Slobodnozidarska maksima: znati, hteti, biti odvažan i čutati.

Ovo je moj odgovor na pitanja Odakle dolazim?, Šta sam?, Gde idem? a **upoznavanje sebe** ili **Gnothi Seauton** nije kraj mog rada već jedna čvrsta osnova s koje treba da krenem k novom traganju.

Jer, tek kada u potpunosti upoznam samu sebe, tek tada ću biti u stanju da krenem ka potpunoj duhovnosti, odnosno ka apsolutnoj ravnoteži ili SJEDINJENJU -DO SVETLOSTI!

Sr. J.Kelt



## IZA SIMBOLA



Svaki Mason mora da nauči značenje rituala, simbola i ceremonija, Masonerije. Proći će godine, pre nego u njemu počne da živi ideja na kojoj je svaki simbol baziran. Masonerija je škola, čije su lekcije verbalne i koje se ponavljaju kako bi se simboli potpuno utisnuli u um Masona. Masonerija je sistem moralnosti ili sistem etičkih instrukcija, pa je tako Masonsko bratstvo najveća moralna sila na svetu. Masonerija se definiše kao *Sistem moralnosti uvijen u alegoriju i izražen simbolima*. Masonerija nije

religija, jer nauka o moralnosti ne uključuje u sebi religiju. Izgradnja hrama je alegorija, svako od nas je hram, sa posebnim karakterom i svaka od tih karakteristika i kvaliteta jesu kamen ili *ašlar*. Svako je ašlar, u početku on je grub, ali vremenom on postaje savršen, kako bi se uklopio u hram ljudske rase. Svaki simbol u sebi sadrži sopstveno učenje, a restauracija ovih objašnjenja od Masonerije će ponovo načiniti Školu misterija prirode. Sama priroda je *veliki simbol*, simbol u čiju tajnu ćemo





zajedno pokušati da proniknemo, a koja je tako savršeno skrivena u Masoneriji.

**Masonska Loža**, simbolizuje ili predstavlja individualnog čoveka. Pod lože predstavlja okruženje svake individue, ljude sa kojima dolazi u kontakt, njegove prijatelje i okruženje, njegov posao i porodicu. Viša platforma Lože, predstavlja sedište Majstora Masona, jer su oni ovladali svojom nižom prirodom. Svaki Oficir lože, pretpostavlja se, ima potpunu kontrolu nad svojom psihičkom, karnalnom prirodom, pa tako oni u loži sede na platformi, za jedan korak višoj od običnog čovečanstva. Stariji oficiri lože, u skladu sa redom i hijerarhijom sede na platformi koja je za korak viša od platforme oficira, jer oni imaju potpunu kontrolu nad svojom psihičkom i emocionalnom prirodom. Platforma sa tri stepenika, na Istoku simbolizuje činjenicu da je Starešina Lože u potpunosti ovladao svojom psihičkom, emocionalnom i mentalnom prirodom. Telo je najlakše kontrolisati, emocije i želje je malo teže kontrolisati, ali je zato um poput divljeg konja, koga treba zauzdati. Po tome svako mesto u loži upućuje na neophodnost kontrole nad svojom prirodom. Veliki Arhitekta od masona očekuje, da u skladu sa svojim stepenom i položajem, u tišini uči svoje lekcije, i da ložu doživljava kao sveto mesto. Masonski naziv koji prema nekim tumačima proizilazi iz sanskritske reči *loka*, što znači univerzum, dok drugi smatraju da vodi poreklo od grčkog *logos*, što znači reč, ili iz latinskog *laubia*, ili *lobia*, što znači manastirska loža. Međutim postoji i uverenje da proističe iz reči boravište, mesto gde se čuva alat i gde se održavaju sastanci na kojima se uči kraljevski zanat. Plave lože ili simbolične radionice to su nazivi u drevnom i prihvaćenom Škotskom obredu za one lože u kojima rade masoni prva tri stepena, učenik, pomoćnik i majstor, nazivaju se lože Svetog Jovana, lože udruženja srednjevekovnih graditelja, nazivane su upravo Bratstva sv. Jovana. Ložama usavršavanja u Drevnom i prihvaćenom Škotskom obredu nazivaju se one u kojima rade masoni od IV do XIV stepena. Prevedna loža je drevni naziv trougla kome su se pridružila dva brata eksperta za pravne poslove. Savršena loža je prevedna loža kojoj se priključuju još dvojica ili više braće. Adoptivnim ložama nazivaju se ženske lože. Nezavisne su i često se njihova simbolika i terminologija razlikuju od onih u muškoj masoneriji. U Katekizmu stepena učenika piše: *"Trojica upravljaju ložom, petorica je posvećuju, sedmorica je čine pravednom i savršenom."*

**Oltar**, je struktura koja zauzima centralno mesto u masonske loži. Loža po sebi predstavlja unutrašnjost čoveka, dok je oltar imaginarna struktura savršenstva u nižem umu, gde su naše strasti i želje žrtvovane *Višem Sopstvu*, kako bi se trasmutovale u Duhovne kvalitete. Kada se ovi niži kvaliteti smeste na Oltar Božanske vatre, oni ne bivaju uništeni već transmutovani u nešto

više. Oltar je tako struktura savršenstva, a žrtva su karakteristike niže prirode, koje treba pročistiti. Ponude se pretvaraju u spiritualne kvalitete.

**Tri Velika Svetla**, koja se nalaze na Oltaru Masonerije Jesu takođe simbol. Sve je u Masoneriji simbolično, pa tako i Biblija simbolizuje *Nebeski Zakon*. U loži, i izvan nje masoni se ponašaju u skladu sa maksimumom: *"Brat je mio koje vere bio"*, pa se tako umesto Biblije na Oltaru mogu naći i *Kuran*, *Zohar*, *Zend-Avesta* ili *Tao-te-King*. Bilo koji *Sveti Spis*, simbolično se smatra Božijim Zakonom ili Božijom Rečju-Logosom.

**Uglomer**, je uvek simbolizovao ispravnu akciju, ili delo. On je simbolično, ispravna akcija u psihičkom svetu, ili tačnije svetu ličnosti, u psihičkoj, emocionalnoj i mentalnoj sferi. Uglomer je instrument površine i uvek je predstavljao materijalni svet, dok je krug predstavljao spiritualni svet. Uglomer je jedan od osnovnih simbola Masonerije. Sastoji se od dva segmenta, horizontalnog i vertikalnog, harmonizuje jednakost-libela sa redom uzdizanja-visak i simbolizuje pravdu, jednakost, čestitost i dužnost. Znak je Časnog starešine. Kada se radi u stepenu učenika, uglomer se postavlja iznad šestara, kako bi se ukazalo da materija dominira duhom, a učenik je tak koji mora da savlada strasti. Tokom radova u stepenu pomoćnika, uglomer i šestar se postavljaju ukršteni i tako simbolizuju ravnotežu između materije i Duha. U stepenu majstora, uglomer se postavlja ispod šestara, i simbolizuje nadmoć Duha nad materijom. U hermetičkoj tradiciji uglomer je prav ugao, osnovni element geometrijskog simbolizma. On je sinteza dve suprotnosti, horizontala-mirovanje, pasivnost i vertikala-snaga, aktivnost. U svom simbolizmu sintetizuje usklađuje ukrase dvojice nadzornika, to jest libelu-horizontalnost i visak-vertikalnost. Kao jedinstvo horizontale i vertikale, uglomer obrazuje harmoniju aktivnog sa pasivnim. Predstavlja simbol ravnoteže koju čovek mora da postigne najpre sa sobom samim, a potom sa svetom koji ga okružuje. Uz pomoć uglomera majstor podučava dvoje učenika kako se neobrađeni kamen pretvara u kubni kamen. Masonski izraz, *ugliti jednog brata*, korišćena tokom prošlih vekova, označavao je jedinstvo znakova, dodira i reči preko kojih se ustavnoljava pravi stepen jednog brata. Danas se koristi reč *tesati*. Uglomer i šestar nisu nikako dva obična oruđa položena na nekakvu knjigu, već instrumenti psihe, izrazi unutrašnjeg simbolizma koji mora da dovede čoveka u potrazi, pre nego bilo šta drugo, do korišćenje proračunate, odmerene reči, putem metodologije koja ne ostvaruje nekakvu vrstu podnošenja malobrojnih od strane većine ili obratno, već da je pogodna za stvaranje jedne duhovne realnosti, za gajenje, kao što nalažu, drevna Poslušanja, bratske ljubavi, bazičnog kamena, malo po malo cementa i slave svog drevnog bratstva.



**Šestar** je instrument koji se koristio za merenje i crtanje krugova. Krug je simbol beskraja, večnosti i Duha, pa je tako šestar uzet kao simbol ispravnih akcija u spiritualnom okruženju. Uglomer i šestar, zajedno položeni na *Knjigu Svetog Zakona*, simbolično izražavaju, da ispravne akcije i dela u nižem i višem svetu moraju poticati iz *Nebeskeg Zakona*. Uglomer i šestar, bazirani su na Božijem Zakonu i Volji. Božanski Zakon, svakom masonu mora biti vodič, izvor i inspiracija viših mentalnih aktivnosti. *Tri Velika Svetla*, moraju da budu u skladu sa *Tri Manja Svetla*, a to su *Sunce*, *Mesec* i *Starešina Lože*. Kao što Sunce vlada danom, Mesec vlada tamom noći, tako i Starešina Lože upravlja ložom u skladu sa svojim autoritetom i položajem. Sunce je uvek simbolizovalo Duh, ili spiritualnu prirodu čoveka. Mesec je uvek korišćen kao simbol niže ili materijalne prirode psihičkih sveta. Dan je simbolično predstavlja spiritualnu fazu postojanja a Noć predstavlja nižu fazu postojanja koja je opozitna spiritualnom. Sunce upravlja spiritualnom prirodom u čoveku, kao njegova viša svest ili sopstvo, i ono reflektuje svoju svetlost na Mesec, koji nije ništa drugo do reflektovana svetlost Sunca. Tri Velika Svetla, jesu Više Sopstvo koje upravlja celom ložom, unutrašnjim bićem čoveka. Ali, bez tri manja svetla, ne mogu se videti ili doživeti Tri Velika Svetla Masonerije. Simboli Tri Velika i Manja Svetla, jedna su od varijanti učenja o kontroli i samokontroli. Šestar je Kosmologijski simbol i amblematična predstava egzaktni nauka. Njegova forma podseća na slovo A, početak svih stvari. U Masoneriji predstavlja jednu od sprava za rad trećeg stepena, stepena majstora. Pokretljiv je i nepomičan istovremeno, budući da njegovi kraci mogu da budu otvoreni na promenljivoj razdaljini jedan od drugoga i zatim regulisani, sa zatvorenim kracima sjedinjenim sa horizontalnom linijom, postaje uglomer i dakle trougao. Šestar je takođe i simbol strogosti na kojoj treba da se zasnivaju ljudske radnje, kao i sposobnosti duha da utiče na materiju. Po mišljenju O.Virta, šestar podseća na ljudsku



figuru, s obzirom da predstavlja glavu i dve ruke koji se šire po želji. Za vreme obreda inicijacije u prvi stepen, na grudi neofita koji izgovara zakletvu što ga potom vezuje za masonsku instituciju, polaže se vrh šestara, što znači da će od tog momenta, pa na dalje, sav njegov rad morati da bude podstaknut redom, skladom, racionalnošću. Za vreme radova u loži, šestar i uglomer stavljaju se na Knjigu Svetog Zakona u tri položaja, za vreme radova prvog stepena, učenika, uglomer se stavlja na šestar, zatim za vreme radova drugog stepena, pomoćnika, šestar je isprepleten sa uglomerom, dok se za vreme radova trećeg stepena, majstora, šestar stavlja na uglomer. Tačka koja dozvoljava značajno približavanje između dalekoistočne i zapadne inicijatske tradicije, pše R. Guenon u knjizi *Velika trijada*, je ona koja se odnosi na simbolizam uglomera i šestara. Ovi instrumenti očigledno odgovaraju krugu i kvadratu, to jest geometrijskim figurama koje predstavljaju nebo, odnosno zemlju. U masonskom simbolizmu, šestar je obično postavljen na viši, a uglomer na niži položaj, između njih je prikazana plamteća zvezda, simbol čoveka, ili još tačnije preporođenog čoveka, koja tako upotpunjuje prikaz velike trijade.

**Mistrija**, je alat kojime se nanosi cement za vezivanje cigle ili kamena pri gradnji, simbolizuje bratstvo i ljubav koja treba da ujedini masone. Masonski izraz *dobro mistriju*, sadrži u sebi jednako duboko pravilo, zaboraviti nanesene uvrede. U masonskom hramu mistrija je smeštena pored oltara. U obredniku stepena pomoćnika, O.Virt, piše da mistrija služi za mešanje maltera koji se koristi za cementiranje građevinskog kamena, dakle za ostvaranje njegovog jedinstva. Ona spaja, sjedinjuje. Suštinski, ona je simbol osećanja solidarnosti i univerzalnog bratstva, kao duha tolerancije koji treba da podstakne svakog istinskog masona.

**Lenjir**, je Masonski instrument, simbol ravne linije produžene u beskonačnost i simbol savršenstva, karakteriše program

rada pomoćnika, koji za cilj ima potpuno dostizanje Svetlosti, a kao stalnu životnu praksu, strogost i postojanost moralnog zakona. Kada je podeljen na 24. podeoka, dobija ime lenjir. Prema legendi Hiram su ubila tri pomoćnika, od kojih je jedan bio naoružan teškim lenjirom. Lenjir se nalazi prikazan na ogrlici velikog stražnog eksperta, zajedno sa drugim simbolima, na levom ramenu učenika, kao znak pasivnog, a na desnom ramenu pomoćnika, kao oznaka aktivnog. Po mišljenju Ragona, simbolizuje red i savršenstvo koji su neophodni da ljudsko delovanje ne bi bilo konfuzno, razuzdane umetnosti, nedosledne nauke, samovoljnog zakonodavstva, neharmonična muzika. Kod drevnih Egipćana bog Ptah u ruci drži lenjir, znak zakona, kojim meri porast nivoa vode u Nilu.

**Libela**, se sastoji od uglomera na čijem vrhu je okačen visak i služi da se odrede horizontala i vertikala. Na taj način njegova simbolika vezuje se sa simbolikom krsta. U Masoneriji simbolizuje sposobnost obogaćivanja pojedinaca u duhovnom smislu. To je znak prvog nadzornika od kojeg zavise učenici i odgovara stubu J. Prelaz od učenika do pomoćnika sintetizovan je u izrazu: *"Preći od okomice do libele."*

**Visak**, je u masoneriji simbol unutrašnje ravnoteže, neophodan braći, za izgradnju Hrama, oznaka je Drugog nadzornika. Visak je po mišljenju nekih masonologa, znak traganja za istinom, ispravnošću, ravnotežom, nepodmitljivošću, vrlina neophodnih da bi se moglo raditi u središnjoj sobi i u izgradnji Hrama.

**Kecelja**, predstavlja osnovni deo odeće masona tokom radova u loži. Kvadratnog je oblika i prekrivena trouglom tkaninom. Kecelja učenika je od bele kože, obično jagnjeće, kao simbol nevinosti i čistote, vrlina neophodnih da bise ušlo u Nebesku ložu kojom predsedava *Vrhovni Graditelj Univerzuma*, i stavlja se sa uzdignutim trouglom. Kecelja pomoćnika je takođe bele boje ali trougao se nosi oboren preko kecelje. Majstorova kecelja je raznoliko ukrašena u zavisnosti od obreda i obedijencije. U Škotskom obredu, na primer, opervažena je crvenim a u Francuskom plavim. Pojas kecelje kojim se opasuje telo masona simbolizuje zaštitni krug vrhovnih čarobnjaka. Tokom izvođenja udaraca žalosti, kecelja se nosi naopako. U jednom prastarom masonskom Obredniku piše: *"Koristićete kecelju tokom čitavog života, a po vašoj smrti ona će biti stavljena na kovčeg koji će čuvati vaše ostatke i sa njima će ostati pod nepomičnom grudom zemlje. Neka vas njena belina uvek navede na čistotu običaja i na onu moralnu pravičnost koja navodi na plemenite akcije, uzvišene misli i velika ostvarenja."* Postoje mišljenja da kecelja simbolizuje fizičko telo kojim mora biti odeven Duh da bi mogao da ostvari Univerzalni hram. Po nekim drugim mišljenjima ima cilj da pokrije donji deo tela, stanište strasti i materijalnih instikata, a znači da u Hramu treba da učestvuje u intezivnim radovima, samo gornji deo tela, stanište duhovnih i racionalnih moći. Međutim postoji i

mišljenje da kecelja predstavlja znak rada i aktivnosti, elemenata koji karakterišu svakog pravog masona.

**Rukavice**, se u brojnim tradicijama smatraju simbolom čistote i plemenitosti. Važan su detalj masonske odeće. U Obrednicima inicijacije u stepen učenika, Časni starešina tokom ceremonije upućuje ove reči recepijentu: *"Prihvatite ove rukavice koje vam nude braća, ne uprljajte nikada njihovu belinu. Ruke masona moraju uvek da ostanu čiste...Ženama nije dopušten pristup u naše tajne. Bez obzira na to mi ih poštujemo i slavimo. Ove rukavice namenjene su ne onoj koju možda najviše volite već onoj koja ima najviše prava na vaše poštovanje."* Neki tumači smatraju da bele masonske rukavice znače da njihove ruke nisu okaljane, jer nisu uprljane krvlju Hiramovog ubice. Rukavice znače i da Duh opšti sa Duhom.

**Malj**, ili klesarski bat, ili čekić, prisutan je u mnogim mitologijama i kao simbol smrti i kao simbol života. U Masoneriji predstavlja oruđe za rad prvoga reda, učeničko predstavlja prvog nadzornika, s obzirom da je prenosnik snage. Obično je napravljen od drveta četinaru a dug 22. cm, bro slova u Jevrejskom pismu, nalazi se na oltaru časnog starešine, zajedno sa Konstitucijama, ali i na oltarima prvog i drugog nadzornika, nadzornici ga drže drže u desnoj ruci i nose ga prema levom ramenu, da bi na taj način obrazovali znak trougla. Malj je simbol osećanja, delujuće volje, naredbe, to je dinamično oruđe, s obzirom na to da je neophodan pokret da bi se koristio i deluje poštujući naloge koje je zacrtao lenjir. Za razliku od skalpela drži se u desnici, ruci aktivne strane, generatoru moralne energije, odakle samo može da potekne praktična akcija, pravedna i efikasna. Najstariji malj je onaj pronađen u grobnici jednog faraona koji je živeo u XVII veku pre nove ere.

**Mozaični pod i Plamteća zvezda**, jesu još dva prelepa simbola, u čije se dublje značenje ne može ući, bez iskustva, bez onog proživljenog. mozaični pod, načinjen je od crno-belih kvadrata. Crno je negacija svih boja i simbol je negativnog. Belo je sinteza svih boja i predstavlja pozitivno. Ako za primer uzmemo telo, onda je ono muško pozitivno a žensko negativno. Crno-beli mozaik je znak sećanja na pod u portiku Solomonovog hrama i simbolizuje kontraste koji karakterišu život tela i život duha, svetlo-tama, porok-vrlina, greška-istina. Po mišljenju Reginija nazvan je mozaikom ili muzaikom, ne iz razloga veličanja proroka Mojsija, već zato što je pod u formi mozaika ili muzaika nazivan tako u antička doba u čast muzama. S obzirom da je podeljen na bele i crne kvadrate neki ga nazivaju i kockastim ili čak šahovska ploča. On je simbo čoveka i njegove senke, *Horusa* i *Seta*. Takođe ona nas podučava da je sudbina svakog čoveka crna i bela. **Plamteća zvezda** predstavlja *Duh*, koji simboliše jedinstvo suprotnosti, odnosno harmoniju polariteta. Plamena zvezda sa pet kraka predstavlja čoveka. U sredini zvezde sija slovo *G*. Slovo *G* daje





povoda za brojna tumačenja, većina autora stoji na stanovištu da ono znači *Božju Slavu, dostojanstvo majstora, univerzalnu geometriju* ali i: *Genij, Gravitaciju, Gnozu*, tumačenja se traže i u kabali. Inicijacijski, plamena zvezda predstavlja siku čoveka obdarenog duševnim moćima koji evoluirao i razlikuje se od ljudi koji su, budući da nisu primili božanski dar predstavljeni neosvetljenom petokrakom, po tome što ga odlikuje oštar razum.

**Oko**, je Masonski simbol za Sunce, božanstvo, reč, logos, čija je senzibilna manifestacija Univerzum. Oko u jednostranom trouglu predstavlja savršenstvo i prosvetljeno, Biblijski je večiti bdelac. Kao drevni simbol nalazi se na predstavama Hrišćanskog Svetog trojstva i po svemu sudeći u zidarski simbolizam unesen je kao izraz sinkretističke predstave Boga. S obzirom da je Bog onaj koji stvara život, oko bi trebalo da odgovara početku geometrije. U Starom zavetu tražiti od njega znak njegove dobre kojim bi udaljio bol i gorčinu, i dao spokoj i nadu. *"Pogledaj, usliši me Gospode, Bože moj! Prosvetli oči moje da ne zaspim na smrt. Da ne reče neprijatelj moj: nadvladao sam ga, da se ne raduju koji me gone ako posrnem."* Oko je takođe simbol budnosti, volje i iluminacije.

**Stubovi**, predstavljaju oslonac građevine i simbolizuju čvrstinu. Kada stubovi popuste, građevina se ruši. Samson, zatočenik Filistejaca, spasao je svoj narod rušenjem stubova hrama. U grafičkoj simbolologiji se nikada ne navodi jedan, već dva stuba. Dva stuba su postavljena ispred masonskog hrama, onaj na ulasku sa leve strane Dorskog je stila, veličanstven, uzvišen, na njegovom kapitelu tri su otvorena nara i uklesano slovo B. Onaj sa desne strane Jonskog je stila, gibak je i skladan, na njegovom kapitelu nalazi se globus i isklesano slovo J. Stub B simbol je stvaralačkog duha, pripada učenicima, koji pre svega treba da teže jačanju individualnih vrlina-muška inicijacija. Stub J, simbol je materice svih svetova i materijalnih i nebeskih, pripada pomoćnicima, koji pre svega treba da teže jačanju osećanja i intuicije-ženska inicijacija. U Drevnom i prihvaćenom Škotskom obredu, stub J postavljen je sa desne strane, a stub B sa leve strane. U Francuskom obredu imaju obrnut položaj. Dva stuba su takođe i simbol suprotnosti i osnovnih pojmova svih ideologija, muško-žensko, otac-majka, dati-dobiti, zpovedati-pokoravati se, duh-materija, apstraktno-konkretno, aktivno-pasivno, pozitivno-negativno. Kada je reč o dva stuba Džejs Anderson ovako piše: *"Jabas, sin Samekov (Henok) je, po čuvenim legendama, bio izumitelj geometrije, najveće od sedam slobodnih umetnosti i predstavljen je kao graditelj velikog dela prve kamene kuće iz vremena opšteg potopa. Njegov brat Jubal, bio je izumitelj muzike, brat Tubal-Kajin, prvi kovač, a njegova sestra Nama, prva tkalja. Oni su znali da će Božiji gnev sići na zemlju i uklesali su svoje znanje na dva stuba, od kojih je posle potopa jedan pronašao Hemmes Trismegist, Noahov ujak, dok je onaj drugi pronašao Pitagora, koji je preneo na Zapad istočnu mudrost i osnovao Akademiju ili ložu naučnika geometrije,*

*kojima je odao tajnu, odnosno, ono čudesno učenje, koje je osnova čitave masonerije."* U Herkulovom hramu u Tiru, jedan stub je bio načinjen od zlata, a drugi od smaragda, u gotskim crkvama predstavljeni dvema kulama na pročelju, u kabalističkom simbolizmu, stub desno od Sefirotskog drveta odgovara bogougodnicima i dobru, lebi stub pripada osuđenima i zlu. Ova teza odgovara značenju Sunčevih vrata. Sa astronomske tačke gledišta, dva stuba predstavljaju prolećnu i zimsku ravnodnevnicu. U masonskom jeziku označavaju zajedništvo braće koja sede u Hramu. Severni stub je stub učenika, a levi pomoćnika. Majstori mogu da zauzmu mesto duž jednog i drugog stuba.

**Lobanja**, u Masoneriji je prikazana u Odaji za razmišljanje, simbolizuje smrt profanog, bez koje neće moći da dođe do novog rođenja. Šest lobanja sa ukrštenim potkoleničnim kostima prikazane su na slici lože majstora i predstavljaju simbol fizičke smrti. U alhemiji odgovara fazi truljenja. Često je predstavljena sa dve potkolenične kosti ukrštene u obliku slova X, koje formiraju krst Svetog Andreje.

**Bagrem**, je biljka koju drevni narodi smatrali neuništivom, bila je ne samo simbol života, već i simbol veze između vidljivog i nevidljivog. Prema masonskoj doktrini, ova biljka žućkastih cvetova iznikla je iz Hiramovog tela, dajući tako mogućnost kompanjonima u poslu da otkriju počinioc majstorovog ubistva. Bagrem je takođe i simboličan znak iniciranog koji izlazi iz Ozirisovog mrtvačkog sanduka i pretvara se u zlato, simbol jagnjeta koje vaskrsava, ali i simbol uskršnuća koje svaki čovek treba da ostvari u samom sebi savladavši ljudske strasti. Za vreme obreda inicijacije, u stepen majstora jedna grančica bagrema smeštena je u pogrebnu urnu između dva stuba Hrama. Bagrem je prema O.Virtu, obeležje sigurnosti i pouzdanja, budući da simbolična smrt Hirama, kao i Ozirisa i Hristosa, ne predstavlja uništenje postojanja, već promenu koja vodi ka Svetlosti najavljenom upravo žutom bojom njegovih cvetova. Po legendi iz bagremovog stabla izbijaju tri grane: smokvina-Egipatska Masonerija, bagremova-Škotska Masonerija i hrastova grana-Švedska Masonerija. *"Poznajem bagrem"*, masonski je izraz koji izgovara majstor, da bi dokazao da je unapređen u treći stepen. Kovčeg zaveta takođe je bio napravljen od bagremovog drveta kao što piše u Izlasku.

Ovo su samo neki od simbola, koji su najprepoznatljiviji, ima ih zaista mnogo jer masonsko učenje gravitira oko simbola, u proučavanju i tumačenju simboličnog jezika. Masonski simbolizam predstavlja bogatstvo institucije, nedodirljivo bogatstvo koje predstavlja "I" u manje uočljivim segmentima jedan stalni deo koji vodi polako ali nerestano, prema sve širim horizontima. Za masonsku doktrinu, zapaža A. Pike, simbol je tajna formula kraljevske i dodirljive tajne, koju će spoznati samo onaj ko uspe da očisti sopstvenu misao od trenutnih profanih i sholastičkih predrasuda. Simboli, imena, nazivi, činovi, obredi, figure, gestovi,

reči, svete reči, propusne reči svakog stepena Reda i Obreda nisu ništa drugo do kompletni korpus, progresivan i ciljan, koji je brat pozvan da prouči kako bi razumeo određeno precizno i naučno iskustvokoje će ga dovesti do toga da postane svesni stvaralac i preobrazilj sopstvenog bića i sveta koji ga okružuje. Ali ovaj nauk može biti poveren samo čistim ljudima, to jest lično nezainteresovanim i slobodnim od svake verske, političke, školske i sektaške predrasude. To je uskov slobodnog čoveka, zahtev koji se mora ispuniti da bi se ušlo u Red i u ovome se sastoji istinski smisao masonske tajne.

Analogički karakter svojstven simbolu daje mu nejasnost i neodređenost značenja, što ga, s jedne strane čini bogatim i plodnim naspram preciznosti i određenja reči, dok, s druge strane, prodiranje u njega u njegovu upotrebu čini manje jednostavnim i lakšim. Čak u i u rečima, svesnost etimološkog značenja i veza sa srodnim rečima dozvoljava da se dokuči njihov skriveni smisao, te da se tako otvore vrata višem znanju, ali u slučaju simbola, analogni proces pokazuje veoma različitu širinu i različitu dubinu. Razumevanja značenja je stepenik ka osvajanju daljih značenja u uzgrednim i višim domenima, a u ovom slučaju, nismo prisiljeni napustiti neprestano savladavanje tajne krajnjih korena jezika, što je nizbežno prisutno u osnovi svake etimološke analize.

Zahvaljujući neprestanom promišljanju, simbol na kraju biva utisnut u um, a stalnim svojim prisustvom vazda je spreman da ga nadahne, da mu sugerise analoške veze koje on ima s onim što je, s vremena na vreme, objekt mišljenja. Simbol, nezavisan od upućivanja na različite ideje, na temelju analoških veza sadržanih u sebi, a takođe zahvaljujući svom urođenom sinkretizmu, opskrbljuje ga, da pružajući mu staralačku moć. U svom smislu, simboli tvore izraze kretnje i akcije, faktore endogeneze, koji guraju, upravljaju i vode ka stanjima svesti koja nisu doživljena, a tako i ka efektivnom, izravnom i značajnom znanju. Na takav način moguće je uspinjati se od skrivenog značenja u znacima ka svesnom posedovanju, tako ono što je stečeno preko znakova, takođe jednako i praktičnom znanju. U ezoteriji, simbol se nikada ne odnosi na sentiment, već pre na više duhovne sposobnosti i razumevanja i kreativnost uma. Sentiment, verovanja, teorije i sam smisao svakog uokviravanja ili potčinjavanja u masi samo su ljudski elementi, greška je osloniti se njih ili sa njima praviti kompromise ako se želi uzdići iznad ravnih smrtnika i uspeti se od ljudskog ka božanskom. Sve inicijacijske tradicije, u potpunosti su dosledne kada domatizam religioznih i filozofskih vera, ili prosti reprezentativni verbalizam i odnose nekih nauka, zamenjuje simboličnim znanjem, odnosno sa duhovnim procesom koji pomoću simbola, donosi objašnjenja unutrašnjih doživljaja i stanja, sa opažanjem i neposrednim poznavanjem transcendentnog.

Kada se dosegne ovo stanje, razumevanje simbola postaje efektivno, iz njega se osvetljava smisao daljeg simbolizma.

Prepoznavanje odnosa i ograničenja simbola nije prepušteno samo oku razuma. Čim se krene dalje, pokreću se unutrašnji glas, glas srca i unutrašnje uho. Tako se hermetički i doslovno, ostvaruje prenošenje simbolizma. Reč je o unutrašnjim čulima na koja ljudi obično ne obraćaju pažnju, pošto su ogluveli od spoljašnje buke i pošto su nesposobni da shvate i razlikuju suptilne unutrašnje impresije. Ovi fenomeni često poseduju i manifestovanu simboličku prirodu, a katkad pokazuju neuporedivu lepotu i uzvišenost. Simbolizam tako postaje vrsta univerzalnog, inicijacijskog jezika, koji pronalazi svoju podudarnost i izraz u inicijacijskom jeziku kroz znakove, gestove, ili univerzalne reči, koje su koristile neke organizacije manje ili više povezane sa inicijacijskom tradicijom.

Prema starim masonskim obredima i zakonima, cilj masonerije jeste usavršavanje čoveka. Veliko delo usavršavanja, ostvaruje se radeći na neobrađenom kamenu, tj. na pojedincu, tešući, glačajući i praveći od neobrađenog kamena pravougaoni oblik, dok se ne pretvori u kubni kamen majstorstva, zahvaljujući tradicionalnim pravilima masonske kraljevske veštine Duhovnog uzdizanja. Rad usavršavanja treba da se ostvari na ljudskoj zajednici, čovečanstvu ili društvu koje treba promeniti i usavršiti, a na taj način se Duhovno uzdizanje pojedinca zamenjuje kolektivnom politikom. Elementi čisto masonskog obeležja zajedno sa numeričkim i geometrijskim simbolizmom čine simboličku baštinu, arhaični i autentični obred bratstva.

Znanje ne može biti shvaćeno racionalno, niti izraženo, niti preneto, ono je viđenje, suštinsko i nužno nedoređeno, nizvesno, tak kada se oči otvore na svetlosti sa rođenjem u novom životu, može se sagledati ta vizija. Masonska ili kraljevska veština je veština rada na neobrađenom kamenu, da bi se omogućilo preobraženje čoveka i postepena percepcija inicijacijske svetlosti. Masonska veština je veština Duhovne izgradnje kojoj odgovara sveta arhitektura. Masonska oruđa imaju simbolično značenje u poduhvatu preobražavanja, a tajni kraljevske veštine odgovara arhitektonska tajna graditelja velikih srednjevekovnih katedrala. Sasvim je po tome prirodno da masoni slave *Velikog Arhitektu Svih Svetova*.

Istinsko posvećenje nije ulazak u neki od lažnih paralelnih svetova, nego u svet u kome, kada se inicirani čovek probudi, uviđa da je ovaj svakodnevi svet takozvanog javnog mnjenja, kolektivne svesti koja je produkt najrazličitijih kolektiviteta upravo paralelni svet, svet *matriksa*, svet zarobljenosti iz koga na svaki način, kako bi rekao veliki posvećenik Gurdijev treba pobeći. Matriks ili lažni svet stvoren je i egizistira od energija lične ljudske samoobmane ili senke, od kolektivnih obmana i od obmane koju proizvodi sam gospodar matriksa demijurg, lažni bog zvani *Jaldavaot* ili slepi sin Haosa, hraneći se prvom i drugom obmanom. Ljudi utopljeni u materiju, neće mnogo mariti za ovakvom literaturom, inicijacijskom, hranjeni matriksom i hraneći matriks kolektivne





samoobmane neće ni pokušati da daju smisao svojim prividnim prolazno-dijalektičkim usponima i padovima, tugama i radostima, nego će ih utapati u pivu i televiziji, u svojim i tuđim psihizmima kao nadigravanjima od danas do sutra čiji ishod u svakom slučaju nije ništa drugo nego nesvesna smrt ili smrt podobna životinja, a ne čoveku. Materijalni čovek je čovek ličnog egoizma koji nema svest ni o dobru a kamoli o zlu i koji je spreman da počini bilo koji zločin, samo ako se ne boji posledica, da bi zadobio ličnu korist, ili zadovoljio ličnu sujetu.

*VITRIOL*, znači da posvećenik treba da siđe u najveću dubinu svoga nesvesnog, zemlje, da bi našao svoje *Jastvo*, svoje veliko *Ja*, *Božansko Ja*, koje prevazilazi ego. Cilj pronalaženja toga ja, ezoterijski se može doživeti kao put gašenja svoje zemaljske ličnosti i ka većem Ja, ili kao izgradnja nove ličnosti na osnovama toga Ja. Ta izgradnja nove ličnosti na temeljima pravog Ja jeste istinsko značenje reči slobodno zidarstvo. Gašenje svoga prolaznog Ja u Bogu cilj je svake inicijacije. Ono ne označava nestanak čoveka ili utapanje u nekoj bezličnosti, nego upravo odricanje od svega svetovnog, najpre od svakog kolektiviteta i obmane koje svi kolektiviteti nose sa sobom. Gašenje prolaznog zemaljskog Ja, rezultira preporađanjem i identifikacijom sa višim Ja koje se u drevnoj iranskoj religiji naziva *daena* i čemu bi analogan pojam u Evropskoj tradiciji bio anđeo čuvar. *Sveti Ađeo Čuvar*, naš je najbolji prijatelj i nama najbliže biće. Nije dovoljno samo izgrađivati i kultivisati zemaljsku ličnost nego je treba sasvim

predati Bogu. Čovek danas, ako veruje da je u dubini njegove duše *kamen mudraca*, mora znati kojim putevima da dođe do njega, a ne da bude slepo poslušan kvazi-duhovnim vođama masovnih religija koji ni sami ne znaju gde su, a kamo li gde druge vode.

Onaj ko nije posvećen može koliko god hoće da gleda u ezoterijske simbole i da u njima ne vidi ništa, ili ih tumači na neki proizvoljan možda estetsko umetnički način. Da bi se ezoterijski simboli mogli razumeti mora se proći kroz njih.

*Ne gleda se u simbole, već se njima gleda.*

Najbitniji cilj inicijacije jeste da se nadiđe ograničenost pojedinačnog ljudskog stanja i omogući istinski prelaz u viša stanja, te na kraju da se biće dovede u stanje iznad i izvan svake uslovljenosti.

*Stari čovek mora umreti, da bi se u duši rodio večni Logos, sa nivoa sefirota Jesod na srednjem stubu koji označava individualnu egzistenciju podižemo se na novo sefirota Tifaret koji označava Mesiju, ali i potpunost i zrelost jer se u njemu stiču mnogi putevi na Drvetu Života.*

*Br.B.T.*





# LAGANO RAZMIŠLJANJE NA TEMU EZOTERIČNE MASONERIJE I MEMFISA & MIZRAIMA



Savremene regalije Obreda Memfisa & Mizraima

*Memfis & Mizraim* je obred koji pripada takozvanoj ezoteričnoj masoneriji. Za razliku od viših masonskih stepena koji su ili templarski, za koje se smatra da su po poreklu francuski, ili škotski, za koje se smatra da potiču iz Engleske, *Memfis & Mizraim* pripada takozvanom egipatskom obredu.

Egipat je interesovao Zapad još od kad je Marsile Ficin 1471. preveo *Corpus hermeticum* sa grčkog i latinskog i tako otvorio

vrata za "egipatsku mudrost" i tzv. hermetičke nauke kao što su bile alhemija, magija i astrologija.

Fascinacija antički svetom nije mimišla ni slobodne zidare. Za razliku od britanskih masona za koje se smatra da su se okupljali u gostionicama, a okupljanja zasnivali na recitovanju obreda napamet, kontinentalni slobodni zidari su imali ambiciju da ožive drevne misterijske religije u hramovima koji bi podsećali na antičke.

U Francuskoj je krajem osamnestog veka postojalo nekoliko obreda koji su bili inspirisani Egiptom i koji su svi kasnije iščezli, a neki od njih su bili *Obred afričkih arhitekata* koji je iz Nemačke importovan u Francusku, *Sveti obred Sofisijana*, *Savršeni Inicijati Egipta*, *Suverena Piramida pustinjske braće u Tuluzu* itd.

Jedan od takvih egipatskih obreda nastao je 1767. kada su Carl Frederich Koppen i Bernhard von Hymmen osnovali *Red afričke Braće*, poznat još i pod imenom *Afrička Loža*. Red je nastao ne baš prijatnim odvajanjem od majčinske masonske Lože *Zu den drei Weltkugeln* u Berlinu i bio je zasnovan na kratkom tekstu *Crata Repoa*, koji je nekih desetak godina pre toga počeo da kruži nemačkih masonskim krugovima gde je bio tretiran kao dokument o autentičnoj egipatskoj inicijaciji. Manly P. Hall u svom delu *Freemasonry of the Ancient Egyptians* navodi da je *Crata Repoa* delo nepoznatog sastavljača i da je načinjeno od fragmenata prikupljenih iz različitih antičkih izvora zasnovano na nameri da se obnove drevne misterije. Izdanje koje je uredio Nick Farrell (Rim, 2009) navodi izvore koji su korišteni u kompiliranju ovog kratkog dela (Plutarh, Ciceron, Apulej...), tako da je ovo izdanje preporučljivo za shvatanje prirode ovog dela i njegovog nastanka. *Crata Repoa* je na osnovu tih izvora predočila sistem, takozvanu "egipatsku lestvicu inicijacije", zasnovan na sedam stepeni, ne računajući uvodni:

0. *Aspirant* koji je podrazumevao pripremu
1. *Pastoforis* (Neoft) koji je podrazumevao krštenje i pročišćavanje emocija
2. *Neokoris* (zanatlija/učenik) koji je podrazumevao transfiguraciju i pročišćenje uma
3. *Melanoforis* (majstor/inicijant) koji je podrazumevao raspeće i ovladavanje voljom.
4. *Histofores* (arhimason /adept) koji je podrazumevao vaskrsnuće i izrastanje u viši oblik života i svesti.



5. *Balahate* (filosof/majstor) koji je podrazumevao uzdizanje i odbranu od tifonijanskih životnih energija i njihovo ovladavanje.
6. *Mavr* (vidovnjak/sveštenik) koji je podrazumevao ujedinjenje i otkrivanje i znanje božanskih principa i njihovog duhovnog plana
7. *Safenat Pančar* (prorok/prosvetljeni koji je podrazumevao ustoličenje i puno prosvetljenje i sjedinjenje sa božanskim.

Ovih sedam stepena Inicijacije su zapravo shvaćeni kao zadnjih sedam nivoa alhemijske inicijacije sačinjene od ukupno dvanest nivoa. Prva četiri su pripremna, dok se peti odnosi na svojevrsni prag kao prelazni stepen gde se "Beli Kamen" radja iz tmine Prvobitne materije. Tih pet nivoa predstavljaju spoljni krug misterija, a zajedno sa pomenutih sedam čine skup od dvanest nivoa koji se može podeliti na četiri celine kojima odgovaraju četiri elementa i četiri egipatska Netera (božanstva): Tot, Ptah, Ra i Amon.



Drugačije postavljeni u tri grupe po četiri stepena daju mapu Inicijacije koja odgovara tri alhemijske faze, crnoj, beloj i crvenoj. To je smatrano za korespondentno egipatskoj ideji o životnom ciklusu svete bube skarabeja (balegar) koji polaže svoja crna jaja u tminu, iz kojih se razvijaju bele larve koje posle metamorfoziraju u nove skarabeje čija glava i grudi su crveni.

*Red afričke Braće* je na osnovu *Crata Repoa* svoje delovanje zasnovao na alternativnoj istoriji slobodnog zidarstva koja se bazirala na Nojevom sinu Hamu i njegovom odlasku u Egipat gde je dobio tajna sveta znanja koja su slobodni zidari prenosili sve do *Reda afričke Braće* koji je na na njima zasnovao svoje učenje. Red je imao ukupno jedanaest stepeni.



Allesandro di Cagliostro

Drugi primer egipatske masonerije bio je takozvani *Kaljoistrov Obred*. Allesandro di Cagliostro je bio harizmatična i kontroverzna ličnost. Njegov *Egipatski obred* je uspostavljen 1777. u Napulju, a za to vreme revolucionarno je bilo i to što je on 1785. oglasio da bi i muškarci i žene trebalo da mogu da učestvuju u misteriji Piramida i svoj Obred otvorio i ženama kao članicama. Pre formiranja *Egipatskog obreda* Cagliostro je od člana napolitanskog slobodnog zidarstva dobio *Arkanum Arkanorum* obred, mističnu praksu koja je sadržavala visoke stepene masonerije.

Cagliostro je bio i visoki rozenkrojcerski inicijant i prvi je, recimo, uveo jednakostranični trougao Šekine na rozenkrojcerski oltar, baš kao ritualnu funkciju "goluba i oglašivača" koje su predstavljali dvoje dece čiji su roditelji bili rozenkrojceri i koja su predstavljala čistotu svesti rozenkrojcera u Hramu.

Postoje indicije da se *Obred Mizraima* prvi put pojavio u Veneciji, gde ga je oko 1750. vodio izvesni Brat Tassoni. Takođe, postoje indicije da su oni imali kontakte sa Cagliostrom koji im je po tim izvorima i uneo Svetlo u Ložu, ali da su oni odbili da rade po njegovom obredu koji je sadržavao jake kabalističke, alhemijske, magijske i generalno teurgijske elemente, tako da su izabrali da rade samo stepene templarskog obreda. Docije je Francuz po imenu Lechangeur koji je živeo u Italiji i bio prijatelj sa Tassonijem bio 1805. tvorac *Obreda Mizraima* od 70 stepeni, veoma



inspirisanog masonskim *Škotskim Obredom*. Po nekima to je bilo zato što nije primljen u *Škotski obred* i zato odlučio da od jednog malog Obreda, kakav je do tada bio *Obred Mizraima* napravi jedan mnogo veći i ozbiljniji Obred. Nakon toga je Brat De Lasalle, Grand Master Mizraima za Kraljevstvo Napulja i član Napuljskog Obreda, u *Obred Mizraima* dodao i stepene iz *Napuljskog Obreda* i već ranije pominjan *Arkanum Arkanorum* koji su zauzeli prostor od 87. do 90. stepena. Konačno Francuz Cerbes, Grand Master za Milano koga je bio opunomoćio Lechangeur, preneo je *Obred Mizraima* na Michel Bedarridea što je vodilo do konstituisanja *Velike Lože Mizraima Francuske*.

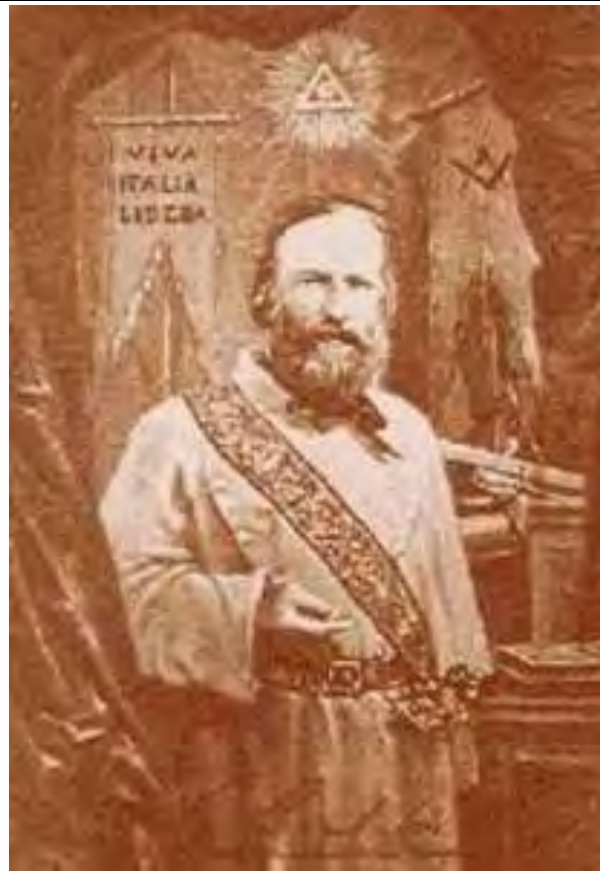
*Obred Mizraima* je tada već imao 90 stepeni koji su bili podeljeni po sledećoj šemi:

1. Od 1. do 33. simbolički stepeni
2. Od 34. do 66. filozofski
3. Od 67. do 77. mistički
4. Od 78. do 90. ezoterični ili hermetički

Legenda na kojoj je bio zasnovan *Red* zasnivala se na mitu o Hamovom sinu Mizraimu, po kojem je i dobio ime. Legenda je dalje tvrdila da je Mizraim bio začetnik tajne tradicije Izide i Ozirisa, a da je tajno znanje koje je prenošeno u Redu poteklo od Adama koji ga je dobio direktno od Boga.

Po svemu sudeći hermetička i okultna tradicija koja je postojala u Italiji, naročito koncentrisana oko gradova Venecije i Napulja, zasnovana na pitagorejstvu i neoplatonizmu bila je nepostojeća u Francuskoj. Ta tradicija se pomešala sa slobodnim zidarstvom u Italiji odakle je ezoterično slobodno zidarstvo prešlo u Francusku.

Michel Bedarride je sa svoja dva brata, Marcom i Josephom, uspešno razvijao Obred u Francuskoj pod pokroviteljstvom *Škotskog Obreda*. 12. februara 1814. svi članovi 33. stepena *Škotskog Obreda* su se sa njima okupili da kreiraju *Vrhovni veliki generalni koncil 90. stepena Obreda Memfisa*



General Guiseppe Garibaldi

Ali širenje Obreda nije dugo trajalo jer je u jednom momentu vlast procenila da je *Obred Memfisa* opasan zato što regrutuje najuticajnije masone u Francuskoj, ali i dobar deo Bonapartista, zbog čega je Obred bio zvanično raspušten i tek nakon 15 godina, sredinom tridesetih godina 19. veka, ponovo obnovljen. 1838.godine dolazi do interne šizme u Obredu, Jacques-Etienne Marconis de Negre odlučio je da napravi svoj vlastiti egipatski obred koji je nazvao *Obred Memfisa*. Obred je imao 97 stepeni i proširio se i na Englesku i na Ameriku. 1872. John Yarker je obred preneo nazad iz Amerike u Evropu, a deset godina kasnije u Italiji Guiseppe Garibaldi je oba obreda ujedinio u jedan koji se od tada zove *Obred Memfisa & Mizraima*.







Gérard Encausse. Marc Haven, Maitre Philippe de Lyon i Paul Sédir

U jednom momentu kada je masonima bilo zabranjeno da budu članovi katoličke crkve masoni su se okrenuli gnostičkoj crkvi u Francuskoj. Postoje određene formalne veze kako martinizma tako i *Obreda Memfisa & Mizraima* sa gnostičkom crkvom. Gnostički biskup Jules Doinel (Valentin II) posvetio je Gérard Encausse (Papus) kao gnostičkog biskupa 1892. Nakon Yarkerove smrti 1913. Gérard Encausse preuzima *Obred Memfisa & Mizraima*. Tri gnostička Biskupa, Encausse, Paul Sédir i Lucien Mauchel su posvetili Doinelovog naslednika Emmanuel Fabre des Essartsa (Tau Synesius), koji posvećuje Lucien-François Jean-Mainea sa Haitija, koji potom dobija i gnostičko biskupsko zaredjenje od Paul-Pierre de Marrage (Tau Orfeo VI), španskog biskupa za koga se tvrdi da je imao liniju duhovne sukcesije do albinezanskih gnostika. Crkva u koju je Jean-Maine posvećen zvala se *Ecclesia Cabalístico-gnostico de Memphis-Mizraim*, a Marrage je u Egiptu obred bio primljen još 1860. od strane Manuel Lopez de Briona. 1910. Encausse i Jean-Maine razmenjuju posvećenja u Parizu. Prvi gnostičko zaredjenje u albinezanskoj liniji, a drugi dobija da vodi *Memfis & Mizraim* za Haiti i Francusku Indiju.



Michael Bertiaux

1. Avgusta 1993. na odredjen broj adresa u svetu stigao je poziv da ako žele mogu da učestvuju u najvišoj duhovnoj operaciji. U opisu je pisalo da je *Memfis & Mizraim* jedan od osnovnih izvora moderne duhovnosti, te da dolazi iz najdrevnije koptske (egipatsko-haldejske) tradicije i da je taj rad dostupan samo prvoklasnim studentima. U pitanju je bila linija *Memfisa & Mizraima* koja je ostala očuvana preko Haitija. U aprilu 1973. na skupu u Liežu u Belgiji, predstavnici 18 Redova se složilo da Grand Hijerofant *Obreda Memfis & Mizraim* bude Tau Ogoade-Orfeo VI koji je došao iz te linije (Michael Bertiaux).

Do spoja slobodnog zidarstva i masonerije došlo je jako rano na Haitiju i to društvo se zvalo *Crni templari*, odnosno *Veliki baroni*. Ako je konvencionalna masonerija mogla na Haitiju da poprimi čudne oblike gde su se formirali posebni duhovi vezani za lože, masonske loe, onda nije neobično što je i *Memfis & Mizraim* krenuo nekim svojim specifičnim tokovima.

U gore pomenutom obaveštenju je pisalo da je Bratu 171=TSH 90° *Mizraima* dato da organizuje *Drevni i prvobitni Obred Memfisa & Mizraima*, a kao osnovni metod istraživanja navedeni su tajni metodi transa i gnostička posvećivanja.

U nastavku obaveštenja dat je način na koji se direktno iskusi esencija stepena Obreda. Pošto je u pitanju ezoterični obred, metodi koji su bili navedeni su takodje bili ezoterični i za njih je bilo potrebno da neko poznaje metode vidovitosti (scrying na engleskom), divinacije kao što je recimo kineski metod Ji Djinga ili, naročito, bibliomantija, da ima znanje o jogi, sa naglaskom na mantrama i asanama, poznaje kabal i ima bar opšte znanje o alhemiji. Kao preporučena literature uz ove radove navedena je Mackenzieva *Royal Masonic Cyclopaedia* i naravno materijali samog *Drevnog i prvobitnog Obreda Memfisa & Mizraima*.



Sama tehnika se sastojala u tome da neko za odgovarajući stepen radi bibliomantiju. To je tehnika gde se nasumično otvori neka sveta knjiga, i koristi prvi stih ili pasus koji se ugleda. U ovom slučaju je otvarana Biblija, bez obzira da li je u pitanju bio Stari ili Novi zavet. Zatim, kad se tako dobije stih zauzimala bi se takozvana "proročka poza", što je bio specifičan položaj tela koji je služio za meditaciju nad imenom stepena, dok se ne pojavi vizija. U viziji je trebalo da se čuju reč i lozinka koji bi se nakon zapisivanja preračunali metodom kabale u brojčanu vrednost i to bi se posledilo dalje odgovarajućem Adeptu *Obreda Memfisa & Mizraima* koji bi procenio da li vizija i dobijene reči imaju veze sa stepenom koji je radjen. Nakon konfirmacije računalo se da je stepen kompletiran i potvrđen.

Veoma slično atmosferi koja je postojala oko ranog *Obreda Mizraema*, oko Brata 171=TSH, koji je inače prilično cenjeni ezoterik i poznati autor više knjiga na temu ezoterične masonerije, okultizma i mističnih pojava, okupio se veći broj raznovrsnih ezoterika uključujući i neke sa prilično dobrim ezoteričnim pedigreeom. Takva koncentracija različitih ljudi, uključujući i neke koji su imali veze sa Hramovima *Zlatne zore* koje su obuku pružali u neprekinutoj liniji do originalnog Hrama, kao što je recimo novozelandska linija, dovela je vremenom u nekim grupama unutar *Obreda* i do male modifikacije tehnologije vidovitog ispitivanja stepena. Tako da je sam metod vemenom promenjen na način da je pridodato na početku cirkulisanje energije potaknuto specifičnim izgovaranjem kroz sferično Drvo života.

Crtež trodimenzionalnog Drveta Života kako je u *Memfis & Mizraimu* davano uz tehniku vidovitog ispitivanja stepena

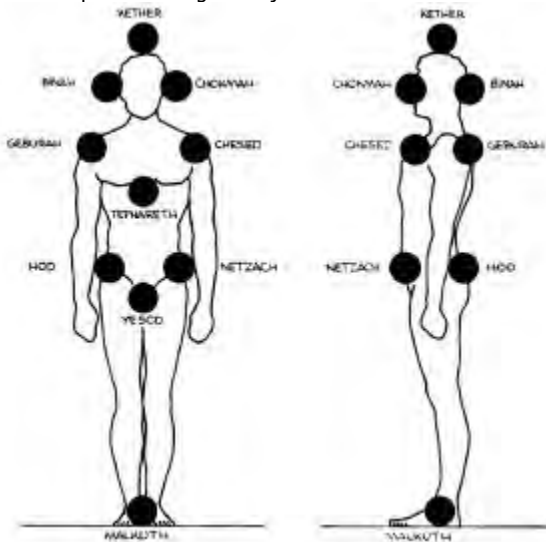
U modernim knjigama o Zlatnoj zori Drvo života se po pravilu predstavlja dvodimenzionalno. Originalno u Zlatnoj zori Drvo je smatrano za trodimenzionalno, a takozvana sfera senzacija, gde se ova cirkulacija energije i obavlja, smatrana je za svetlosni omotač, poput neke vrste kože, oko svetlosnih tela čoveka, takozvanih aura. Rozenkrojceri su je nazivali *Magijskim ogledalom čoveka*. Poput ljudske kože sfera senzacija prima uticaje iz Makrokosmosa i posreduje između Makro i Mikrokosmosa. Tokom inicijacija Zlatne zore u nju su utiskivani simboli koji su kasnije povezivani u jednu energetsku šemu koja je omogućavala da se postignu ciljevi inicijacije.

I tu dolazimo do još jedne specifičnosti ove linije *Drevnog i prvobitnog obreda Memfisa & Mizraima*, a to su takozvane vruće tačke (*points chauds* na francuskom). Razne religije i sistemi, vudu i tibetanski budizam na primer, poznaju nešto što se zove empavement. Prevodi kao osnaživanje ili autorizacija nisu adekvatni da se tačno prevede ovaj izraz jer samo delimično pokrivaju njegovo značenje.

Vruće tačke su "tačke moći" na ljudskom telu koje odgovaraju stepenima *Memfisa & Mizraima* povezujući Inicijatovo suptilno telo sa izvesnim izvorima energije koji su izvan naših fizičkih i energetskih tela.

Budući da je, kako je već rečeno, bilo došlo do spoja vudua i masonerije na Haitiju, tako je i ideja o vrućim tačkama u *Memfis & Mizraim* preuzeta iz vudua gde se one koriste u inicijacijama. Vudu vodi poreklo iz Afrike i u antropološkoj literaturi možemo naći informacije o tome kako se i u Africi još uvek korištenjem reči i crtanjem odgovarajućih simbola od strane šamana u određene tačke priziva Bog i energija predaka.

Brat 171=TSH je sistem vrućih tačaka spojio sa tehnikama koje je naučio od William Wallace Webba, američkog astrologa, umetnika i okultiste. Webb je bio jedan od osnivača *Kabalističke alhemijske crkve*, organizacije koja je nastala iz *Kabalističkog Arkanuma*, okultnog društva koje je sa ljudima sličnog usmerenja, a na osnovu sugestije poznatog i po mnogima kontroverznog kanadskog okultiste Charles Stansfeld Jonesa (Frater Achad), osnovao Frater Robertus, američki rozenkrojcer, martinista i mason visokog stepena. William Wallace Webb je pored *Kabalističke alhemijske crkve* vodio i vlastite organizacije *Ordo Argentum Astrum* i *The Hermetic Alchemical Order of OBLH*.



kamenu, a da nacrt osnove i vertikalni delovi odgovaraju delovima ljudskog tela sa kojima jogi radi kad izvodi tantričke rituale unutrašnjeg obožavanja.



William Wallace Webb

Ovakav spoj vrućih tačaka i tehnika koje je primenjivao Webb doveo je do funkcionalnog i inovativnog razvoja ovog sistema inicijacije. Osnov za takav pristup Brat 171=TSH našao je i u pisanjima već ranije pominjanog rozenkrojčera i istraživača masonerije *Kenneth MacKenziea*, za kojeg se smatra da je poznavao nemačke rozenkrojčerske adepte koji su navodno inspirisali nastanak *Zlatne zore*. Inače on je bio osnivač Hrama *Zlatne zore broj 1* u Engleskoj. Famosne šifrovane rukopise na osnovu kojih je i nastala *Zlatna zora*, osnivači trećeg Hrama *Zlatne zore* 1888. dobili su od njegove udovice. Po njegovim pisanjima, naime, zapadni inicijacijski sistem je ostatak nasledja inicijacijskog sistema sumerskih sveštenika. Ti sveštenici su radili inicijacije sa svih 360 energetskih tačaka, dok je preko masonerije u *Egipatskom obredu* sačuvano samo njih 90. Brat 171=TSH je smatrao da je ceo sistem ostao sačuvan na Istoku, gde recimo kineska akupunktura poznaje baš 360 tačaka.

Ideja o vrućim tačkama jeste ideja da se slika Makrokosmosa preslika na Mikrokosmos i oni tako vrate u stanje jedinstva. To je osnov skoro svih sistema inicijacije. Gerald Yorke, koji je bio savetnik nekoliko britanskih izdavača za oblasti orijentalnih religija, ezoterije i sličnih oblasti, recimo u svom tekstu o teoriji tantra bio je napisao da ideja o Bogu kao arhitekti Svemira nije ograničena samo na slobodne zidare i da je pomoću mere i proporcije koje su kanonski određene, svaki tantrički hram prikaz Makrokosmosa u

Za dalje inpirisanje na ovu temu može biti interesantna i knjiga *Hram u Čovjeku, sveta arhitektura i savršeni čovjek* francuskog ezoterika i alhemičara R. A. Schwallera de Lubicza 2004. prevedena i izdana u Hrvatskoj, a u izdanju *TELEdiska*. De Lubicz poredi egipatski hram sa gotskim katedralama, te nalazi vezu sa njihovim proporcijama i ljudskim telom, ukazujući tako da je Hram zapravo odraz čoveka, odnosno da je čovek kao Mikrokosmom odraz Makrokosmosa. U tom smislu može se pretpostaviti i čak tvrditi da su vruće tačke bitan deo zapadne inicijacijske tradicije koji je manjkao mnogim inicijacijskim sistemima dok ponovo nisu uvedene u *Memfis & Mizraim*.

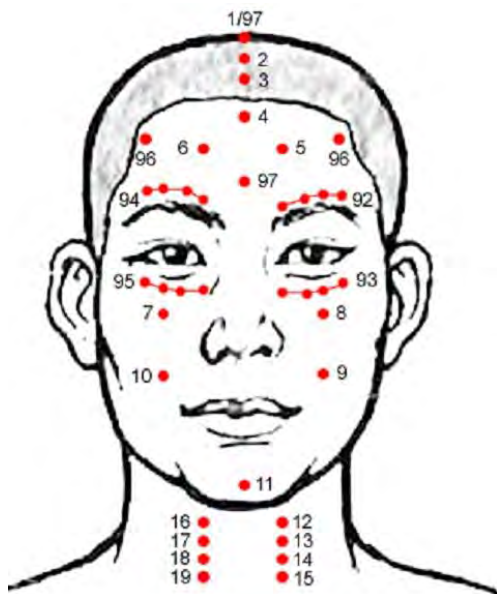
Ideja o vrućim tačkama vezano za *Memfis & Mizraim* se javila nekoliko godina pre nego je oglašen eksperiment sa vidovitim istraživanjem simbolike stepena kojim je i počeo ovaj tekst. Do 1994. su ponovo otkrivene i nove vruće tačke i čitav skup od 90 tačaka *Obreda Mizraima* dat dvoma najbližim saradnicima. Jedan od njih dvojice to veoma loše podneo i rezultat je bio velika inflacija ega toga Brata.

U narednom periodu uzak krug Inicijata se širio i vruće tačke su im prenošene, sad već skup od svih 97 koliko ih je otkriveno, ili odjednom ili u vremenskom roku do tri meseca. U praksi se pokazalo da prenošenje većeg broja tačaka odjednom na Inicijata nije u svakom slučaju baš najbolje rešenje. Neki Inicijati bi jednostavno nestali bez da su javili gde idu, a bilo je i slučajeva samoubistava. Zato se odlučilo da se vruće tačke prenose veoma pažljivo i u malom limitiranom broju po sesiji prenosa. Iskustvo je pokazalo da su rezultati u nekim slučajevima bili veoma dobri i kod nekih Inicijata nakon daljeg rada sa vrućim tačkama su se recimo spontano javljale i neke mistične sposobnosti poput voljnog izlaska svesti iz tela i mogućnosti proricanja.

Transmisija *Memfisa & Mizraima* je na ove prostore prenošena iz više legitimnih izvora, preko Francuske i Grčke, a Brat 171=TSH je pre nekoliko godina bio u Evropi i tada su i na neke članove *Memfisa & Mizraima* iz regiona prenete sve vruće tačke koje se od tada prenose i na ovim prostorima.







Raspored vrućih tačkaka na glavi

Nakon inicijacije rad sa vrućim tačkama može biti individualan i grupni, zavisno od afiniteta i sposobnosti praktičara. Postoji veza vrućih tačkaka i enohijanskih etira tako da je moje mišljenje da ih je bolje istraživati individualno. Kao priprema za inicijaciju u 18. stepen *Memfisa & Mizraima* Sestra AsetSah i ja odlučili smo da prodjemo kroz niže stepene *Memfisa & Mizraima* i korespondentne im vruće tačke. *Memfis & Mizraim* Loža kojoj ona pripada preporučuje da se uspostavi oltar Lože kao fokusna tačka rada, da se uradi ritual koji je izveden iz Otvaranja Lože, kontemplira lekcija stepena, koriste Lozinka i Svete Reči, aktivira vruća tačka i zatim da se uz ponavljanje Svete Reči vrši rad vezan za nju i zabeleže rezultati. Bez proročke poze i vizije u kojoj se dobijaju reči koje numerički i simbolično bi trebale da korespondiraju Lozinki i Reči stepena. Odlučili smo da proceduru prilagodimo našim mogućnostima, potrebama i njenom senzibilitetu i po našim procenama najboljem načinu na koji ona može pristupiti ovoj praksi. Istovremeno, želeli smo da njen rad, koji se piše za Ložu, bude drugačiji od radova koji se obično pišu u simboličkim Ložama i da umesto da istraži i činjenično obradi neku temu, ona zapravo opiše svoj doživljaj *Memfisa & Mizraima* i predoči praktični rezultat svoje prakse. Sa obzirom na stepen prethodnih iskustava Sestre, na njemu nezainteresovanost za kabalu i neke druge discipline koje neki rade bilo u Loži kojoj ona pripada, bilo u pristupu koji je opisan ranije u tekstu odlučili smo da ne koristimo kabalistička preračunavanja, manipulacije energijom u sferi senzacija, kao i da

izbegnemo pomenutu proročku pozu, koja je inače jedna od tehnika koja je došla preko William Webba (Frater Damon) i veoma je slična delu salata (muslimanske molitve) nazvanim sadžah, sa izuzetkom da je glava pažljivo spuštena ispod tela ka tlu. Sama poza može biti prilično neugodna, može da dovede do problema sa disanjem i za neobučene traži asistenciju. Zato smo odlučili, kako je već rečeno, da tu pozu jednostavno ne upotrebljavamo.

Takodje, deo našeg malog eksperimenta bio je da probamo tehniku za izazivanje transa koju je ispitala Dr. Felicitas D. Goodman. Ona se bavila povezanošću uticaja određenih telesnih položaja i izmenjenih stanja svesti i na svojim studentima istraživala je uticaj šamanske čegrtalje i bubnja na stanja svesti. Nakon čitanja rada jednog kanadskog psihologa koji je analizirao uticaj telesnog položaja u istočnom misticizmu i jogi i zaključio da položaji koji se zauzimaju tokom meditacije mogu da dovedu do različitih suptilnih promena u telesnom funkcionisanju, recimo do lučenja nekih hormona i promene krvnog pritiska odlučila je da iz etnografskog materijala koji je obrađivao različite domorodačke kulture izdvoji crteže položaja za koje je bilo jasno da su šamanistički ili religijski i okupi novu grupu volontera. Sa njima je počela novi eksperiment. Jedna od prvih poza sa kojom se eksperimentisalo bila je preuzeta iz tradicije australijskih Aboridžina, a gotovo svi ispitanici su imali slično iskustvo energije koja je iz zemlje prolazila kroz njihovo telo. Naročito su bila zanimljiva iskustva koja su davala rezultate što su se poklapali sa tradicionalnim tumačenjem nekog položaja, a koja ni dr Goodman, ni ispitanici nisu u tom momentu znali.



Dr. Felicitas Goodman

I to je ideja od koje smo i mi bili krenuli odlučivši da umesto proročke poze koristimo znake stepena *Memfisa & Mizraima* kombinovane sa stimulacijom vrućih tačkaka. Jedno od razumevanja vrućih tačkaka jeste da su one svojevrsni okidači za



izazivanje promena u stanju svesti i odlučili smo da probamo da ih tako i koristimo.

Krenuli smo od jednostavnog oltara na koji smo dodali i njen serifikat o dosadašnjim stepenima koje je prošla u Loži. Praksa pokazivanja čartera u nekim ezoteričnim Ložama pre inicijacija je nešto što možda nekom može da deluje kao razmetanje Inicijatora, ali to ima svoj smisao jer dokumenti u Loži, sve sa pečatima koji su na njima i ostalim znamenjima, mogu biti jedna od fokusnih tačaka koje povezuje ono što se dešava u Hramu sa onim što se stručno naziva egregor, a laički objašnjava kao kolektivni koncentrat znanja, energije i emocija proizašao iz svega što je radjeno do tada u okviru date tradicije. Nešto kao eksterna memorija koja zahteva nekakve nevidljive USB kablove da se poveže i da se onda može koristiti. Diploma je bila jedna od stvari koje su u ovom slučaju imale ulogu tih "kablova", a Inicijacije su kao nekakvo instaliranje drajvera koji omogućavaju pristup eksternoj memoriji.

Sem oltara jedino što smo drugo koristili bili su par sveća da napravimo jednu meditativnu atmosferu u prostoriji kako bi se stvorio utisak odvojenosti od svakodnevne realnosti, miris (u našem slučaju koristili smo kvalitetan tamjan), boja za oslikavanje odgovarajućih simbola po čelu i muzika. Za muziku izabrali smo numeru sa diska koji prati knjigu *The Ecstatic Experience: Healing Postures for Spirit Journeys* Belinde Gore, a na kojem je data muzika za šamanistički trans. Na njemu se nalaze četiri numere u trajanju od po 15 minuta, što je obično bila dužina trajanje šamanističkih sesija koje je radila Dr Goodman. Mi smo za naše potrebe izabrali onu na kojoj su čegrtaljka i bubanj u istom monotonom ritmu tokom cele pesme.

Rad je trebalo da bude prolazak Sestre kroz stepene zbližavanjem sa simbolikom stepena na jednom nivou koji se dotiče razotkrivanja simbola i značenja nezavisno od intelektualne analize i tehnički sastojao se od opuštanja u čiju svrhu je korišteno disanje kroz obe nozdrve u ritmu 4-2-4-2 i afirmacije u vidu kratke izjave koja je pratila disanje i sugerisala sve opuštenije stanje tela i uma, kao i definisala zašto se sve to uopšte i radi.

Samo otvaranje Lože zahteva mirise, pehar, radne alate, simbole, dva stuba na oltaru i stubove oko oltara, što je sve prilično kompleksno za uslove individualnog privatnog rada. Zato smo odlučili da to pojednostavimo koliko je to god moguće. Ne čelo crtali smo geometrijski simbol stepena. Isti simbol je projektovan i na vrata iza kojih je trebalo da se dogodi "vizija". Korištene su lozinke stepena pre ulaska kroz zamišljena vrata. Zatim je davala znake stepena i ostajući u tom položaju, što je bila naša verzija šamanističkih položaja koje je koristila Dr Goodman, koristila reč stepena kao svojevrsnu mantru kako bi na taj način pojačala kvalitet i intenzitet očekivanog iskustva.. To ponavljanje je imalo

funkciju ne samo da poveže Sestru sa suštinom simbolike stepena, već da služi umiri um i pomogne joj da isključi različite misli i impresije u umu koje bi joj mogle skrenuti pažnju sa rada. Istovremeno sam joj radio stimulaciju vrućih tačaka uz pritisak odgovarajućih mesta na licu i korištenje odgovarajućih reči. Pošto je iskustvo pokazalo, kako je ranije već pominjano u tekstu, da u većini slučajeva nije dobro raditi veliki broj vrućih tačaka u istom danu, odlučili smo da dnevno radimo onoliko tačaka koliko Loža preporučuje.

Jedna od zabluda koje ljudi imaju kada počnu sa ovakvom praksom jeste da očekuju da pošto poto nešto čuju ili vide i ako se to ne desi misle da nema rezultata. Jako je bitno pratiti i dinamiku emotivnih raspoloženja i njihovih eventualnih promena, budući da je rezultat veoma često baš to. Zatim, nije zgoreg pratiti i snove nakon prakse, obratiti pažnju na osobe koje ćemo sresti, šta će nam reći, u kakve ćemo životne situacije doći životne situacije i sve ostalo. Sa druge strane, naš um ima svoj "bioskop" i u najvećem broju slučajeva potrebno je dugo raditi da bi se stekla sposobnost diferenciranja koje su slike one koje su igra našeg uma, a koje su one gde smo uspeali da nam se razotkrije neki arhetipski motiv. Umesto da pre prakse prodjemo temeljno kroz tekstove stepena i njegovu simboliku, odlučili smo da pokušamo da Sestra sama kroz "viziju" to otkrije i da tako "potvrdi stepen" iznutra. Tokom rada dešavalo se da nije bilo slika uopšte, ili zvuka, a dešavalo se i da su neke od slika bile simbolički veoma bliske nekom od aspekata značenja stepena.

Iako je bilo podudaranja izmedju motiva koji su Sestri dolazili kao slike u meditaciji, mnogo je zanimljivije bilo pratiti njene reakcije. Neke stepene je prolazila sa dobrim raspoloženjem posle vežbe. Drugi su kod nje izazivali drugačije reakcije. Takodje, pitanja i ideje koja su se javljala u više puta su se poklopila sa moralnom poukom, tj lekcijom kako postupati u nekoj životnoj situaciji, koja prati stepen.

Nakon ovako obavljenih meditacija na stepene i vruće tačke logično je postaviti pitanje kakav se može izvesti zaključak o uspešnosti ovog našeg malog eksperimenta? Moj utisak jeste da je ono što smo mogli da izvučemo kao zaključak to da ne bi trebalo zanemarimo principe vezane za odnos prema životu i drugim ljudima koje odredjeni stepeni daju kao pouku tog stepena, a na račun pokušavanja da otkrijemo ezoterično značenje skriveno iza simbola i mitskog obrasca *Memfisa & Mizraima*. Takav rad jeste zanimljiv i ne bi ga trebalo odbaciti, ali trebalo bi, bar u slučaju nas dvoje koji smo izvodili ovaj eksperiment, voditi i računa i da se za *Memfis & Mizraim* kaže da je "grobnica poroka i kolevka vrlina" i da smo svi mi osobe sa našim vrlinama i slabostima, negde smo jači, negde slabiji. Ono što ne valja poželjno je da popravimo, a što valja da usavršimo da bude još bolje.



Masonerija, tradicionalna, po mom razumevanju i dubokom ubedjenju služi da od nekog već kvalitetnog čoveka, koga simboliše kamen, napravi kroz njegovo samousavršanje još bolju i korisniju osobu za društvo, tako što će taj kamen simbolično biti obradjen, ili bolje reći uglačan. Pitanje je da li se simbolična Loža u *Memfisu & Mizraimu* razlikuje puno po svrsi od simbolične Lože u tradicionalnoj?

Ako pogledamo ritualne obaveze koje se preuzimaju u tradicionalnoj i u *Memfis & Mizraim* simboličnoj Loži, obe imaju zakletve koje se tiču odnosa unutar bratskog lanca i uopšte odnosa sa drugim ljudima. To uveliko nisu zakletve kakve se polažu u takozvanim unutrašnjim Redovima gde je tema zaklinjanja mnogo češće jedan vertikalni odnos nas i Univerzuma u nekom njegovom aspektu, nas i Boga ili kako god to da već nazovemo. U tom smislu moj utisak nakon ovog uradjenog eksperimenta, i pored toga što je u njemu Sestra AsetSah participirala za mene iznenadjujuće dobrim rezultatom u smislu proseka podudarnosti onoga što je bio rezultat njenog uvida i simbolike i pouka stepena, jeste to da je najveća korist bila mapiranje, a na osnovu promene dinamike i intenziteta Sestrinih reakcija i emocija tokom ovog rada, jakih i manje jakih momenata u socijalnim odnosima i ono na čemu bi trebalo raditi kako bi se životne pouke stepena implementirale u svakodnevni život na pravi način.

Dakle jedan snažan uvid da je ono što je u tradicionalno masoneriji simbolična Loža u ezoteričnoj masoneriji to izvanredan temelj za kasniju sposobnost da se u stepenima iznad 33. duhovno iskustvo ne samo doživi već i da se integriše u svakodnevni život koji nosi svoje obaveze i stresove karakteristične za moderno doba i jednu materijalističku civilizaciju u kojoj živimo, ali to je već tema za neki drugi tekst tako da razrada toga neki sledi neki drugi put.

Tau Zostrijan





# UMJETNOST SKRAJINGA

Divinacija u svim njenim oblicima je uvijek bila prisutna. Stare civilizacije su upotrebljavale divinaciju kao oruđe ne samo da bace pogled u budućnost i da im pomogne odlučiti na primjer da li otići u rat ili ne i da li su im bogovi skloni nego također i kao oruđe samorazvoja i rasta.

Divinacija je način istraživanja nepoznatog kako bi se dobili odgovori na pitanja izvan dometa uobičajenog ljudskog shvaćanja (Tedlock, 2001). Sama riječ ima porijeklo iz latinske riječi "divinare" koja stoji za "sposobnost predviđanja". Iako se smatrala praznovjermom praksom, umijeće divinacije teži otkrivanju smisla koji leži iza događaja koji se na prvi pogled odvijaju slučajno. Divinacija se pojavila iz ljudske potrebe da shvate više sile koje djeluju izvan materijalnog svijeta i komuniciraju s njima. Ljudi su pokušali uspostaviti kontakt sa bogovima i božicama i razumjeti njihove namjere upotrebljavajući razna divinacijska oruđa. Osim toga sama praksa divinacije otvara um onoga koji ju provodi nevidljivom svijetu i pomaže mu da razvije svoje moći intuicije i imaginacije, time unapređujući njegov spiritualni rast. Upotreba Tarot karata, skrajing zrcala, kristala i visaka imaju za cilj otkrivanje specifične sile koje djeluju u određenom astralnom prostoru (Cicero i Cicero, 1998).

Jedan od ranih primjera divinacije se može pronaći u staroj Mezopotamiji, gdje su ljudi proučavali znakove njihovih bogova i uzimali ih kao pretkazanje njihovih božanskih odluka. Mezopotamci su također zapisivali pretkazanja i znakove bogova te vodili kronike o njima (npr. Kronike ranih kraljeva) (Annus, 2010). Zanimljivo je primijetiti da Mezopotamci nisu shvaćali znakove da će na primjer njihov kralj ubrzo umrijeti kao sigurnu budućnost. Umjesto toga oni su to shvaćali kao upozorenje dok bi se stvarni događaj mogao promijeniti upotrebom rituala. Kao što Ann Guinan piše, "magija i divinacija proizlaze iz iste semantičke osnove, ali uvijek imaju obrnuto proporcionalan odnos..." "što divinacija otkriva, magija može riješiti" (Guinan, 2002).

Postojao je veliki broj divinacijskih oruđa (od kojih su neka još uvijek u upotrebi) ali navedimo par njih. Haruspicij kao divinacijsko oruđe je bilo vrlo popularno među Grcima, Rimljanima i Etrušćanima. Sama metoda se sastojala iz proučavanja iznutrica i anomalije organa životinja, posebno jetre, koja se smatrala sjedištem duše (Temple, 1992). Kinezi, na primjer, su prakticirali piromanstvo, koja metoda se sastojala iz paljenja kosti ili životinjskih oklopa kako bi prouzročili napuknuća koja bi se tada čitala kao znakovi i pretkazanja, a posebno popularno je bilo paljenje kornjačinih oklopa (Shaughnessy, 2010). Jedan od rjeđih i bizarnijih divinacijskih oruđa je spomenuo Homer u svojoj Odiseji,

u kojoj se opisuje upotreba kihanja kao divinacijsko oruđe, jer se smatralo da kihanje dolazi sa svetog mjesta, tj. glave (Agrippa, 2005).

Usmjerimo se sada na skrajing, što je jedna od divinacijskih metoda koja se upotrebljava među modernim magičarima. Riječ "scrying" (koja se ponekad piše i "skrying") dolazi iz staroengleske riječi "descry" koja znači "vidjeti". To je metoda vidovitosti koja se sastoji iz gledanja u astralni svijet (također zvanog Riznicom slika) upotrebljavajući zrcalo, kristalnu kuglu ili posudu s vodom (Regardie, 1999).

U stanju astralne projekcije osoba je sposobna iskusiti putovanje i susrete koji mogu imati važne duhovne implikacije, koje će ona shvatiti i protumačiti u skladu sa stupnjem duhovnog razvoja na kojem se nalazi. Dok se nalazi u stanju astralne projekcije moguće je da se neće moći prisjetiti tehničkih detalja i uobičajenog znanja jer je ju je ovo stanje trenutačno odvojilo od njenog uobičajenog stanja svijesti (Denning & Phillips, 1986). U učenjima Zlatne Zore mogu se pronaći tri tehnike skrajinga: skrajing u viziji duha, tj. gledanje (eng. scrying in the spirit vision), putovanje u viziji duha, tj. putovanje (eng. travelling in the spirit vision) i uzdizanje na razinama, tj. uzdizanje (eng. rising on the planes). Za vrijeme skrajinga magičar gleda u astralni svijet sa ciljem prikupljanja znanja. Dok putuje, on ulazi u taj svijet i dolazi u interakciju sa bićima koja egzistiraju na toj razini, kontrolirajući svoje astralno tijelo. U tradiciji Zlatne Zore skrajing se inače provodi upotrebljavajući simbol koji predstavlja objekt našeg studija (sigil, planetarni sigil, simboli elemenata itd). Uz sakupljanje znanja o određenoj temi može se također upotrebljavati za istraživanje prošlih života, kontakt sa duhovnim vodičima, utvrđivanje uzroka bolesti itd. Neovisno o tome za što odlučimo upotrijebiti ovu tehniku, pored izvršavanja našeg zadatka također razvijamo sposobnosti intelekta, imaginacije, intuicije i volje. Konstantna praksa ove metode unapređuje psihičke sposobnosti percepcije i duhovne receptivnosti (Regardie, 1999).

Regardie (Regardie, 1999) predlaže slijedeću metodu za skrajing (tj. skrajing u viziji duha). Simbol koji predstavlja objekt našeg studija se naslika na komad papira. Magičar gleda u njega neko vrijeme dok se simbol ne može jasno vidjeti čak i nakon što on zatvori oči. Sada se simbol vidi u suprotnoj boji (refleksni optički efekt). Fizički vid se mijenja u astralni i simbol se čini kao prozor koji vodi u drugi svijet. Zadržava svoj oblik ali boje postaju prozirne, kao da se gleda kroz staklo. Magičar se nalazi u pejzažu ili u prostoru koji je bio reflektiran u sliku simbola a stvari se čine obrnutima, kao da ih gledamo u zrcalu. Objekti i bića koji su u vezi



sa temom magičarevog proučavanja se pojavljuju i scena nastavlja rasti i razvijati se. Kada je magičar spreman napustiti ovaj prostor, on ga mentalno raspršuje.

Za vrijeme putovanja u viziji duha magičar također samog sebe projicira u taj prostor i nije samo promatrač. Ponovno upotrebljavajući simbol kojeg je naslikao magičar ga mentalno povećava dok ne počne sličiti vratima. Kada je spreman za to, on samog sebe astralno projicira kroz sliku, tj. astralno prolazi kroz nju (Regardie, 1999).

John Dee i Edward Kelley, čija imena i čiji rad su bez sumnje svima poznati, su upotrebljavali skrajning u svom radu. Njihovi enohijanski rituali su provodili dvoje ljudi, Magičar i Skrajner. Magičar je recitirao invokacije, zahtijevajući od anđela da se pojave u kristalnoj kugli. Zadatak Skrajnera je bio da gleda u kristalnu kuglu i izvještavati o svojim vizijama (Dee-ova kristalna kugla je bila relativno mala, 2 inča u promjeru). Tada Magičar zapisuje vizije onim redom kojim se odvijaju (Dee, 2009).

Jedna od osnovnih skrajning vježbi koju provodi Zlatna Zora je sigurno Tattwa vizija. Tattwe su istočnjački simboli pet elemenata. Vizije koje se dobiju primjenom ove metode prikazuju sile elemenata u osnovnim crtama i stoga se metoda primjenjuje kako bi pripremila učenika za magiju elemenata jer na taj način oni dobivaju dublje razumijevanje pet elemenata (King i Skinner, 2000).

Iz navedenog se može zaključiti da se skrajning može upotrijebiti za više svrha. Sva oruđa koja se upotrebljavaju kao pomoć pri skrajningu, kao posude s vodom ili kristalne kugle su samo pomoćna oruđa za magičara koji ipak sam obavlja posao. Njegov rad se svodi na koncentraciju, moć volje i sposobnost vidovitosti, što su sve preduvjeti za bilo magijski rad bilo koje vrste i nužna oruđa za samorazvoj i rast.

Kao što su Francis King i Stephen Skinner primijetili (King i Skinner, 2000), čitanje o pet elemenata nam može dati znanje, koje se produbljuje upotrebom skrajninga, jer nam ova metoda nudi iskustvo. Regardie, u svojoj knjizi "A Garden of Pomegranates" (Regardie, 1999) opisuje tehnike skrajninga koje su potrebne za putovanje po Drvu Životu i kako bi magičar iskusio Sefirote i puteve koji ih međusobno povezuju a ne samo čitao o njima. Iako možda usporedba nije potpuno prikladna, dok je temeljni princip isti, mogu navesti usporedbu sa čitanjem o Eiffelovom tornju i stvarnom posjetom tornju. Nakon čitanja o tornju možemo citirati autora koji je pisao o njemu i opisati njegovo iskustvo. Naš doživljaj tornja može biti posve drugačiji ali on je naš doživljaj i naše viđenje tornja. Možemo se sjetiti različitih stvari i različite stvari su nas se mogle dojmiti ali bi bili u mogućnosti izvlačiti informacije iz našeg iskustva dok opisujemo toranj.

Jedan od važnih principa koji možda nije dovoljno istaknut od strane magičara koji prakticiraju skrajning je da se ne ulazi u prostor iza astralnih vrata sa nekakvim očekivanjem. Ponekad može biti i od pomoći da ne znamo puno o objektu našeg studija, jednostavno zato što naše znanje može biti projicirano na prostor iza vrata i stoga djelovati kao vrsta jeke, blokirajući astralne slike ili stvarajući u nekim slučajevima i potpuno prazni prostor. S druge strane možemo sa snagom volje ukloniti sve prepreke, uključujući i ovu "projekciju znanja". Magičar bi trebao ući u prostor iza astralnih vrata bez očekivanja i dopustiti da se prostor izgradi pred njegovim astralnim očima. Kao što je Regardie u svojoj knjizi "Golden Dawn" primijetio (Regardie, 2005), moramo biti spremni da primimo utiske, forme, slike i zvukove kao živopisne "misaone oblike", što je termin za sve ono što vidimo, osjećamo i čujemo, sve u jednom.

Dok je istina da je vježbom moguće razviti koncentraciju do te razine da se svjesnost fizičkog okruženja kratkotrajno izgubi (također zvano "punom astralnom projekcijom"), tako nešto je izvan dohvata većini. Međutim postizanje pune astralne projekcije se također smatra bespotrebni jer se jednaki efekt može postići umjerenom moći koncentracije dok svjesnost o fizičkom okruženju još postoji (Knight, 1978).

Rezultirajuće vizije se sastoje iz simbola, objekata, pejzaža i često interakcije sa bićima koja egzistiraju na astralnoj ravnini. Dok Regardie predlaže (Regardie, 1999) da bi magičar trebao provjeriti izjave bića s kojima je bio u interakciji, ja osobno smatram da nije teško za osobu koja prakticira skrajning da odmah odvoji laž od istine. Moje je mišljenje da se vizije koje magičar prima primjenom ove metode odvijaju na tri razine. Prva: riječi, simboli, objekti i scene, koji se čine kao da ih gledamo i slušamo na televizijskom ekranu. Druga: "misaoni oblici", tj. osjećaj koji imamo kada uđemo u prostor u kojem se nešto neugodno dogodilo. Slike, zvukovi i osjećaji, sve u jednom. Treća: znanje koje primamo direktno, tj. koje postaje dio nas u jednom djeliću sekunde. U nekim slučajevima znanje primljeno na taj način se čini potpuno apstraktnim, tj. ne možemo objasniti logički kako smo došli do njega niti možemo navesti neke činjenice. No osoba koja je primila znanje na takav način ne sumnja u njegovu istinitost, što je jedna od karakteristika koja nam može pomoći odvojiti istinu od fantazije.

U vezi sa zadnjom kategorijom koju sam opisala, dodala bih primjer iz mog vlastitog Rada. 2012 sam počela osjećati neobične simptome kao ekstremnu pospanost (do mjere da sam zaspala u uredu), slabost (koju sam prvo primjetila za vrijeme treninga i nisam mogla objasniti što nije u redu) i maglovit vid (što je bilo neobično zato što mi je rečeno da imam odličan vid). Nakon par tjedana pokušavanja shvatiti što se događa i čitajući medicinske članke, okrenula sam se skrajningu. Trebalo mi je više sesija kako



bih konačno shvatila u čemu je problem. Do tad je prostor iza astralnih vrata bio blijed i bez detalja. No tijekom moje zadnje sesije sam ugledala posudu sa vodom u svojoj viziji. Jedan od simptoma koji me mučio je bila nemogućnost koncentracije i posuda sa svježom, hladnom vodom mi se činila kao dobar početak. Dok sam u svojoj astralnoj formi gledala u vodu osjetila sam odjednom kako me prožima shvaćanje. U tom trenutku mi se činilo kao da sam skinula veo sa prekrasne slike, koja je bila tamo čitavo vrijeme a ja ju jednostavno nisam primijećivala. Nakon mog rada sam se osjećala razočaranom i iznenađenom da mi tako nešto kao uzrok nije palo na pamet. Ispalo je da sam jela previše tunjevine i da sam dobila lakši slučaj trovanja živom. Nakon što sam potpuno prestala jesti ribu i prebacila se na druge izvore proteina na par tjedana simptomi su potpuno nestali. Činjenica ostaje da nisam imala nikakvu logičku osnovu za znanje koje sam

dobila i da nisam mogla objasniti kako znam u čemu je problem. No ništa u meni nije sumnjalo u njegovu istinitost.

Puno knjiga je napisano o tehnici skrajinga koje su svima dostupne. Mnogo ezoternih škola ovu metodu upotrebljavaju ne samo kao oruđe za sakupljanje znanja nego i kako bi poboljšali moć koncentracije. Dok se metoda može primijeniti upotrebom kristalnih kugli, sesija koju sam ja opisala je izvršena bez ikakvih pomagala. Svaka osoba koja se želi baviti ovom tehnikom bi trebala naći način koji joj odgovara. Postoje li nedostaci ove tehnike? Svako magično oruđe se može okrenuti protiv nas ako ga ne upotrebljavamo mudro i za potrebe našeg duhovnog rasta a ne kako bi zadovoljili našu znatiželju.

Sr.M.K.T. L."Hermes"





# KRATKO HERMENAUTIČKO PUTOVANJE KROZ SIMBOLIZAM STEPENA VITEZOVA RUŽE I KRSTA



Poznato je da je osnov celog masonskog sistema dat u prva tri stepena, koji se zovu Plava Loža i da iznad ta tri stepena u regularnoj masoneriji postoji još 30 stepeni takozvane Crvene Lože što čitav sistem proširuje na čitavih 33 stepeni. Ezoterična masonerija takodje uključuje ta 33 stepena, no da ne idemo sad u čitavu strukturu stepena ezoterične masonerije koji idu iznad tih 33 stepeni zadržićemo se, u kontekstu nastavaka eksperimenta opisanog u prethodnom tekstu, na onome što je interesantno, a vezano je za jedan od stepeni u toj šemi. Konkretno za 18. stepen

koji pripada grupi stepenova, od 14. do 18. koji se nazivaju takozvanim rozenkrojcerskim stepenima. Pomenuti 18. stepen na koga ćemo se koncentrisati zove se inače Vitez Ružinog Krsta.

Ako izuzmemo masonske legende, koje kao takve nisu validan istorijski argument, meni nije poznato da postoji i jedan jedini dokaz da je taj stepen direktno, u smislu sukcesije, povezan sa originalnim rozenkrojcerima. Priča o rozenkrojcerima počinje početkom sedamnestog veka kada je Johann Valentin Andreae



objavio osnovne rozenkrojcerske tekstove *Famu Fraternitatis Hemijsko venčanje Kristijana Rozenkrojca*. Kod nas je to objedinjeno i objavljeno u knjizi pod nazivom *Alhemijsko venčanje Kristijana Rozenkrojca* (Paidela, 2002) u izvanrednom prevodu Milice Krković. Ne postoje podaci o bilo kakvoj rozenkrojcerskoj organizaciji pre pojave tih spisa, mada postoje naznake da je sam simbol Ruže i Krsta bio poznat i pre toga, među templarima u Portugalu, kao i u Paracelzusovim spisima. No, to još uvek nije jasno objašnjeno na šta se odnosio tako da je ono što izvesno znamo to da 1710. Samuel Richter, pod pseudonomimom Sincerus Renatus, objavljuje delo o pripremanju kamena filozofa na način *Bratstva Zlatnog i Ružinog krsta*. Istoimeno bratstvo je i osnovano početkom osamnestog veka u Pragu, sa hijerarhijskim stepenima i velikim naglaskom na alhemijsku praksu. Legenda koja je pratila to društvo je pričala priču o tome kako je rozenkrojcerski Red osnovao Ormus i da je nakon mnogo vremena Red prešao u Škotsku gde je bio pozbat pod imenom Graditelji Istoka, nakon čega iščezava i ponovo se pojavljuje pod imenom slobodno zidarstvo. I to je najverovatnije onaj momenat kada se slobodno zidarstvo počinje vezivati za rozenkrojcere odakle i potiče mit da su baš oni osnovali slobodne zidare kao svoj spoljni krug misterija i da jedino oni znaju "pravu tajnu slobodnog zidarstva". U narednom prirodu ta organizacija se infiltrirala u neke masonske Lože i vršen je bezuspešan pokušaj da se svi masoni privole da postanu rozenkrojceri.

Ta organizacija koja po svemu sudeći nije dugo postojala je ostavila očigledno veliki uticaj na kasnija inicijacijska društva.



Baron Louis Henri Théodore Tschoudy

Otprilike kada je došlo do povezivanja rozenkrojčera i masonerije koje kako smo malopre videli dolazi preko *Bratstva Zlatnog i Ružinog krsta* i to negde oko 1777. godine kada je nastalo *Bratstvo Zlatnog i Ružinog krsta starog sistema* u vidu obreda koji je imao devet viših stepenova strogo masonski ustrojenih što je verovatno i dovelo da postane interesantan za masone, švajcarski baron Theodore-Henry de Tschoudy razvio je svoj skup viših stepena koje je nazvao *Vitezovi Ruže i Krsta* i koji su postali deo *Škotskog obreda* kakav poznajemo i danas.

Dakle iako su postojale pobočne veze teško da su takozvani rozenkrojcerski stepeni, iako njima inspirisani, imali ikakve veze sa pravim rozenkrojcerima i možda ih je bolje smatrati alhemijskim stepenima.

Centralni motiv 18. stepena je pelikan koji kljuca svoje grudi i vlastitom krvlju hrani svoje mlade. To je eksplicitno alhemijski motiv budući da alhemijski simbolizam poznaje nekoliko ptica, crnu vranu, belog labuda, pauna, pelikana i feniksa kao obeležja odgovarajućih faza alhemijskog procesa. Pelikana i feniksa su, po nekima, alhemičari preuzeli iz hrišćanske ikonografije. To su bili nekada česti simboli, poznata su recimo dva portreta Kraljice Elizabeth I na kojima je prikazana sa medaljonima na kojima su baš pelikan i feniks. Poznati alhemičar John Dee i ona su bili povezani, tako da možemo da pretpostavimo moguću alhemijski uticaj na njen izbor nakita. Takodje verovatno je da je to bilo veoma u skladu sa hrišćanskom simbolikom po kojoj je pelikan bio drevni simbol za Crkvu, što je u velikoj meri bilo zasnovano na Psalmu 102.



Portreti Elisabeth I na kojima je prikazana sa medaljonima na kojima su pelikan i feniks





Detalji medaljona na kojima se vide pelikan, desno i feniks, levo

Toma Akvinski je docnije koristio pelikana kao simbol za Hrista kada je ispevao "O voljeni pelinaku, O Isuse Gospode, Nečist sam, Očisti me u krvi svojoj..."

Feniks je takodje hrišćanski simbol, a prvi ga je kao metaforu za Hristovo uskrsnuće upotrebio Sveti Kliment. Sasvim sigurno da su alhemičari bili u velikoj meri nadahnuti hrišćanstvom. Michael Maier, koji je koristio u opisu svojih alhemijskih aktivnosti pomenute ptice kao metafore za faze alhemijskog rada, svoje radove je na primer uskladjivao sa datumima vezanim za Hristov život, da bi sve kulminiralo i završavalo se na Uskrs.

No pored tih hrišćanskih uticaja, koji su neosporni i ne mogu se ni minimizovati ni negirati, nije zgoreg razmotriti i neke druge moguće izvore i veze. Tako je recimo Herodot je 5 vekova pre Hrista opisao feniksa na osnovu onoga što je čuo od sveštenika iz Heliopolisam tako da nije neopravdano tražiti njegovo poreklo u Drevnom Egiptu gde je postojala Benu ptica. Timothy Hogan u svojoj knjizi *Alchemical Keys to Masonic Ritual* (samostalno izdanje, deembar 2007) navodi da postoje dve teorije o poreklu reči Majstora Masona. Po drugoj, nama interesantnijoj, njeno poreklo je u egipatskom izrazu *Maat Ben*. Maat je bila Boginja Istine, a Ben, što je i reč u korenu imena benu ptice, imala je dva značenja, svetlost i kamen. Tako bi benu ptica značila i „istina svetlosti“ i „istina kamena“.



Benu ptica

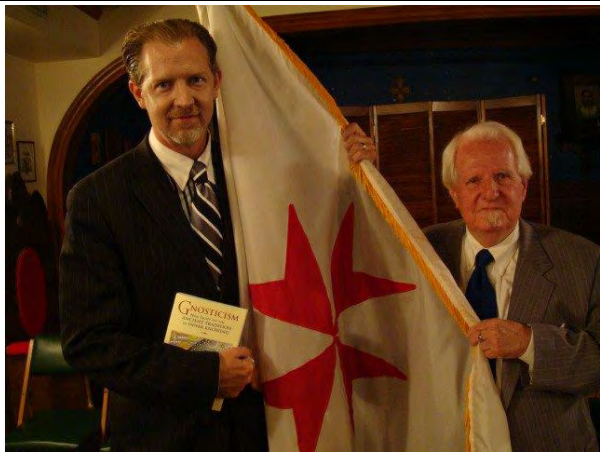
Istovremeno kad se reč ben, što su Egipćani voleli da rade da povežu neka značenja, izgovori naopačke dobije se reč neb koja je

imala značenje zlato. Ono to se može dodati tome što piše Timothy Hogan u svojoj knjizi je i to da feniks dolazi od reči je fene značenja tamno crveno/purpurno što je i boja koja se vezivala za kamen filozofa. Takodje to je i poreklo imena Feničana koji su bili poznati po upotrebi te boje.

Ono što je naročito zanimljivo u pomenutoj knjizi je to što se pominje poreklo reči ruža koje dolazi od grčke reči koja znači rosa što bi igrom reči značenje izraza ružokrstaštvo pretvorilo u „posudu za rosu“ što celu priču povezuje sa Svetim Gralom. Meni izuzetno lično veoma zanimljivo u kontekstu Arkanum Arkanoruma koji je radjen na najvišim stepenima Memfisa i Mizraima i predstavljao je mistično povlačenje u trajanju od 40 dana tokom kojeg rosa kao pojam ima sasvim specifično značenje što je neka sasvim druga tema, U svakom slučaju koga interesuje alhemijski simbolizam u masonskim ritualima toplo preporučujem pomenutu knjigu.







*Timothy Hogan i Dr. Stephan A. Hoeller*

Relativno skoro je neko koga potpisnik ovog teksta smatra inkarniranim adeptom sažeo suštinu misterije Ruže i Krsta u dve kratke rečenice koje glase „Majka pelikan koja razdire svoje grudi kako bi nahranila svoje mlade vlastitom krvlju podaruje im svoju vlastitu životnu silu. Ona tako postaje ponovo rodjeni pobjednički feniks.“

Kako smo videli pelikan koji vlastitom krvlju hrani svoje mlade je centralni motiv 18. stepena, dok feniks može da se poveže sa samim završetkom ciklusa inicijacija u *Škotskom Obredu*. Doduše, misterija je masonska medalja iz Turina, iz Napoleonovog vremena, na kojoj su Drvo života na jednoj strani, a na drugoj feniks kao simbol 18. stepena *Viteza Ruže i Krsta*. Bez daljih informacija o tome tretirajmo to samo kao kuriozitet.



*Masonska medalja sa feniksom kao simbolom 18. stepena Viteza Ruže i Krsta*

Razmotrimo sad jedan drugi aspekt ovog stepena. A to je da kandidata kroz inicijaciju u stvari vodi Arhandjeo Rafael i to zahteva jednu podužu digresiju o prirodi Andjela i Arhandjela.

Arhandeli su deo Andeoske hijerarhije. Anđeli se smatraju za "glasnike", a sama reč Andeo dolazi od grčke reči *angelos* (glasnik). Odgovarajuća hebrejska reč istog značenja jeste *mal'ach*. Po nekima ideja o anđelima je u judaizam došla iz zoroastrizma. Hijerarhija anđela kakvu danas znamo se zasniva na Nebeskoj hijerarhiji koju je napisao Dionizije Aeropagit koji je oslanjajući se najviše na Poslanice Efescima i Kološanima, podelio Anđele u tri trijade, od kojih svaka ima po tri Reda odnosno Hora. Sličnu podelu posle njega je prihvatio i Sveti Toma u svom delu *Summa Theologica*. Ta bi podela izgledala na sledeći način:

### Prva hijerarhija:

Serafimi (imaju tri para krila plamteći crvene boje na kojima je mnogo očiju). Jedan par im koristi za let, drugi za pokrivanje nogu, a treći da zaklone lice jer su najbliže Bogu. Serafimi u momentu sagorevaju sve što odvaja čoveka od Boga.

Kerubimi (imaju dva para krila nebesko tamno plave boje; stoje blizu Božijeg prestola). Prosvetljuju dušu i ujedinjuju je sa Božanskom Mudrošću.

Anđeli Prestola (nemaju antropomorfni oblik, već se prikazuju kao plamteći točkovi sa krilima na kojima stoji Nebeski presto). Oni uzdižu dušu i utemeljuju je u službi Božanskom.

### Druga hijerarhija:

Anđeli Gospodstva (od Kyriotetes; nose oklop u krunu, u ruci drže drže žezlo jabuku). Od njih dolazi poredak i pravda.

Anđeli Moći (smatra se da obično drže knjigu). Od njih dolazi milosrđe i odvažnost.

Anđeli Vlasti (imaju krunu i žezlo). Pomažu ljudima da raskinu sa silinama koje ih vuku ka ovozemaljskim stvarima.

### Treća hijerarhija:

Anđeli Poglavarstava (obučeni su u liturgijske odežde, a u ruci drže ljljan). Oni pomažu ljudima da se okrenu ka službi božanskom, umesto ka ovozemaljskom.

Arhandeli. Oni uče dušu da se osposobi da uči o sebi i o duhovnim stvarima.

"Obični" Anđeli. Oni služe ljudima i pročišćavaju i uzdižu stvari koje se tiču Prirode.

Po ovoj podeli može izgledati kao da je Rafael anđeli niskog ranga, No, uvid u spisak imena anđela koji se navode pod, recimo,



imenima Serafima pokazuje da se tu nalaze Mihael i Uriel, dok se među Kerubimima nalaze, recimo Rafael i Gabriel. Zato ne treba odbaciti ni mišljenje onih koji su smatrali da konkretni Arhanđeli koji se sreću u mističnoj literaturi, u nekim slučajevima uopšte nisu smatrani kao Red anđela, već da je to bila titula, recimo nešto kao vojni čin, za izuzetno važne anđele.

Po jevrejskoj tradiciji Arhanđeo Rafael je jedan od sedam Arhanđela koji Bogu prenose ljudske molitve. Po jednom spisu on je među tih sedam Arhanđela po rangu odmah iza Mihaila, po drugim izvorima je treći, jer je ispred njega Gabriel. U listi planetarnih Anđela jevrejskog kalendara Rafael odgovara Suncu i nedelji. U spisima jevrejskog misticizma sreće se tvrdnja da Rafael, zajedno sa Mihailom, Gabrielom i Urielom, vodi ljudske duše iz tame ka Bogu.

Rafael na grudima ima tablu na kojoj je ispisano Božije ime. Samo ime Rafael znači "Bog leči" i shodno tome smatralo se da je Rafael Arhanđeo povezan sa isceljivanjem rana i bolesti. Lečio je čak i slepilo i zbog svojih isceliteljskih moći predstavljan je čak i kao zmija (po Origenu). Nadvladao je Ašmodeja, kao i samog Azazela kojeg je bacio u jamu. Zajedno sa Rafaelom i Gabrielom lečio je Abrahama. Sa usponom Hrišćanstva Rafael je zadržao svoju "popularnost" i bio je čest na raznim amuletima.



*Andrea del Sarto - Arhanđeo Rafael sa Tobijom, Svetim Leonardom i donatorom Leonardom di Lorenzo Morellim*

Smatralo se da Rafael može da preuzme bilo koje obličje koje želi. Numerička vrednost Rafaelovog imena napisanog ne hebrejskom

je 311. To je brojčano identično grčkoj reči Helios (Sunce, ali ima i značenje "istok").

Rafael je narocito angažovan na isceljenju naroda i na inspirisanju ljudi, koji pripadaju tim narodima, da slede vrednost zajedništva, saosećanja i saradnje. Imajući u vidu tu činjenicu zanimljivo je mesto gde se Arhanđeo Rafael nalazi u odnosu na šemu drveta života. Naime, po doktrini prezentovanoj recimo u učenju *Zlatne zore* Arhanđeo Rafael prebiva u svetu Briaha, a pozicija na Drvetu Života je centar Srednjeg stuba, konkretno područje Tifareta, iako se obično umesto da se pomene Tifaret kaže da Rafael stoji u Rahamimu. Rahamim je duhovno stanje, kabalisti bi možda čak rekli jedna od moći duše ili čak bismo mogli reći dar, povezano sa sefirom Tifaret, svojevrsno balansiranje, tačnije sinteza, ahave i jire, dve opozitne tendencije. Žudnje da se "da" i sa druge strane da se "zadrži". Prva je bezpogovorno poverljiva prema svom okruženju i za nju su svi kojima se može dati vredni da im se nešto pruži. Druga je potpuno sumnjičava i za nju su svi bezvredni. Rahamim je između ta dva stupa strogog prosuđivanja i beskrajnje milosti. Iako može izgledati da je Ahava, kao Ljubav heseda, nešto količinski veće, a i jeste, Rahamim je vrednosno važniji. Iz te pozicije neko se stvarno i nesebično daje drugima, dok se istovremeno ti drugi osećaju kao deo vlastitog proširenog bića. Za kabaliste kroz ovo stanje je stalno jačala svest o Božijoj milosti kojom se ljudi izbavljaju iz "egzila".

Rahamim je, tako, istinska empatija i prodiranje u suštinu stvari i otkrivanje njihove vrednosti. Prepoznavanjem onoga vrednog u drugima osećanje njih kao dela sebe. Rafael tako sa ostalim Saosećajnim prebiva u Tifaretu.

Rekli smo već da su stepeni od 14. do 18. inspirisani rozenkrojcerskom doktrinom. Dodajmo na to da ne bi trebalo isključiti i mogućnost da je postojala posebna povezanost rozenkrojcera i Arhanđela Rafaela. Po nekima je čak i skraćeni način pisanja Bratstva, konkretno R+ , bila oznaka njegovog imena. Takodje videli smo i da je i samo ime Rafaela povezano sa njegovom primarnom funkcijom, a to je isceljivanje. Originalni rozenkrojceri su u stvari imali prvenstveno jedan jedini zadatak kao najbitniji, da putuju po svetu i da leče besplatno. Da li je to i zadatak i masona, regularnog ili neregularnog uopšte sad nije reč o tome, 18. stepena? U suštini ne, od *Viteza Ruže i Krsta* se ne očekuje da recimo upiše studuje homeopatije, koja je inače bila omiljena medicinska disciplina mnogih okultnih majstora u prošlosti, i da postane lekar. U striktno tehničkom smislu „isceliti nekoga“ u masoneriji se odnosi na proces validiranja nekoga, što bi značilo da ako je neko dobio stepene od nekoga ko nije imao autoritet za to, ili u neregularnoj masoneriji, njegovo primanje u regularnu masoneriju znači i njegovo „isceljenje“. Na sad priču moramo da malo proširimo u prošlost do renesansnih vremena i vidimo kakve je stavove imao Giordano Bruno.





*Statua Giordana Bruna podignuta na mestu gde je pogubljen*

On je naime bio mišljenja da hermetista ima tri načina ispoljavanja, kao lekar, kao sveštenik i kao magus. Prvi isceljuje rane, drugi prenosi Zakon, a treći učestvuje u kreaciji. U neku ruku možemo da podelimo i tri etape duhovnog Puta u skladu sa navedene tri kategorije. A u ovom slučaju prvo se moramo pročititi jer se vino ne sipa u prljave čaše.

Regularna masonerija koja se bazira najpre na filantropskom radu i pomoći svima kojima je to potrebno neovisno o rasi, polu, religiji i sl, a potom i na ohrabrivanju da se njeni članovi što bolje upoznaju sa simbolizmom i moralnim lekcijama koje inicijacije nose i primene ih u praksi, se može tretirati prvenstveno kao sistem moralnih inicijacija.

Pri tome želeo bih da naglasim da se moji stavovi i moja lična tumačenja odnose prvenstveno na ezoteričnu masoneriju. Još od vremena Eliphasa Levija koji je ušao u masoneriju, pokušao da im objasni gde misli da oni greše i kad njegove ideje nisu prošle više se nije pojavio u Loži, mnogo njih je želelo da reformišu regularnu masoneriju i prilagode je svojim idejama i potrebama. Jedan od njih, verovatno i najzaslužniji za „popularnost“ ezoterične masonerije zapravo bio je C. W. Leadbeater, jedan od vodećih teozofa svog vremena i biskup Liberalne katoličke crkve.



THE V. EARL, ESC. C. W. LEADBEATER, BP

Blagodeti interneta su takve da se knjige koje nisu više pod autorskim pravima mogu naći besplatno na njemu, tako je i njegova knjiga *The Hidden Life in Freemasonry*, a koja se bavi ezoteričnim tumačenjem slobodnog zidarstva, u celini dostupna za besplatno čitanje.



*James Ingall Wedgwood*

Njegovi stavovi jesu zanimljivi i vredni za čitanje, nekad deluju održivo, a nekad polemično i moje duboko uverenje je da bi i ova knjiga, kao i njegova knjiga o hrišćanskim sakramentima, trebalo





da budu prevedene i objavljene i kod nas. Ali istovremeno neophodno je da ih prati i napomena da uprkos što u toj knjizi, kao i ispod priložene fotografije, piše da je on bio 33° on zapravo po onome što je poznato nikad nije primljen u regularno slobodno zidarstvo već ga je u neregularnu masoneriju primio James Ingall Wedgewood, a kojeg su pak primili u Memfis Mizraim John Yarker, a u martinizam Theodor Reuss. Leadbiterovo pisanje o masoneriji je veoma ponekad bilo pogrešno tumačeno i korišteno od strane nosilaca anti-masonske kampanje da ga u svojim napadima na masone predstave kao eksperta za masoneriju i nosioca 33° što nije odgovaralo činjeničnom stanju. Zato sam mišljenja da nikad nije dovoljno naglašavati da ezoterična masonerija i regularna nisu ista stvar i da ezoterična masonerija ne pravi masone niti da pretenduje na ono što se naziva regularnošću, odnosno da ne zadire u jurisdikcije regularnih obedijencija.

Sa druge strane ni jedna inicijacija u regularnoj masoneriji nije u punom smislu Inicijacija već su pre u pitanju moralni rituali integracije u bratstvo. Za razliku od nje ezoterična masonerija se na sistem moralnih instrukcija dobijenih na inicijacijama nadovezuje doktrinom koja se bavi ponovnim sticanjem izgubljenih vrlina i moći koje je čovek imao pre Pada i koja se zove *moralna regeneracija*. U *Memfis Mizraimu*, što nije nešto što se danas sreće u svim manifestacijama ovog Obreda, to kulminira u *Arcanum Arcanorumu* što je kondenzovan oblik, u vidu mističnog povlačenja od sveta u trajanju od 40 dana, teurgijske prakse koja je postojala u nemačkom *Gold und R.C.*

Sama inicijacija u masonskom smislu znači „izlazak iz tame na svetlost“ i tokom inicijacije neko simbolično prima svetlost. Tačnije rečeno prvo prima male svetlosti, koje simbolizuju sunce, mesec i Majstor, a zatim i velike koje su simbolisane šestarom, uglomerom i Knjigom svetog zakona. Misterija masonerije je misterija svetlosti. Na istoku linija Gurua koja ide do prvobitnog božanskog suspenduje ego. Na zapadu je to svetlost koja se u nekom budi i raste i pojede naše slabosti i naš ego. U *Memfis Mizraimu* postoji jedan pobočni Red, karakterističan za liniju o kojoj ja ovde pričam i čije postojanje nije preterano poznato većini inicijata *Memfisa i Mizraima*, a koji se sastoji od tri stepena Svetac zaštitnik mu je Sveti Grigorije Palama, a praksa mu je zasnovana na isihazmu što i ne čudi ako se zna da je pokretač reda inače zaredjen za djakona u ruskoj pravoslavnoj crkvi. Red je u potpunosti posvećen isceljenju koje se dešava tako što neko doživi mistično iskustvo, identično iskustvu „tavorske svetlosti“, koja je inače i okosnica pravoslavne duhovnosti. Kad neko može da sam ima takvo iskustvo i isceli sebe onda on može takvo iskustvo i da izzove kod kod onog koga leči tako da tog nekog svetlo onda isceljuje iznutra. Red sadrži dosta elemenata martinizma i čak Kardekovog spiritizma, a radi se u lavirintima poput onih koji su ostali sačuvani na podovima srednjovekovnih katedrala i koje su hrišćani koristili za hodajuće meditacije koje su bile supstitucija za stvarni odlazak

na hodočašće u Jerusalem, sve skupa sa 33 zaustavljanja korespondentnim 33 godine Hristovog života. Taj Red je u bio razlog zašto sam počeo da pišem, jer mi je bio izuzetno zanimljiv, ali mi je taj tekst i dalje pretežak i zato pišem o svemu drugome dok ne uspem da napišem to tako da budem zadovoljan.



Iscljenje u simboličnoj masoneriji, kako u smislu regularne tako i u smislu one koja je priprema za reintegraciju u ezoteričnoj, ne ide tako ekstremno. „Šta je više božansko od masonskog morala“ piše u lekciji o 18. stepenu u izvanrednoj knjizi Allen T Greenfielda *The Compleat Rite of Memphis* (Luxor Press Inc, oktobar 1998).

I to je suština stvari, jer je 18. stepen je jedan od najbitnijih budući daje glavnu pouku za život, a to su tri teološke vrline (ljubav, vera i nada), koje uvek prate i četiri kardinalne (razboritost, umerenost, pravедnost i hrabrost) drevnih Grka.

Ljubav, vera i nada su tri teološke vrline koje potiču iz *Prve poslanice Korinćanima* Svetog Pavla. „A sad ostaje vera, nada, ljubav, ovo troje; ali je ljubav najveća među njima.“ Bez ulaženja u teološke interpretacije, niti je mesto niti se osećam sposoban za tako nešto mogu samo uputiti na knjigu *Vera, ljubav i nada u izdanju Pravoslavne narodne hrišćanske zajednice i Crkvene opštine Krnjevo* iz 1996. gde su skupljeni različiti pravoslavni tekstovi na tu temu. Sinhronicitet je da sam koristeći za razumevanje te tri vrline primenjene u svrhu potreba ezoteričnog slobodnog zidarstva tu knjigu objavljene u ediciji koja se zove *Pisari i nelmari*. Takodje, prva stvar koja mi je privukla pažnju kada sam otvorio knjigu, nasumično, bilo je poglavlje koje je napisao jeromonah Atanasije Jevtić, a koje je imalo podnaslov *Dogma i moral u pravoslavlju*.



Inicijacija je poput sadjenja semena u uređenu oranicu. Da li će seme nići i kako će se biljka razvijati zavisi od toga koliko ćemo seme zalivati i ostvariti sve ostale uslove da ono proklija i biljka nikne. Moje omiljeno pitanje u raznim pričama inicijacijske prirode je uvek bilo "a šta posle inicijacije?" Pošto smo shvatili nakon prošlog eksperimenta sa meditacijama i našim malim ritualima vezanim za simboliku stepena da se u okviru simbolične masonerije više baziramo na način kako treba živeti da bi se inicijacija pravilno razvijala odlučili smo da nadjemo najbolji način da se time pozabavimo. Lično sam protiv uvodjenja sujeverja budući da je masonerija institucija koja je protiv i tiranije i pomenute društvene pojave. Ali istovremeno najpre mi ovde govorimo o ezoteričnoj masoneriji, a ezoterija podrazumeva i neke neobične i umu izmičuće propratne momente. A potom i sam sam prilično kondicioniran u nekim drugim pričama koje su u velikoj meri arhaične, da pratim znamenja i neobične pojave koje se dešavaju. Pre nešto manje od deset godina moj prijatelj, sjajan mladi čovek, preveo je *Pravila rozenkrojčera* iz knjige *The Principles of the Yoga Philosophy of the Rosicrucians and Alchemists* (Kessinger Publishing, decembar 2005) Franza Hartmanna. Prevodilac se, što je još jedan sinhronicitet, zvao Kristijan. Dao mi je prevod i onda sam ja taj prevod jednostavno izgubio. On nije imao kopiju i oprostio sam se od prevoda. Kad smo krenuli da tražimo najbolji način kako najbolje upotrebiti to što je dobijeno na inicijaciji prevod mi je jednostavno pao u ruke i sve te godine je bio na dohvata ruke i izmicao mom traženju, u fascikli koju sam nebrojenu puta otvarao i prevideo papire sakrivene ispod drugog prevoda. Budući da su u pitanju pravila za ponašanje koje vodi ka otvaranju Vrata Hrama, to je za mene bio znak i zato sam odlučio da ih uvrstim u ovaj tekst.

## **PRAVILA ROZENKROJCERA**

### **1. Volite Boga iznad svega.**

"Voleti Boga" znači voleti mudrost i istinu. Jedino kako možemo voleti Boga je ako poštujemo Sveti zakon. Da bismo bili u stanju da svesno i poslušno pratimo taj zakon moramo imati znanje o istom. Takvo znanje se jedino stiče radom.

### **2. Posvetite vreme zarad svog duhovnog napretka.**

Kao što Sunce u svojoj nepomičnosti na nebu šalje svetlost na zemlju, obasjava čiste i nečiste i prosvetljava čak i najmanje trunke materije sa svojom svetlošću, tako i duša čovekova može da šalje svoje mentalne zrake da bi dobila znanje o svim zemaljskim stvarima. Mada ne treba da duša izgubi svoju svetu samosvesnost i da nestane u predmetima njenog posmatranja.

### **3. Ne budite ni najmanje sebični.**

Duhovno znanje počinje samo onda kada svi osećaji osobenosti nestanu. Kada se iluzija, zbog koje čovek sebe vidi kao biće odvojeno i izolovano od svih ostalih, prekine, tada čovek počinje da shvata njegovo pravo postojanje kao sveobuhvatajuću, univerzalnu i samosvesnu svetu moć.

### **4. Budite umereni, skromni, puni energije i tih.**

Vrata unutrašnjeg hrama se zovu Blagostanje. Nijedna životinja ne može da kroči unutra, samo onaj ko uspravno hoda i koji je svestan svog postojanja kao čovek. Bez energije ništa se ne može postići. I samo u tišini, kada su sve misli i zelje u miru, može Sveta harmonija da se probije do unutrašnjeg uha.

### **5. Naučite poreklo METALA koje sadržite unutar sebe.**

Neznanje je razlog patnje. Ono što je materijalno mora biti razapeto i mora da umre, time ono što je duhovno može da vaskrsne i da živi.

### **6. Pazite se šarlatana i pretvarača.**

Onaj koji tvrdi da poseduje znanje ne zna ništa. Samo onaj kroz kojeg Reč mudrosti govori je mudar.

### **7. Živite u stalnom obožavanju najvećeg dobra.**

Crv traži zadovoljstvo u grozotama i prljavštini, ali slobodan orao širi svoja krila i leti ka suncu.

### **8. Savladajte teoriju pre nego što se okrenete praksi.**

Onaj ko putuje sa poverljivim vodičem bice bezbedniji nego onaj koji odbija da se bogati iskustvom drugih.

### **9. Nastojte milosrdno prema svim drugim.**

Sva bića dele jedan duh. Odvojena su samo iluzijom forme. Onaj koji je milosrdan prema drugoj formi, koja je manifestacija Jedinog Duha, čuva sebe od muke.

### **10. Čitajte stare knjige mudrosti.**

Knjige su nedozrelom umu isto što majčino mleko odojčetu. Mi moramo piti od drugih sve dok ne prikupimo dovoljno snage i iskustva da predjemo do žive fontane unutar nas, i da odatle crpimo vodu istine.

### **11. Pokušajte da shvatite njihovo tajno značenje.**

Ono što je eksterno može se videti eksternim okom, ali ono što je duhovno se može jedino videti očima duha.



Ovo su jedanaest pravila koje bi trebalo da se pridržavaju oni koji hoće da udju u hram Ružinog Krsta. Ali Rozenkrojceri imaju dvanaesto pravilo, Arkanum, u kojem leži velika moć, ali o kojoj nije dozvoljeno govoriti. Taj Arkanum će biti dat onima koji ga zaslužuju, i njegovom pomoći će on naći svetlost u tami, i vodeću ruku kroz lavirint. Arkanum je neizreciv u jeziku smrtnika. Stoga se on **jedino može prenositi od srca ka srcu**. Ne postoji takvo mučenje koje bi ga izvadilo iz usta pravom Rozenkrojceru. Jer čak iako bi on bio voljan da ga otkrije, oni koji nisu zaslužni i vredni neće ga biti u stanju primiti.



*Franz Hartmann*

Franz Hartmann, iako je bio primarno teozof, zanimljiv je zato što je sa Theodorom Reussom i Karl Kellnerom u Nemačkoj sačinjavao „unutrašnji trougao“ *Memfis Mizraima*. Hartman je još pre toga bio u krugu okupljenom oko rozenkrojcerskog mistika Alois Mailändera. Mnogi su ga smatrali istinskom vezom sa autentičnim rozenkrojcerima.

Veoma zanimljiv ogranak *Memfis Mizraima* bio je onaj koji je vodio Rudolf Steiner i koji još uvek postoji u nekim zemljama, mada ne previše javno i bez puno eksponiranja. On je naime od Reussa, koji je 1913. postao i internacionalni poglavar *Memfisa i Mizraima*, dobio da vodi nemačku sekciju Obreda koji je preimenovao u *Memfis službu*. Njegova masonska predavanja su zanimljiva, kod nas ih je objavio *WordFuturis* pod nazivom *Legenda o hramu i Zlatna legenda* i još uvek su dostupna na tržištu.



*Sar Péladanov rozenkrojcerski lamen za L'Ordre Catholique de la Rose-Croix du Temple et du Graal koji je posle Ordo Templi Orientis prisvojio*

Definitivno vredno čitanja, pri čemu Steiner delom tu a delom u drugim svojim delima na čudan način povezuje *Memfis Mizraim* sa rozenkrojcerskim tokom Hirama, koji se po njemu kasnije reinkarnira kao Lazar kojeg je Hrist oživeo, da bi kasnije bio i Kristijan Rozenkrojc lično, koji je potom delovao kao St Germaine koji pak aktivira *Memfis Mizraim* preko Cagliostro. Steiner je stepene *Memfis Mizraima* sa 97 sveo na 10 stepeni što su kasnije preuzeli i Reuss i Crowley. Ovaj potonji je, istini za volju, od strane Reussa izbačen i sve što je kasnije radio kao *Memfis Mizraim*, pri čemu za razliku od Reusa koji je koristio to ime on koristi stalno ime *Ordo Templi Orientis*, samim tim nelegitimno je. Usput, to je primer šta bude kad se odustane od principa i promeni sistem vrednosti koje su osnov masonskog sistema, bez da se naprave sigurnosni mehanizmi da se spreči zloupotreba i samovolja. Bez puno ulaska u detalje nema previše indicija da je to što je ostalo iza njega, a pseudo-masonskog karaktera je, dalo neki pozitivan rezultat kod ljudi koji su prolazili tu školu jer nije cilj da neko ko udje bude još gori nego što je bio nego obratno. Kao ilustracija da je i percepcija drugih bila da su ti ljudi za izbegavanje govori i to da je Stephan A Hoeller svojevremeno bio izdao interni dokument, začudjuće oštar i sa kvalifikujućim rečima koje su po meni prično neuobičajene za takvu vrstu dokumenta, kojim je svojim ljudima sugerisao da nemaju nikakve kontakte sa ljudima iz *Ordo Templi Orientisa*.

Vodeći se time da izvučemo što više od inicijacije i postignemo što bolji kvalitet, odlučili smo da na osnovu onoga što nam je bio





zaključak sa istraživanja stepena od 4. do 14. ne zanemarujući meditacije na stepene, vidimo kako najbolje živeti principe koji su dati kao životne smernice. Kao jedna od boljih lekcija na temu kako živeti u skladu sa tri teološke i četiri kardinalne vrline, a to je i praksa 18. stepena, možemo navesti jednu od lekcija Duc de Palatina napisanu za *Red Plerome*.

Ronald Powell (1916-1977) je ime Richard Jean *Chretien Duc de Palatine* uzeo nakon što mu je Princ Alexander Licastro de la Chastre Grimaldi Lascaris dodelio plemićku titulu potvrđujući tako njegovo postignuć duhovnog plemstva kao *Princa Svetlosti*. U gnostičkog biskupa zaredio ga je Hugh de Willmott Newman, biskup američke katoličke crkve (nezavisne od Rima), a nakon toga je primio i biskupsko zaredjenje u *Liberalnoj katoličkoj crkvi*. Nakon njegove smrti ispostavilo se da je Palatine polagao pravo na neprekinutu liniju nasledja Antioha i povezivao u sebi dvanest linija gnostičkog nasledja. Pored toga Palatine takodje je bio i mason 33. stepena *Škotskog obreda* nakon čega je počeo da ulazi u neregularne masonske redove osmišljene da budu nadogradnja regularnoj masoneriji, kao i u takozvane egipatske obrede tražeći prosvetljenje. Takodje, uspostavljao je kontakt sa raznim u tajnosti delujućim rozenkrojcerskim i martinističkim redovima širom Evrope i Amerike. Na taj način Palatine je kod sebe objedinio linije 21-og iluminirajuće masonskog, rozenkrojcerskog, templarskog i gnostičkog reda uključujući naravno i *Memfis & Mizraim Obred*.

Sve ove obrede je Hugh de Willmott Newman dobio od John Yarkera i preneo ih na Palatina. Palatine 1953. postaje vodja organizacije koja se zvala *Bratstvo Iluminata*, kojoj 1960. godine menja ime najpre u *Bratstvo Plerome*, a potom i u *Red Plerome*. Od 1964. godine sve nabrojane redove i linije uključio je u *Disciplina Arcani*, integralni deo *Reda Plerome*.

Iza sebe je ostavio nekoliko naslednika koji su nastavili njegovu liniju, između ostaloga i gore pomenutog Stephana A Hoellera, verovarno jednu od najistaknutijih ličnosti današnjeg gnosticizma.

Lekcija počinje rečenicom „da bi naučio da voziš auto moraš da ga poznaješ“. Isforsirana finaltropija meni nikad nije bila baš simpatična. Postoji jedna astrološka kombinacija u vedskoj astrologiji za koju se kaže da ko je ima dovoljno je da se samo jednom iskreno pokloni Šivi i da će biti oslobođen. Čim neko zna da nešto može da dobije za to, pitanje je može li da to uradi bez očekivanja da dobije nešto za uzvrat, makar i krajičkom uma kojeg nije ni svestan? Pokušao lično više puta i nisam uspeo da se još uvek iskreno poklonim. Dakle moramo poznavati našu prirodu,

naše slabosti i onda umesto da forsiramo da smo dobri da uklonimo to gde smo slabi. Nije baš uobičajen pristup, ali vodeći se onom poznatom Oscar Wildea da svaki svetac ima prošlost i svaki grešnik budućnost logično nam je bilo da grešnik prvo mora da prestane da bude grešnik, pa tek onda da radi na tome da bude svetac. I da li je sistem delovao? Veoma je delovao po mom mišljenju.

Sestra AsetSah ima odličan talenat, po mom dosadašnjem iskustvu, da bude jako prijemčiva za metafizičke uticaje, što je i bio jedan od razloga da se pusti Univerzum da stvara okolnosti koje će je dovesti u priliku da vidi koji su segmenti koje treba da popravi i preko toga napreduje. Zato sam uzeo papir i olovku, prepisao ključne momente iz lekcije i čekao. U životnim situacijama koje su joj počele da se dešavaju i gde je bila u iskušenjima odreagovala je, bez da sam joj bio rekao koji su slabosti koje su antipodi vrlinama koje taj stepen razvija i neguje, baš kako je trebalo. Stepen podudarnosti onoga što se dešavalo sa spiskom slabosti i preporučenih aktivnosti iz lekcije nakon prekrivenih stavki bio je veći od 50% što je prilično zadovoljavajuće i što je pokazatelj da putovanje ide dobro i da za sada škola daje dobar rezultat. Ono što nismo hteli je da protrči kroz stepene, već da nauči svaku svoju lekciju ma koliko to nekad bilo bolno i neprijatno. I mislio sam da završim onom poznatom Pavlovom iz iste poslanice, a koja se odnosi na to da šta vredi nekom i da andjeski jezik govori ako ljubavi nema. Ali mi deluje previše upotrebljavano, tako da ću završiti lekcijom koja je po meni jedna od najvažnijih pouka koje daje 18. stepen. A to je da ne postoji ljubav bez poštovanja i da nismo veći ni važniji od drugih. I to je baš jedna od stvari koje je spontano i sama Sestra AsetSah spoznala na svoj način i zato ću tekst završiti sledećim citatom jednog velikog mistika i sufi Učitelja:

*"A obavezu prijateljstva ispunjavaš savršeno tek kada sebe smatraš manjim od svoje braće i postavljaš ih iznad sebe.*

*Božji Poslanik kaže: "Nema ničeg dobrog u prijateljstvu sa onim ko te ne poštuje isto onoliko koliko poštuje i sebe. A to je najniži stupanj, da drugog smatraš sebi ravnim. Savršenstvo je, pak, u tome da svog brata staviš na prvo mesto."*

*Al-Gazali* O prijateljstvu i bratstvu u Bogu

*Tau Zostrijan*



# HIJERARHIJA, EZOTERIČNI PRISTUP...



Verujem da je ovo pitanje neobično bitno i da je odgovor koji sledi jedan od ključnih kako bismo pravilno razumeli šta je Memfis Mizraim obred u našem nasledju i shvatanju, kao škola duhovnog razvitka i oslobodjenja, kao gradjevina koja se uzdiže iznad temelja simboličnog Slobodnog Zidarstva, i koja ga ne samo nadograđuje i oplemenjuje, nego ga na izvestan način i transcendirira pa time pokazuje u nešto drugačijem svetlu.

Hijerarhija je jedna od osnovnih karakteristika Slobodnog Zidarstva- ne samo Slobodnog Zidarstva, nego i gotovo svake zajednice ili grupe ljudi sa kojom se srećemo svakodnevno, jedna od osnovnih karakteristika ljudskog društva u celini, a mogli bismo reći, i jedno od osnovnih obeležja čitave prirode- odnosi se svuda oko nas uređuju tako da predstavljaju vidljivi niz onih ili onoga što vodi, i onoga što sledi. Nekada takav odnos izgleda potpuno prirodno, nekada je uređen – pogotovu ako se ograničimo na ljudsko društvo, i ostavimo po strani sve drugo što nas okružuje- dogovorima, ugovorima, običajima, pravilima, zakonima- sve zavisi o okolnostima ili prilikama koje treba da se urede. Karakteristika hijerarhije je da postoje oni koji su u nadređenom položaju, i oni koji su njima podređeni. Mogli bismo reći da je u nekim slučajevima takav odnos razumljiv, pa da je ponekad i nužan- oni koji uče se samom svojom neukošću u određenoj ili izabranoj oblasti svrstavaju tako da im predstoji jedan period kada moraju da se dokazuju u različitim oblastima i na različitim nivoima, kako bi pokazali da su stekli neophodna znanja i veštine, pa da tek tada postanu punopravni članovi i oni koji će doprinositi na isti način kao stariji i iskusniji koji su ih primili u tu grupu. Ništa neobično, reklo bi se.

U Slobodnom Zidarstvu principi hijerarhije vidljiv je na svakom koraku- u ustrojstvu samog Zanata, Lože, masonskog Reda, i slično. Trostruka hijerarhija Zanata- Učenik, Pomoćnik, Majstor- svakoga svrstava na precizno postavljeno mesto, sa tačno određenim pravima i obavezama. Odnos prava i obaveza je takodje hijerarhijski uređen na zanimljiv način, jer je jasno da neko ko napreduje kroz Slobodno Zidarstvo stiže sve veća prava u Redu i Loži, ali da istovremeno dobija i sve veće obaveze, sve do oficirskih dužnosti koje su pre svega dužnost, i služenje drugima i sebi, koliko god čak i sami Slobodni Zidari često o njima mislili drugačije, i doživljavali ih kao počasti i povlastice. Ulazak i kretanje kroz Ložu, način pozicioniranja i obraćanja Sestara i Braće u Loži, mogućnosti učestvovanja u radu- sve ukazuje na detaljno uređen sistem međusobnih odnosa u kome se tačno zna ko , šta, kada i zašto radi. Na jednom nivou, ovo sigurno omogućuje nesmetan rad, odvijanje života same Lože onako kako se očekuje, daje osećaj sigurnosti i pripadanja jednom složenom sistemu koji je velikim delom funkcionalan baš zbog takve uređenosti.

Međusobni odnosi Loža u masonskom svetu takodje se zasnivaju na poštovanju hijerarhije, nekada u strožoj, a nekada u blažoj formi. Neki masonski Redovi su međunarodni, takvu odrednicu nose i u samom imenu, i vrhovna masonska vlast takvog Reda stoji u određenom centru koji ima faktička ovlašćenja nad Ložama gde god se nalazile. Neki masonski Redovi podrazumevaju da Loža sa primanjem Svetlosti postaje prava i potpuna, ali i kao takva ostaje na određenom mestu unutar manje ili više formalnih hijerarhijskih odnosa. Izraz „Majka Loža“ pokazuje određenu privrženost i određeno pozicioniranje između dve Lože, čak i kada su obe prave i potpune- makar gledano hronološki, uspostavlja se međusobni odnos čak i kada nema formalno pravne zavisnosti i/ili nadređenosti. Ako je u pitanju, recimo, regularno masonstvo, teško da bi iko osporio jedinstveni položaj UVLE bez obzira na svu autonomnost i slobodu koje uživaju Lože u ovom lancu.

Budući da sa strane ili iznad Plave Lože postoje „bočni“ ili „viši“, masonski stepenovi , onda je i odnos Simboličke Lože i ovih „bočnih“ ili „viših“ Redova takodje zasnovan na hijerarhiji. U ove Redove se ulazi po pozivu, koji podrazumeva selekciju, a time opet nadređeni položaj, položaj koji je u izvesnom smislu povlašćen, bez obzira na to što Plave Lože uživaju autonomiju, imaju svoje sopstvene masonske vlasti, vode svoje poslove, imaju svoj vlastiti život. Visoki Saveti, Veća, Senati, Kapiteli i slično, koji u stvarnosti vode i upravljaju životom masonskih Redova, nalaze se izvan domašaja Plavih Loža, a svojim odlukama i postupcima



direktno utiču na njihovo postojanje i razvoj. Izvor i mesto autoriteta su nesumnjivi i nesporni čak i kada nisu jasno vidljivi.

Ako je hijerarhija u velikoj meri stvarnost Slobodnog Zidarstva, treba reći da li je i zašto potrebna kao takva, koliko je bitno njeno postojanje u obliku i načinu funkcionisanja koje se suštinski ne menja praktično vekovima. U odbranu hijerarhije mogli bismo reći, a da ne ulazimo u pojedinosti i posebne razloge, da je ona potrebna ukoliko je u službi života i razvoja Slobodnog Zidarstva, a ne ako je sama sebi cilj. Ukoliko oni koji su nosioci masonske hijerarhije sebe na prvom mestu doživljavaju kao službenike Reda, kao one koji su tu da doprinesu, da ako treba i podnesu teret koji neminovno sledi pre ili kasnije, mogli bismo reći da ona ima opravdanje. Nažalost, često smo bili svedoci, kroz istoriju Slobodnog Zidarstva, da je pripadnost hijerarhiji značili laskanje i ugadjanje drugima ili sopstvenom egu. Alati Zidara nisu služili u tim slučajevima izgradnji Hrama čovečanstva, nego hrama sopstvenom ja što je jedan od najgorih primera pogrešne upotrebe tih istih alata i snage neke Sestre ili Brata. Neke Sestre ili neka Braća, u prošlosti, a moguće i sada, a moguće i u budućnosti, nisu osećali na sebi težinu veću od one koju predstavlja tkanina lente sa odgovarajućim aplikacijama. U takvim situacijama, hijerarhija se izvrtala u suprotnost gore rečenog- onoga što je rečeno u njenu odbranu- i postajala osnov za despotsko ponašanje, koje je obično vodilo sukobima- i ličnim, i u Loži, neprilikama i razdorima u samom Redu, stvaranju paralelnih masonskih vlasti, različitih Loža sa istim imenom , i tako u nedogled.

Hijerarhija je , dakle, stvarnost masonskog Reda, postojanja i života. Kao i sve stvari na ovome svetu, i ona može biti dobro ili loše shvaćena i upotrebljena. Kao i sve stvari u ljudskom društvu, ona je pre svega proizvod čoveka samog. Koliko je čovek usavršen i kadar da uoči i izadje na kraj sa sopstvenim ograničenjima, toliko će i hijerarhija biti korisna ili štetna masonstvu uopšte ili u nekim konkretnim prilikama.

Ovde možemo odmah da skrenemo pažnju na jedan bitan detalj. Masonstvo samo po sebi podrazumeva usavršavanje. To usavršavanje idealno doživljeno podrazumeva stalan rad na sebi, stalnu upotrebu alata koji oblikuju Sestru ili Brata da postane deo gradnje savršenog Hrama. Na taj način, vidimo da pojedinac treba da evoluirá; evolucija je logična posledica usavršavanja, tu nema sumnje. Sada, ako je evolucija rezultat rada, ona podrazumeva promene. Promene u samom onom ko je njen deo, a onda , posledično, i čitave grupe u kojoj takav neko učestvuje i radi. Više takvih pojedinaca znači da grupa evoluirá brže, i da se brže menja i razvija. Očekujemo da Masonstvo, pošto je sastavljeno od onih koji bi trebalo da budu posvećeni na prvom mestu samousavršavanju, pa onda i usavršavanju drugih, i sveta oko sebe, bude zajednica koja je u toj evoluciji relativno odmakla, s obzirom na to koliko dugo postoji. Da li je to tako, ili nije, ako

jeste, zašto, a ako nije , opet zašto- to je potpuno pitanje za sebe, i ne dotiče se naše teme, sem posredno. Pitanje koje sam ovde hteo da postavim jeste, zapravo, da li evolucija kao rezultat ličnog napretka može da se dogodi i u jednoj suštinski bitnoj pretpostavci Slobodnog Zidarstva, a to je hijerarhija (neko će mi možda zamisliti da sam upotrebio prejak izraz- suštinska pretpostavka; ali mislim da će većina Slobodnih Zidara, i pre nego što pročita ono što sledi, da se bar malo namršti na ideju Masonstva bez Starešine, oficira, radova koji nisu u Hramu... a možda i neće, ko zna?)- Po mom mišljenju i iskustvu, to je moguće, dešava se, i funkcionalno je- samo je stvar sa kog ugla gledamo na stvari.

Zaista, shvatanje hijerarhije u velikoj meri zavisi od toga kakav je naš generalni pogled na svet, i kako se formiraju i drugi naši stavovi o različitim pitanjima. Postoje oni koji vide sebe i sve oko sebe kao niz logičnih koraka koji se nadovezuju jedan na drugi, koji vide životna kretanja kao lagano kretanje ka napred; drugim rečima, linearno shvatanje rada i razvoja. U inicijacijskom smislu, ovo je često predstavljeno slikom uspinjanja – ideja da postoji Sveta Planina uz koju se uspinju Inicijati je razvijena u različitim tradicijama zapada i istoka. Piramida kao simbol dobro razumljiv Slobodnim Zidarima takodje bi mogla da posluži kao glif ovakve ideje. Ideja linearnosti, ideja uspinjanja, gotovo automatski iz sebe poradja ideju hijerarhije: na liniji postoje odnosi pre i posle, na strmini kojom se neko uspinje postoji gore i dole, i u takvom kretanju može se precizno odrediti trenutno mesto , sadašnji položaj, i spram sebe samog, i spram drugih. Hijerarhija se uspostavlja kao logičan sled ovakvog načina mišljenja i doživljavanja svega.

Moguće je , međjutim, i drugačije vidjenje.

Ono je takodje prisutno u različitim tradicijama i vremenima. Idealno, simbol kojeg bismo ovde mogli da upotrebimo je krug. Čovek je u ovom slučaju centar kruga, a na kružnici oko njega su upisana sva iskustva koja je doživeo, ili sve ono čemu teži. Tačke na kružnici udaljene su podjednako od centra, i svako može po sopstvenom izboru da se odluči koje iskustvo traži u nekom trenutku, a da razume na osnovu ove jednostavne istine da su sva ona podjednako važna. Naše biće slobodno doživljava i stvara sopstvenu realnost, ponekada potpuno sam, ponekad u interakciji sa drugim bićima, ali svesno da jedno iskustvo nema prednost nad drugim, i da su iskustva svih podjednako dragocena. Ovo bi bilo blisko odredjenim istočnjačkim učenjima, mada nije strano ni zapadnoj tradiciji. Krst upisan u krug govori nam upravo o ovome- kraci krsta vode iz centra, a njegovim plesom menjaju se pravci kretanja bez ograničenja. Ovakav pristup stavlja različita iskustva u istu ravan, ne dajući posebnu prednost ni jednom pojavnom doživljaju, stavlajući ljudsko biće u središte svega što jeste. Budući da svi ljudi imaju isti položaj, onda su svi međjusobni jednaki- nema razlike u striktno hijerarhijskom smislu,



jer nema nikoga ko bi bio unižen ili uzdignut. Ideja inicijacije nije nestala ni u ovom vidjenju stvari, jedni što je ona premeštena iz simboličkog ili filozofskog plana na spiritualni nivo. Osnova inicijacijskog rada u ovom slučaju je da najpre moramo postati svesni ove jednostavne istine, da se probudimo u odnosu na sebe i sopstvena iskustva. Jer, sa ko zna kog razloga, mnogi ljudi, da ne kažemo većina, nije svesna da stvari stoje tako- oni nisu svesni da stoje u sopstvenom centru, da sami biraju i stvaraju sopstvene svetove, i prvi korak na stazi Inicijacije je budjenje; sve što sledi posle toga je mnogo drugačije, i predstavlja povratak u stvarno stanje.

U Misir Loži vidimo Drevni i Izvorni Obred Memfis Mizraima upravo kao jedan moćan instrument probudjenja. Vidimo ovaj Obred kao mašinu koja može da bude sredstvo samorazvoja svakog inicijata. Vidimo inicijaciju kao spiritualni čin, kao impuls koji vodi čoveka ka sopstvenom oduhovljenju. Smatramo da je svako od nas istinski nezavisna jedinka, monada, koja ima sopstveno mesto u sadašnjem trenutku, i da svako treba da izvrši sopstveni Veliki Rad, i da na taj način doprinese izgradnji univerzalnog Hrama. Jer, takvim Radom se suštinski realizuje svako od nas i na taj način uzima učešće u slavljenju Velikog Arhitekta Univerzuma.

Možemo reći da su ove ideje deo našeg nasledja koje nije samo masonskog karaktera. Istorijat našeg obreda u sebi prepliće različite mističke i gnostičke ideje i tradicije, i on je ustvari živi tok koji neposredno formuliše naš rad i danas. Kombinujući simboliku masonskih rituala, pouka i lekcija sa praksom spiritualnog budjenja, živimo istinski inicijatički tok. Radeći istrajno, oživljavamo simbole Slobodnog Zidarstva i nalazimo u njima istinska upotrebna značenja.

Ako stvari postavimo na ovaj način, biće nam jasno da imamo i drugačiji stav o ideji hijerarhije u odnosu na Simboličku Ložu Slobodnog Zidarstva, a i u odnosu na neke druge „bočne“ ili „više“ redove, pa čak i u odnosu na neke druge linije nasledja Memfis Mizraima- ne zaboravimo da se egipatski obred razvijao relativno nezavisno kroz nekoliko loza, i da one povremeno nisu imale nikakav međusobni uticaj. Naša ideja je da hijerarhija u uobičajenom smislu reči nije neophodna, i da može biti zamenjena drugačijim odnosima. Istina, mi smo zadržali uobičajenu formu obreda, koristimo stepenove, inicijacije su strukturisane kroz serije obreda kako su ih koristili naši preci, ali se time ne služimo da bismo pokazali nivo upravljanja, poziciju u Redu, pa čak ni trenutni stepen duhovnog razvoja- to je sve u velikoj meri različito od našeg poimanja procesa Inicijacije. Da parafraziram reči brata Tau Libera, jednog od osnivača Misir Lože, mi vidimo inicijaciju pre svega kao talasanje duhovne sile i prenošenje tih impulsa onima koji su zainteresovani da ih prime, ili osećaju takav uticaj. Ne vidimo prolazak kroz različite stepenove kao proces koji je vezan

uz neki određeni vremenski period- oni koji su probudjeni, i koji putuju stazom nošeni snagom sopstvenog zamaha, relativno brzo prolaze kroz sve inicijacije i sami postaju oni koji su sposobni da prenose ideju i sistem dalje. Naša ideja je da pomognemo svakom ko hoće i usudi se da krene ovom stazom. Mi ne propovedamo nikakvu dogmu, ne tražimo poslušnost autoritetu- sami nosimo određene rangove inicijacije jer smo prošli čitavom stazom, a želimo i ohrabujemo Sestre i Braću da i sami učine isto.

Naša Misir Loža izvorno je deo pokreta koji je poznat pod imenom Kongregacijski Iluminizam. U okviru ovog pokreta, u Ložama se čak i ne dodeljuju titule Majstora Lože, već izvorni engleski termin za one kojima je Loža poverena glasi „the facilitator“- dakle, ne radi se o nekome ko upravlja, već pomaže, usmerava, daje savete; radi se o tome da je to neko ko ima određeno iskustvo i stavlja se na raspolaganje drugima, kako bi oni sami mogli da pronađu sopstveni put. Ideja je jednostavna- treba prenositi alate, instrumente zanata, i osposobiti Brata ili Sestru da se služi njima, a onda, posle proživljenih iskustava, podeliti ih kako bismo jedni druge i dalje bodrili na rad i napredak. Loža u našem obredu treba da bude dinamično središte onih koji su probudjeni i rade na sebi. Mi vidimo naš Obred, u jednoj perspektivi, kao „krov“ koji okuplja istraživače različitih inspiracija i opredeljenja, a pod kojim možemo jedni druge da upoznamo sa rezultatima do kojih smo došli, ne uspostavljajući medju njima nekakve odnose vrednosti, niti ih saobražavati nekom unapred određenom modelu.

Ovakav naš stav u velikoj meri dolazi od onoga što sam rekao nešto ranije- mi mislimo da je evolucija stalno na delu, i da je dala određene rezultate, pa da možemo menjati ono što više nije funkcionalno. Jedan od moje Braće, sa kojim sam studirao klasične rituale Memfis Mizraima, bio je jako kritičan u odnosu na ideje koje su uobičajene u sam obred: govorio je, čini mi se s pravom, da se u njima, a na nekim mestima, jako inisistira na ideji da se inicijatičar dovodi u neugodan položaj, da se često izaziva osećanje poslušnosti, straha, odgovornosti pred autoritetima, i slično. To bi bio, kako je on govorio, prethodni korak u evoluciji- ako smo iz tog stanja izašli, pitanje je da li treba da mu se vraćamo i dalje. Inicijatičari naše Lože znaju da se u činu pristupanja polaže određeni Zavet, ali da je on koncipiran tako da ga svako daje samome sebi. Mi ne tražimo da se iskazuje pokornost spoljašnjim autoritetima, nego da čovek treba da bude načisto sam sa sobom. Ideja hijerarhije u ovako postavljenim odnosima jako je potisnuta i ne vidimo je kao nužnost.

Sa druge strane, mi sebe ne vidimo kao nekakve velike revolucionare; morali bismo da kažemo da ne napadamo ideju hijerarhije samu po sebi. Ako se setimo slike nas koji smo u centru, i onog kruga koji je opisan oko nas, i ideja hijerarhije može biti negde na obodu tog kruga. Stoga, isključiti je potpuno, značilo bi



pokvariti kružnicu- mi to ne želimo, a kako vreme ide, sve više mi se čini da to i ne bi bilo moguće. Ideji hijerarhije, i njenom postojanju, jednostavno možemo da pristupimo kao i bilo kojoj drugoj ideji ili pojavi- ako joj pridjemo kao svesno ljudsko biće, onda ćemo moći da je vidimo kao određeno iskustvo, a kako ćemo je proživeti, u velikoj meri zavisi od nas samih. Da li ćemo se za nju vezati tako da postane teret, i ono što nas sputava, ili nas kao teg zavrti u kretanje po kružnici, pri čemu obično zaboravimo centar, ili ćemo je osetiti na jedan drugačiji način, opet zavisi od nas. Očigledno je da ne možemo ukinuti hijerarhiju u Plavoj Loži, pogotovo ako se kao Majstori Masoni krećemo u nekoj od njih, u nekoj drugoj Objedijenciji ili Redu. Ali sa malo drugačijim stavom,

ako gledamo otvorenih očiju i probudjenog Duha, nećemo pasti u zamke koje ona može da stavi pred nas. Onda možemo da je iskoristimo da bismo pomogli drugima, učestvujući kao pravi Službenici , Oficiri ili Vitezovi, imajući pre svega na umu sopstveni razvitak, i razvitak drugih- a to je jedini cilj svakog pravog i iskrenog Slobodnog Zidara.

*Tau Qadosh*



# VELIKI ARHITEKTA UNIVERZUMA



Na početku naših Radova uvek prizivamo Velikog Arhitektu Univerzuma. U Njegovu slavu oni se otvaraju i održavaju, ka Njemu upućujemo misli i emocije kako bismo bili pod Njegovom zaštitom i kako bismo bili inspirisani dok oni traju. Smatramo Ga Izvorom celokupne kreacije, pokušavamo da dosegneмо Njegove tajne, da učestvujemo u Njegovoj sili i da budemo njeni provodnici medju ljudima na zemlji. To činimo i tada, a u tom toku treba da delujemo i kada napustimo Hram i posvetimo se profanim stvarima- mada, ako budemo dosledno razvili predstojećću ideju do kraja, možemo da se zapitamo da li i treba da delimo postojanje na sveto i profano.

U našoj Misir Loži Drevnog i Izvornog Obreda Memfis Mizraima ( DIO MM) kao gradivo Plave Lože koristimo rituale i lekcije Ezoteričnog Masonstva. Ovo znanje čini dobru osnovu za rast koji se doživljava kasnije kroz rad i napredovanje u stepenovima DIO MM. Na samom početku puta, Učenici Ezoteričnog Masonstva bivaju poučenio sebi, o Božanskom i prirodi

odnosa koji postoji izmedju njih: „... oni grade svoje živote oko Božanskog i donose Božansko u svaki aspekt svog života. Oni poštuju Božansko u svim stvarima i u svakom trenutku. Oni komuniciraju sa Božanskim u svemu što vide, čuju i dožive. Oni vide sebe i svo Stvaranje kao decu Božanskog, budući da su deo Božanskog....

... unesi Božansko u sve što činiš i postani Ezoterični Mason.“.

Ovaj odlomak lekcije Učenika Ezoteričnog Masonstva praktično sublimira sav Rad kojeg Masoni preuzimaju na početku puta i u kome traju sve do odlaska na Večiti Istok- a neki bi rekli i posle toga. To je suštinski ezoterični princip koji je u središtu Rada kako naše Plave Lože tako i čitavog DIO MM. Sve što činimo, činimo tako što se stavljamo u aktivan odnos prema Izvoru celokupne kreacije, što prepoznajemo sve kao deo jednoga, što svemu ukazujemo podjednako poštovanje i što ne činimo razliku medju stvarima. Oni koji uspeju u tome, gotovo i da ne moraju da





se bave nekakvim posebnim radovima, praksama, usavršavanjem, i slično; oni doživljavaju potpuno i trajno budjenje i preobražaj, stalno borave u prisustvu Najvišeg, kompletirali su svoj Rad i mogu biti Svetlost prema kojoj treba da upravljamo svoj pogled.

Ovakav stav duhovnog tragaoca je stav istinskog posvećenika našeg Obreda. Uvek se trudimo da se probijemo kroz velove pojavnog, makar to bili pojavni oblici najuzvišenijih rituala- stalno nastojimo da kroz formu prodremo do suštinskog elementa koji je u njenom središtu. Naši preci , barem oni koji su dovršili svoje Veliko Delo, znali su šta su sakrili iza simbola i formula koje su nerazumljive na prvi pogled, i uputili su nas da i sami učinimo isto, stalno nas opominjući da ne pobrkamo putokaze sa ciljem. Svaka ceremonija, ma kako veličanstveno izgledala, služi samo da nas oslobodi svakodnevnne pažnje koja luta sa jednog objekta ka drugom, da izoštri koncentraciju, profini opažanje i udubi nas u konačnu realnost. Ta konačna realnost je u nama, podjednako kao što je svuda oko nas, pa time i izvan nas; suštinski, istinski rad našeg obreda jeste pomirenje i ujedinjenje mikro i makro kosmosa.

Otvaranje naših radova u slavu Velikog Arhitekta Univerzuma nije tek obična ceremonijalna fraza. Valjalo bi da ovaj priziv bude uvek izgovoren sa punom usredsredjenošću, sa svesnim i emotivnim otvaranjem prema Izvoru svih stvari. U takvoj aktivnosti potiskuje se onaj deo nas samih koji inače može biti , a često i jeste, jedna vrsta vela koja zaklanja pogled od aktualnih stvari ka prostorima idealnog koji, ustvari, nikada nije daleko od nas. Drevni antički filozof poučio nas je jednom svojom alegorijom da čitavog života gledamo samo senke na zidu pećine, nesvesni da gledamo iluziju; nažalost, malo je onih koji shvataju koliko je zapravo jednostavno da podignemo pogled i potražimo istinsko Svetlo- ili da ga okrenemo unutar nas samih i da ga vidimo i tu. Kada je Rad u Hramu pravilno otvoren i posvećen, i kada učestvujemo u njemu, onda imamo priliku da to Svetlo doživimo direktno i potpuno.

Stalno ohrabrujemo Sestre i Braću našeg DIOMM da Rad ne ograničavaju samo na ono što se dešava na sastancima Lože, nego da redovno rade samostalno, bilo pojedinačno, bilo na okupljanjima manje formalnog tipa (mada ni sastanci naše Lože nisu formalni u uobičajenom smislu reči). Samostalni rad podrazumeva da se dnevno odvoji bar malo vremena za praktikovanje, i da se odvoji mali prostor koji vremenom počne da se doživljava lično i intimno. U tom vremenu i prostoru svako od nas radi u slavu Velikog Arhitekta Univerzuma. Svako može da otvori svoj lični rad prizivom i afirmacijom, bilo onom koja je standardna i ceremonijalna, ili na neki drugi način, svejedno. Prizivanje Velikog Arhitekta Univerzuma nije privilegija Staršine Lože, Oficira, Viteza, ili slično- svako je deo opšte kreacije, svako

nosi isto Svetlo u sebi, i titranje tog Svetla iznutra uvek nalazi odgovor u spoljašnjosti.

Mi se ne udubljujemo u objašnjenja šta je i ko je Veliki Arhitekta Univerzuma- to je ostavljeno ličnom doživljaju. Neko nas zbog toga prekoreva, govoreći da se udaljavamo od uobičajenog doživljaja svetog u aktualnom okruženju. Neko će reći da je naš doživljaj Stvarnosti panteistički, osporavajući mu time pravovernost; mi to ne komentarišemo, bivajući osnaženi sopstvenim iskustvom. Neko će reći da je naš doživljaj duhovnosti prožet učenjima sa drugih prostora, ili drugih vremena- ne protivimo se tome, jer vidimo istu suštinu u ispoljavanju Božanskog uvek i svugde. Neko će reći da je naše vidjenje duhovnosti izmaštano, ili svojevoljno postavljeno- tu se ne bismo složili. U velikoj meri, mi se oslanjamo na gnostičke tradicije koje imaju svoje sopstvene metode za opštenje sa Najvišim, i koje se menjaju vremenom, ali suštinski ostaju iste. DIOMM kroz svoje rituale upućuje na ovu posebnu istorijsku vezu- posvećenici 66 stepena i danas se upućuju i posvećuju u gnostičku tradiciju, dobijajući rukopoloženje koje daje mogućnost da se Svetlost prenosi drugima, kao dar i kao obavezu. Prenošenje Svetlosti drugima isto ne doživljavamo kao nekakvu posebnu privilegiju, ili nešto što nas čini odvojenima ili uzvišenijima od njih- trudimo se da ovaj prenos obavimo što potpunije i pre svima koji su otvoreni i zainteresovani u tom smislu.

Naša ideja je da se odnos sa Velikim Arhitektom Univerzuma gradi direktnim iskustvima. Zato su naši opisi tih iskustava obično uzdržani- ne samo stoga što najčešće izmiču jeziku, koji se gradi na drugačijoj realnosti- nego i da bi svakome ostavili punu slobodu da na sopstveni način, neopterećen očekivanjima, stvori taj odnos potpuno individualno.

Čitav DIOMM je alat kojim ovo iskustvo može da se ostvari. Probudjenjem „vrućih tačaka“ svest se postepeno transformiše iz kanala svakodnevnog iskustva ka konačnoj realnosti. Ona se širi, stalno obuhvata nove sadržaje, a istovremeno postajemo sve svesniji kakve povezanosti postoje medju svim što jeste. Simboli postaju upotrebne alatke koje precizno vode svakoga ka novoj i potpunijoj slici sveta, uvek imajući Velikog Arhitekta Univerzuma kao krajnje ishodište. Njegovo prisustvo postaje izvesno u svakodnevnici, i zaista unosimo Božansko u sve što činimo. Spoznajući svoju vlastitu prirodu, istovremeno spoznajemo i Njega, da bismo na kraju spoznali da izmedju naše i Njegove prirode i nije bilo razlike, osim što smo bili toga nesvesni. Probudjenost i svest o ovoj istovetnosti srž je našeg Velikog Rada, kao što je to bila srž istog Rada svih posvećenika u inicijacijskom lancu koji je neprekinut od vremena naših drevnih predaka.



Učešće u ovom lancu, mogućnost probudjenja i spoznavanja sebe i božanskog je realnosti. To je najviše dobro za čoveka i svrha njegovog inkarniranja na zemlji. To jeste istinsko slavljenje Velikog Arhitekta Univerzuma.

Transformacija koja se doživljava na ovaj način je trajna i potpuna. Svakako, ne treba očekivati da je ovakav rad uvek herojskog ili uzvišenog tipa- pred nama se uvek pojavljuju , pored prosvetljujućih iskustava, i ona koja su drugačija, koja su loša, koja izazivaju sumnju, podstiču da se javljaju slabosti , sumnje, naši sopstveni nedostaci. Rekao sam već da ne opisujemo Velikog Arhitektu Univerzuma, ali ovdje ću se usuditi da kažem kako Ga ne doživljavamo samo kao Izvor sveukupnog dobra, svetlosti, afirmativnog, pozitivnog , i tome slično... ne, svesni smo da se dešavaju i drugačije stvari i u nama i oko nas. Ne bavimo se teološkim raspravama o poreklu dobrog i lošeg, reklo bi se zapravo da takve rasprave spadaju u teologije sasvim određenog tipa i škola. Radije smo svesni da je ono što se dešava, a što opisujemo kao loše predstavlja takodje jedan korak na putu, koji mora biti predjen kako bi se dobio uvid u celinu stvarnosti. Prevazilaženje takvih iskustava u nekim trenucima razvoja može biti zaista dramatično , jer izgleda da postoje momenti u toku inicijatičkog rasta kada takvi događaji prete da ga zaustave i vrte na neku prethodnu stanicu. Moramo postati svesni da je život ustrojen kao večita igra parova suprotnosti, da takvu igru prihvatimo, i da razumemo da je i ona postavljena u tom obliku kao tvorevina Velikog Arhitekta Univerzuma. Ona je takva dok god boravimo u stanju svesti kojeg opisujemo kao svakodneвно- kada se iz njega pomerimo, kada pogled skrenemo sa senki ka Izvoru Svetlosti, kada razumemo da je celina stvorena prožimanjem različitih delova, onda se oslobadjamo i budimo u daljem procesu inicijacije. Istinska inicijacija podrazumeva ponekad prilično složena i bolna suočavanja sa sobom, ali i prevazilaženje takvih stanja , ponekad na krajnje neočekivan način, i izlazak u potpuno nove sfere realnosti. Naša prednost je to što je postavljanjem strukture obrada DIOMM ovakvo kretanje relativno precizno mapirano, i možemo imati adekvatnu pripremu na pojedinim serijama inicijacije.

Konačno upoznavanje sa Velikim Arhitektom Univerzuma je rezultat ovog inicijatičkog procesa. Bez obzira što prolazimo isti Obred, putevi kretanja su mnogobrojni, upravo ih ima onoliko koliko ima i ljudi koji se njima kreću. Teško ih je prebrojati, jer je tok inicijacije neprekinut, ne samo do današnjih vremena, nego je pouzdano pružen i prema budućnosti. Ovdje se susrećemo sa još jednim mogućim paradoksom- iako smo kao Slobodni Zidari od početka učeni da se služimo alatima za merenje redovno i precizno, opet postoje faktori koji su nepoznati i moguće i nesaznatljivi. Ova suprotnost ugrađena je možda i u temelje samog Hrama, kao jedna od večitih suprotnosti kojima definišemo naš Zanat.

Putevi, mogućnosti, izvesnosti- sve je neograničeno i nemerljivo , u krajnosti, zato što je takav i Veliki Arhitekta Univerzuma. Ono što je dovoljno znati je da je On uvek budan, i da će uvek obratiti pažnju na nas kada mi obratimo pažnju Njemu. I ako to učinimo ovog časa, naša inicijacija će dobiti novi impuls i novo pouzdanje.

A ako nam se pri tome učini još i da medju nama nema razlike, možda ćemo razumeti kakvu smo veliku nagradu primili.





## BAZILIKA SEN SERNIN U TULUZU

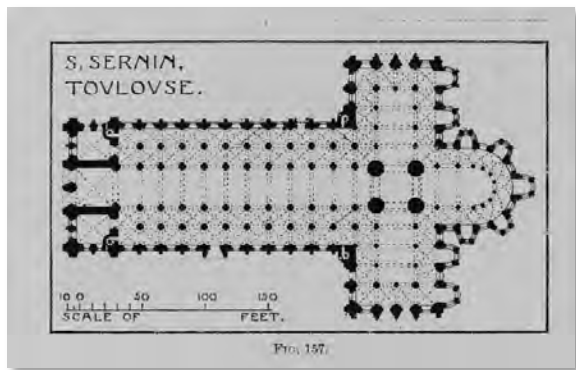
Bazilika Svetog Sernina je crkva u Tuluzu, prethodno opatija crkve Svetog Saturnina, izgrađena u stilu Romanike između 1080 i 1120. godine. Opatija potiče još iz četvrtog veka, a značaj joj je uvećan nakon što je Šarlemanj donirao veći broj relikvija, te je postala značajno mesto hodočašća na Putu za Santjago di Kompostelu - za čiju je gradnju korišćen i plan arhitekta koji je projektovao Sen Sernin. U nekim segmentima ova bazilika se dosta razlikuje od ranijih crkava, prvo što je mnogo veća, a drugo - jer je potpuno sagrađena od cigala, formirajući Krst u osnovi.

Sveti Saturnin je bio prvi Biskup Tuluzi, sin Egeusa, kralja Akeje i supruge mu Kasandre, koja je ćerka Ptolomeja, kralja Ninevita. Živeo je u prvom veku nove ere i smatra se za jednog od prvih 72 sledbenika Hrista. Postoji čak i legenda po kojoj je on bio prisutan na Poslednjoj Večeri. Nakon što ga je Sveti Petar posvetio, dobio je dva učenika Papulusa i Sv. Honestusa.





Legenda takođe navodi da je Saturninus često prolazio kroz grad Tuluz u čijem je središtu bio oltar, te pošto je iskazao nepoštovanje sveštenici narediše da bude kažnjen tako što će mu noge biti vezane za bika koji će ga vući kroz grad dok kanap ne pukne. Bik je stao kod mesta zvanog Matabiau ("matar" znači "ubiti", a "biau" je "bik") - što sve predstavlja inverziju mučeništva Taurohtonije - "ubistva bika" koji je centralni ritual Mitraizma, gde je u Mitreumu prikazan Bog Mitra u činu ubijanja bika. Dve hrišćanke sakupiše ostatke Saturnina i sahraniše ga u "dubokoj jami". Mesto "gde je bik stao" postoji i danas, zove se "Rue de Taur" i jedno je od originalnih rimskih raskršća u središtu grada. Mesto gde je sahranjen Sernin je "duboka jama" - upravo Mitraeum - sveto mesto Mitrinog kulta, nad kojim je potom izgrađena Bazilika Svetog Sernina - najveća crkva u Evropi u stilu Romanike.



Bazilika je formirana u obliku krsta, sa velikim zasvođenim centralnim brodom. Kasnije su joj nadodati poneki barokni elementi, a čuveni arhitekta Virole le Dik je u drugom delu 19. veka izveo jednu od njegovih poznatih "restauracija", izdigavši pod i malterišući zidove - što je kasnije uklonjeno. Bazilika je vizuelno moćna građevina kojoj se pristupa sa istočnog dela gde se nalazi jedan od najharmoničnijih frontova sakralnih objekata u Francuskoj. Centralna apsida sadrži više dodatnih kapela, kojih ima i u transeptima. Izgrađena je od crvene cigle sa belik kamenom za dekorativne elemente. Kapiteli stubova su gravirani sa ljudskim i životinjskim figurama, a nad apsidom stoji oktagonalni toranj, u crvenoj cigli, visok 65 metara. Zapadna fasada je delimično nezavršena, te deluje zdepasto.

Južni deo crkve ima dva dva portala. Jedan je blokiran i u unutrašnjosti, u niši se nalazi sarkofag sa članovima porodica ranih hrišćana, nad kojim se nalazi natpis "Sanctus Saturninus". Portal ima osam stubova i prikazuje teme prokletstva i izbavljenja

iz parabole o Bogatašu i Lazaru, kao i scene gde zle ljude kažnjava monstrum proždričući im genitalije.



Druga crkvena južna vrata - Porte Miegvielle, su imenovana po ruti koja prolazi kroz centar Tuluza, pristupa im se kroz renesansni svod (koji je opstao iz 16.veka). Ova vrata su ukrašena scenama Uspenja, u kojima anđeli uzdižu Hrista na nebesa, vukući ga za ruke, dok u donjem delu dva apostola gledaju u čudu, a anđeli im objašnjavaju da će se na isti način i vratiti. Dva stuba sa strane portala sadrže scene Izgnanstva iz Raja, te Poricanja, Posete i Pokolja nevinih, kao i lavova među lozom. Druge skulpture prikazuju Simona Maga, Kralja Davida okruženog lavovima, ljude u figijskoj odeći kako jašu lavove, svetog Jakova između dva drveta ukrašenih sa dve monstruozne glave, kao i Svetog Petra koji drži Ključeve. Zapadni portal je nedovršen i ima osam stubova.





Crkva sa velikim centralnim brodom, poluobljučastog visokog svoda, sa poprečnim rebrima, širokim transeptom, dva bočna prolaza, a tri broda koji preko tribina propušta indirektno svetlo, tako da unutrašnjost deluje vrlo suptilno i smireno. U unutrašnjosti postoji 268 stubova, značajnog kvaliteta, a mnogi su sa kapitelima koji prikazuju scene iz priče o Danielu u Lavljem zdencu.



U istočnom delu je široki ambulatorijum (prolaz) sa pet prozračnih kapela za kretanje hodočasnika, a u kapelama su smeštene relikvije.

Severni transept, deo svodne konstrukcije, sadrži srednjevekovne freske, a ističe se Uskrnuće Hristovo iz pet delova. Horski deo je barokni dodatak, a visoki oltar je retko i važno delo preživelo iz doba romanike. Mermerni oltar je fino isklesan i ukrašen reljefima anđela, ptica, lišća.



Umetnuti u ambulatorijum su znameniti mermerni reljefi (iz kasnijeg 11. veka), neuobičajenog stila, sa Hristom u njegovoj slavi, zaokrugljenog stomaka i duge kose, kako sedi okružen simbolima Četiri Evanđeliste - koji su u stvari Četiri Kerubima. Hrist drži u ruci otvorenu knjigu na čijim stranicama piše "Pax Vobis" - Mir svetu.





Relikvije Svetog Sernina su se nalazili ranije u kripti, koja je tokom 14.veka zasvođena, zadržavajući centralni noseći Stub, dok se danas nalaze u Oltaru. Kripta sadrži relikvije u nišama.

Bazilika Svetog Sernina u Tuluzu se nalazi na "Mlečnom Putu" hodočašća.







<http://www.uvls.org.rs/>



<http://www.rgls.org/>



„У СЛАВУ ВЕЛИКОГ НЕИМАРА СВИХ СВЕТОВА:“

*Велика Национална Ложа Србије*  
*Слобода Једнакост Братство*



<http://www.mason.org.rs/>

Grand Orient de France  
 PUISSANCE SYMBOLIQUE REGULIERE SOUVERAINE



Велики Оријент Француске  
 СИМБОЛИЧКА РЕГУЛАРНА СУВЕРЕНА ВЛАСТ

<http://www.godf-serbie.org/>

VELIKI ORIJENT HRVATSKE U OSNIVANJU



<http://veliki-orijent-hrvatske.org/>



„BALKANSKI MASONI“

<https://www.facebook.com/groups/465644020200935/>



